

Lời mở đầu

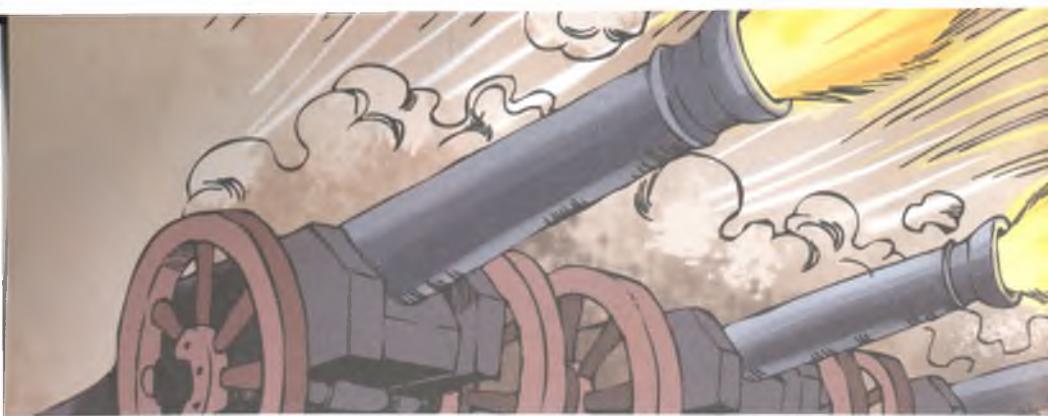
Giữa lúc cuộc cách mạng công nghiệp phát triển hết sức mạnh mẽ, nước Pháp nói riêng và toàn châu Âu nói chung cũng trải qua những làn sóng cách mạng vô cùng mãnh liệt.

Vào thế kỷ 18, ở một số vùng nước Pháp, giai cấp tư sản ngày càng lớn mạnh. Thế nhưng chế độ phong kiến lại gây ra những trở ngại nặng nề nhằm kìm hãm sự phát triển của chủ nghĩa tư bản. Tuy là giai cấp giàu có nhất về mặt kinh tế nhưng giai cấp tư sản lại không hề có vai trò về quyền lực hay chính trị. Hầu hết các vùng nông thôn vẫn duy trì chế độ sở hữu đất đai cũng như phân chia đẳng cấp phong kiến. Tăng lữ Cơ Đốc giáo là đẳng cấp thứ nhất, quý tộc là đẳng cấp thứ hai, hai đẳng cấp này có đặc quyền thống trị và được miễn thuế. Giai cấp tư sản, nông dân và dân thành thị tập hợp thành đẳng cấp thứ ba, cũng là giai cấp bị trị. Cuối thế kỷ 18, mâu thuẫn giữa đẳng cấp thứ ba và đẳng cấp đặc quyền đặc lợi kia càng lúc càng gay gắt. Trào lưu ánh sáng đã khơi gợi ý chí chống phong kiến của người dân, xã hội ngập tràn những biến động khó lường, và chỉ cần một mồi lửa thôi, cách mạng sẽ bùng nổ.

Trong giai đoạn trị vì của Louis XVI, chế độ quân chủ Pháp đứng trước những khó khăn về tài chính vô cùng nặng nề. Để cứu vãn tình hình, Louis XVI quyết định triệu tập hội nghị đại diện ba đẳng cấp. Ngày 5 tháng 5 năm 1789, hội nghị đại diện ba đẳng cấp khai mạc, nhà vua yêu cầu tăng thuế của đẳng cấp thứ ba, thế nhưng các đại diện của đẳng cấp thứ ba lại yêu cầu đặt ra hiến pháp mới, hạn chế vương quyền, tiến hành những cải cách có lợi cho chủ nghĩa tư bản. Ngày 17 tháng 6, đại diện của đẳng cấp thứ ba tuyên bố thành lập quốc hội, và quốc hội này được đổi tên thành quốc hội lập hiến vào ngày 9 tháng 7. Louis XVI điều động quân đội với mưu đồ giải tán quốc hội, nhưng âm mưu này bị người dân thành Paris chống lại bằng khởi nghĩa vũ trang. Ngày 14 tháng 7, dân chúng tấn công nhà ngục Bastille, biểu tượng quyền uy của giai cấp thống trị, cách mạng Pháp bùng nổ. Sau những giai đoạn cầm quyền của phe quân chủ lập hiến, phái Girondin, phái Jacobin, phe Thermidor, cách mạng Pháp cuối cùng chấm dứt với việc phe Thermidor bị lật đổ. Cách mạng Pháp không chỉ lật đổ chế độ phong kiến trong nước, xây dựng chế độ tư bản chủ nghĩa, thúc đẩy sự phát triển của nền kinh tế Pháp mà còn ảnh hưởng sâu rộng đến phong trào đấu tranh giành độc lập của các quốc gia châu Mỹ La tinh.

Tháng 11 năm 1799, Napoleon phát động cuộc đảo chính tháng Brumaire (tháng Sương mù theo lịch cộng hòa*), kết thúc giai đoạn cầm quyền của phe Thermidor, xây dựng chính phủ lâm thời. Tháng 5 năm 1804, đế quốc Pháp ra đời, Napoleon Bonaparte tự xưng là hoàng đế, hiệu là Napoleon I. Nước Pháp bước vào thời kì Đệ nhất đế chế.

Napoleon kế thừa những thành quả của cách mạng, đồng thời duy trì và mở rộng thành quả cách mạng bằng những cuộc chiến với nước ngoài. Thế nhưng những cuộc chiến mở rộng lãnh thổ ra nước ngoài của Napoleon đã thất bại. Sau cuộc chiến, trong hội nghị Viена, các nước lớn ở châu Âu âm mưu phục dựng trật tự thống trị và lập lại bản đồ châu Âu. Sau những cuộc mặc cả dài lâu, các nước tham gia hội nghị Vienna đã thống nhất một hiệp ước, trong đó yêu cầu một số nước khôi phục lại nền quân chủ (ví dụ như khôi phục vương triều Bourbon ở Pháp và Tây Ban Nha); còn Đức và Ý vẫn duy trì tình trạng chia năm xẻ bảy.

Năm 1830, cách mạng tháng Bảy nổ ra tại Pháp. Cuộc cách mạng này đã lật đổ vương triều Bourbon vừa được khôi phục, dựng lên chính quyền mà cầm đầu là giai cấp tư sản tài chính. Thế nhưng cuộc sống của người dân vẫn trong cảnh náo sôi lửa bùng. Mất mùa và khủng hoảng kinh tế đã làm tăng mâu thuẫn vốn tồn tại từ lâu giữa các nước châu Âu. Tại Pháp, cách mạng tháng Hai và khởi nghĩa tháng Sáu (1848) bùng nổ, cuối cùng Louis Napoleon Bonaparte tiến hành đảo chính, trở thành Napoleon III và xây dựng Đệ nhị đế chế. Cùng lúc đó, tại Đức và Áo nổ ra cuộc cách mạng tháng Ba. Do ảnh hưởng của cách mạng Pháp và Đức, các dân tộc bị áp bức và nô dịch ở Đông Nam Áu đã vùng lên tiến hành những phong trào đòi độc lập dân tộc, trở thành một phần quan trọng của cách mạng châu Âu năm 1848. Cũng trong thời điểm này, vương quốc Sardinia đã lợi dụng tình hình để thống nhất nước Ý.

Cuộc cách mạng năm 1848 đã giáng một đòn nặng nề vào nền quân chủ của châu Âu, phá vỡ trật tự thống trị mà hội nghị Vienna đề ra. Việc chủ nghĩa tư bản thay thế chế độ phong kiến đã trở thành trào lưu không thể tránh khỏi của thời đại.

(*) Còn gọi là lịch cách mạng Pháp, một loại lịch được thiết lập trong cách mạng Pháp và được sử dụng từ năm 1793 đến năm 1805.

Chương 1: Cách mạng Pháp

Nội dung chính:

Vua Louis XVI và hoàng hậu Marie Antoinette

Đến thời Louis XVI, nước Pháp rơi vào tình trạng khủng hoảng trầm trọng. Thế nhưng vua Louis XVI và hoàng hậu Marie Antoinette vẫn không hề có ý định thay đổi và cải tổ...

Cách mạng Pháp

Chính việc chủ nghĩa tư bản Pháp bị kìm hãm đã dẫn đến cuộc cách mạng Pháp.

Năm 1770, phong trào cách mạng công nghiệp nổ ra ở châu Âu, bắt đầu là nước Anh. Còn ở Pháp lúc bấy giờ, người dân đang hân hoan đón mừng hôn lễ của Louis XVI và hoàng hậu Marie Antoinette.

CHÚC MỪNG
HOÀNG THÁI
TỬ LOUIS!

CHÚC
HẠNH PHÚC,
MUÔN NĂM,
MUÔN NĂM!

Marie Antoinette là con gái của nữ hoàng Áo Maria Theresa còn Louis XVI là hoàng thái tử của vua Louis XV.

HAI VỢ
CHỒNG CÓ
VẺ RẤT HOÀ
THUẬN.

CUỐI CÙNG HOÀNG
THÁI TỬ ĐÔN HẬU
CÙNG ĐÃ TRƯỞNG
THÀNH RỒI!

Tháng 5 năm
1774, Louis XV
băng hà, hoàng
thái tử kế vị, lịch
sử gọi ông là vua
Louis XVI.

Marie Antoinette mới 19 tuổi, do trả thành hoàng
hậu. Nàng xinh đẹp phóng khoáng, thích trang điểm
on dien, thích tham dự đủ loại tiệc tùng xã giao.

BẾ HẠ,
TÓC CỦA
THIỀP
CÓ ĐẸP
KHÔNG?

DỄ...
DỄ LÂM.

DÂY LÀ
KIỂU TÓC THỜI
THƯỢNG NHẤT,
ĐƯỢC VĂN ĐẾ
KẾT HỢP VỚI
BỘ VÁY NÀY
ĐÂY.

NẾU ĐEO
THÊM CHUỖI
NGỌC LỘNG
LẨY THÌ ĐÚNG
LÀ ĐẸP KHÔNG
TÌ VỆT.

BẾ HẠ, HÃY ĐẶT
LÂM CHO THIỀP
VÀI MÓN TRANG
SỨC BẰNG
NGỌC ĐI!

NHƯ THẾ
MỚI XỨNG
VỚI ĐỊA VI
HOÀNG HẬU
CỦA THIỀP
CHÚ!

VÌ HOÀNG
HẬU XINH ĐẸP
CỦA TA, DÙ PHẢI
TIÊU BAO NHIÊU
TIỀN TA CŨNG
SẴN LÒNG!

LỤ QUÝ
TỘC BẠO
NGƯỢC CHỈ
BIẾT HƯỚNG
THỦ TRÊN
MỒ HÔI
NUỐC MẮT
CỦA CHÚNG
TA!

Cuộc sống xa hoa của Marie Antoinette trong cung điện Versailles đã truyền đến tai mẹ nàng là nữ hoàng Áo Maria Theresa. Bà vội vàng cho con gái nên đã viết thư khuyên nhủ.

TRỜI
À!

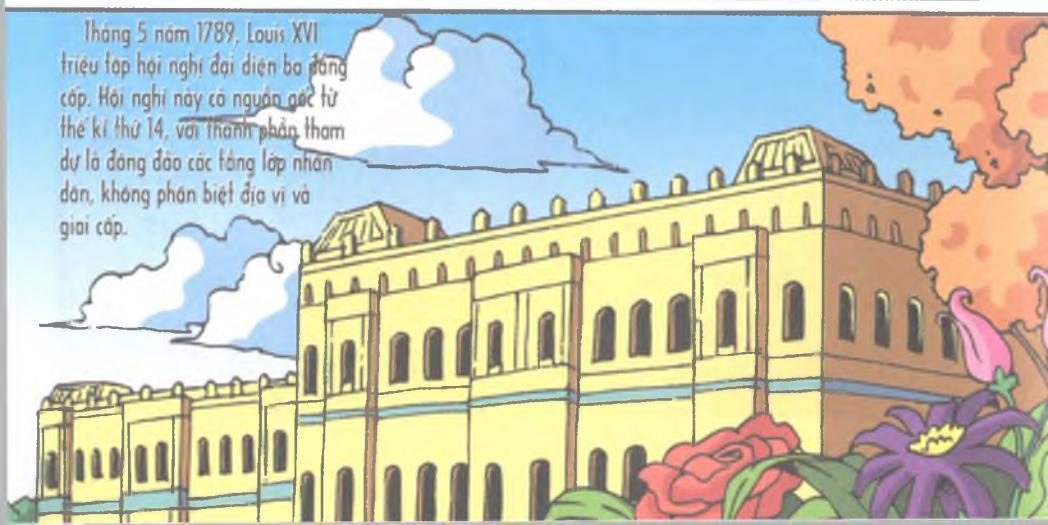
Tù王 Louis XIV, hoàng gia Pháp, hién xài hoang phi, lại thêm chinh chiến trên miền-nền ngàn khố nước Pháp can kiệt, thu không đủ chi.

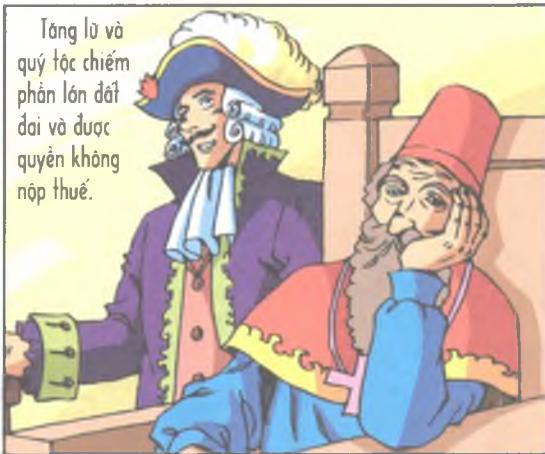
SAO?
QUỐC
KHỐ CẠN
TIỀN RỒI
U?

Tháng 5 năm 1789, Louis XVI triệu tập hội nghị đại diện ba đẳng cấp. Hội nghị này có nguồn gốc từ thế kỉ thứ 14, với thành phần tham dự là đông đảo các tầng lớp nhân dân, không phân biệt địa vị và giới tính.

NẾU BỎ PHIẾU
THÌ THIẾU SỐ
NHƯ CHÚNG
TA NHẤT ĐỊNH
SẼ THUA.

NẾU MUÔN GIÀNH CHIỀU
THẮNG THÌ ĐẲNG CẤP
THỦ BA CHÚNG TA PHẢI
TỰ TRIỆU TẬP HỘI NGHỊ
MỚI ĐƯỢC.

TẤT CẢ MỌI
NGƯỜI ĐỀU CÓ
QUYỀN BÌNH
ĐẲNG, TĂNG LŨ
VÀ QUÝ TỘC
CÙNG PHẢI NỘP
THUẾ.

Không
thể để
họ hưởng
đặc
quyền
suốt như
thê được!

ĐÚNG
ĐÂY!

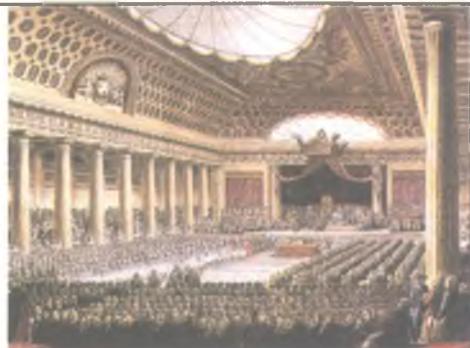
TẤT CẢ NGƯỜI DÂN
PHÁP ĐỀU BÌNH
ĐẲNG! ĐẲNG CẤP
THỦ BA CHÚNG TA
SẼ TỰ THÔNG QUA
ĐỀ XUẤT BẤT TĂNG
LŨ VÀ QUÝ TỘC PHẢI
NỘP THUẾ.

Chúng ta
hãy thành
lập Quốc
Hội đi!

ĐỒNG
Ý TÂN
THÀNH!

Hội nghị đại diện ba đẳng cấp có
thành phần chính là đại diện của tăng
lũ, quý tộc và dân thường (gồm nông
dân, thợ thủ công và thương nhân).

Toàn cảnh hội nghị đại
diện ba đẳng cấp tại Paris. ▶

TU VIỆN TRƯỜNG
SIEYES

THUA CÁC NGHỊ SĨ,
CHÚNG TA HAY ĐỀ
RA HIẾN PHẨM CỦA
QUỐC HỘI ĐI!

MIRABEAU

THUA CÁC VỊ
ĐỂ THÔNG QUA
HIẾN PHẨM, CHÚNG
TA CẦN GIỮ QUỐC
HỘI TỒN TẠI ĐẾN CÙNG!

ĐỒNG Ý
NHẤT
TRỊ

ĐỒNG Ý
CẢ HAI
TAY!

ĐẠI DIỄN BA
DẤNG CẤP VẪN
CHUA CHỊU GIẢN
TÂN LÝ?

TÀU BẾ HẠ.
SỰ VIỆC ĐÃ TRỞ
NÊN NHIỀM TRỌNG
RỒI, MỘT SỐ QUÝ
TỘC VÀ TĂNG LŨ
CÙNG THAM GIA
VÀO QUỐC HỘI.

ĐAU ĐẦU THẬT,
KIỂU GÌ CŨNG
PHẢI NGHĨ CÁCH
GIẢI TÂN BẠN NÀY
MỚI ĐƯỢC!

BÊ HẠ
NGƯỜI QUÁ
NHÂN TỪ
RỒI!

MARIE!

PHÁP LUẬT
VÀ QUÂN ĐỘI
NƯỚC TA ĐÂU
PHẢI ĐỒ BỎ!

TUYỆT ĐỐI
KHÔNG ĐƯỢC
NƯƠNG TAY VỚI
LỦ NGƯỜI LÀM
NHIỀU LOẠN
TRỊ AN NÀY!

DÙ CHỨNG CÓ ĐÔNG ĐÊN
ĐÂU THÌ CŨNG CHỈ LÀ ĐÁM
TRÓI GÀ KHÔNG CHẶT, GẶP
DAO GƯƠM SÚNG ĐẠN CŨNG
CHỈ BIẾT ÔM ĐẦU CHẠY
TRÔN NHƯ LỦ CHUỘT NHẤT
MÀ THÔI... HA HA HA!

KHÔNG XONG RỒI,
MÌNH PHẢI NHANH
CHỐNG BÁO CHO
NGƯỜI CỦA BA
ĐẲNG CẤP MỚI
ĐƯỢC!

SAO... SAO
CƠ? DÙNG
VŨ LỰC ĐỂ
GIẢI TÂN
QUỐC HỘI
U?

ĐÚNG THẾ,
THỊ NỮ CỦA HOÀNG
HẬU ĐÃ BÁO TIN
CHO CHÚNG TA,

NGHE NÓI
TRIỀU ĐÌNH CỦ
HAI MƯƠI NGÀN
LÍNH TỐI!

THƯA CÁC VỊ
NHÀ VUA KHÔNG
NHỮNG KHÔNG
NGHE KIẾN NGHỊ
CỦA CHÚNG TA
MÀ CÒN PHẢI
QUÂN ĐỀN
TRẦN ÁP!

VÌ QUYỀN LỢI
CỦA CHÍNH MÌNH,
XIN TẤT CẢ MỌI
NGƯỜI HAY CẨM
VŨ KHÍ LÊN
CHIẾN ĐẤU!

TRONG TAY
CHÚNG TA KHÔNG
CÓ SÚNG DẠN CÙNG
CHẲNG CÓ GƯƠM DAO,
LÀM SAO MÀ CHIẾN
ĐẤU ĐƯỢC?

LỊU CÓ DỊCH
NỐI QUÂN TRIỀU
DÌNH KHÔNG?

HA HA.
ĐÂY CHÍNH LÀ
LAFAYETTE, SĨ QUAN
TÙNG THAM GIA CUỘC
CHIẾN GIÀNH ĐỘC LẬP
CỦA NƯỚC MỸ.

ĐƯỢC ỐNG ÂY
CHỈ HUY, CHẮC CHẮN
CHÚNG TA SẼ CHIẾN
THẮNG!

CHÚNG TA
HAY CÙNG
VÙNG LÊN!

HÃY TỔNG
ĐỘNG VIÊN
TOÀN BỘ DÂN
CHUNG THÀNH
PARIS, HÃY
CHIẾN ĐẤU VÌ
CHÍNH NGHĨA,
VÌ TỰ DO!

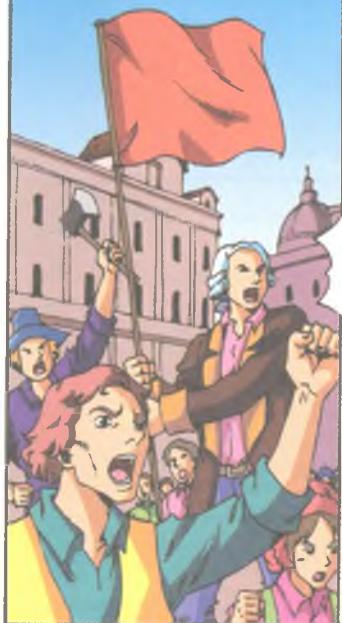
ỦNG HỘ! ỦNG HỘ!

Cách mạng Pháp

Hưởng ứng lời kêu gọi của quốc hội, những người dân đang chịu ách áp bức bóc lột đã cầm vũ khí đứng lên, giương cao ngọn cờ tiến thẳng vào quảng trường.

VĨ QUYỀN
LỢI CHÚNG TA
XỨNG ĐÁNG
ĐƯỢC HƯỞNG.
NHẤT ĐỊNH
PHẢI ĐẨY LÙI
QUÂN TRIỀU
ĐÌNH!

HÃY
DÙNG
CHÍNH ĐỒI
TAY NÀY
ĐỂ BẢO VỆ
QUỐC HỘI!

BẢO VỆ
PARIS!

HÃY CHO ĐÁM
QUÝ TỘC CHỈ
BIẾT ĂN CHƠI
NHẢY MÚA
KIA NÊM MÙI
ĐAU KHỔ!

CHÚNG TA CẦN
THÊM LỰC LƯỢNG
ĐỂ ĐÁNH BẠI QUÂN
TRIỀU ĐÌNH!

Dân chúng cướp
được kha vũ khí với
32.000 khẩu súng
trường và 20 khẩu
đại bác.

MAU PHÁT
SÚNG CHO
MỌI NGƯỜI!

Họ cũng xây
dụng công sự
phòng thủ khắp
các con đường lớn
nhỏ ở Paris.

ĐẶT LÊN
CHỖ TRỐNG
TRÊN KIA
ĐI!

Quên khói nghĩa hùng
hủy khí thế tiến Thắng tôi
nhà ngục Bastille.

Nhà ngục Bastille là nơi
chuyên giam cầm
những kẻ chống đối
chế độ vua quyền,
nó tựa như một bông
mây đen lơ lửng
trên đầu người dân
thành Paris.

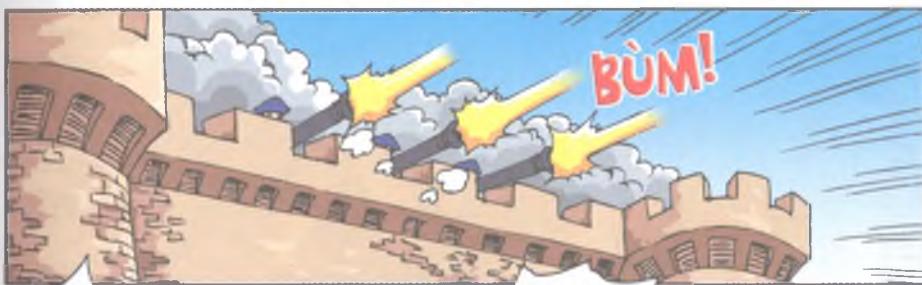
HÃY TRẢ
TỰ DO CHO
NHỮNG NGƯỜI
ANH HÙNG, HÃY
ĐẬP TAN BIỂU
TƯỢNG VƯƠNG
QUYỀN ĐI!

ĐÁNH CHIẾM
NHÀ NGỤC
BASTILLE
ĐI!

TƯ LỆNH, DÂN CHÚNG
LẮM LẮM VŨ KHÍ
XÔNG VÀO NHƯ
ONG VỒ TỐ.

CHÚNG TA...
LÀM SAO
BÂY GIỜ?

ĐỪNG LO,
BỌN CHÚNG
THÌ BIẾT
GÌ VỀ TÁC
CHIẾN.

PHÁT
ĐỘNG
TÂN
CÔNG!

HÃY TIÊU
DIỆT LŨ
PHẢN NGHỊCH
CHỐNG ĐỐI
ĐỨC VUA!

NHƯNG MÌNH
CŨNG LÀ DÂN
THƯỜNG CƠ
MÀ!

LỐI BẮN VÀO
NGƯỜI THÂN
THÌ SAO?

LÀM
SAO
BÂY
GIỜ?

OÁI, CÁC
NGƯỜI
TẠO
PHẢN À?

PHE BÊN
KIA CÓ GIA
ĐÌNH, NGƯỜI
THÂN CỦA
CHÚNG TÔI!
CHÚNG
TÔI KHÔNG
THỂ BẮN
VÀO HỌ
ĐƯỢC!

MAU
MỞ CỔNG
THÀNH RA,
NGAY LẬP
TỨC!

NGỪNG BẮN!
THẢ TẤT CẢ
PHẠM NHÂN
RA!

VÂNG...

CÔNG
THÀNH MỎ
RỒI KÌA!

Ngày 14 tháng 7 năm 1789,
nhân dân thành Paris đánh
chiếm ngục Bastille.

PHÁO
NGỪNG RỒI!

HÃY
VƯỢT QUA
CẦU TREO,
TẤN CÔNG
VÀO NGỤC
BASTILLE
ĐỊ!

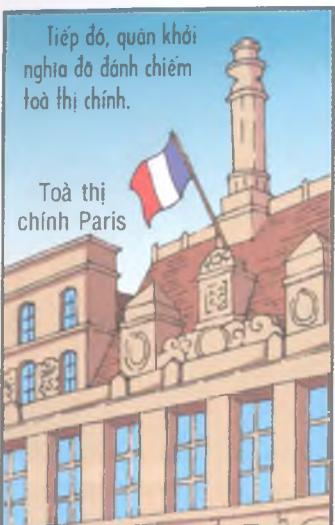
CHÚNG
TA THÀNH
CÔNG RỒI!

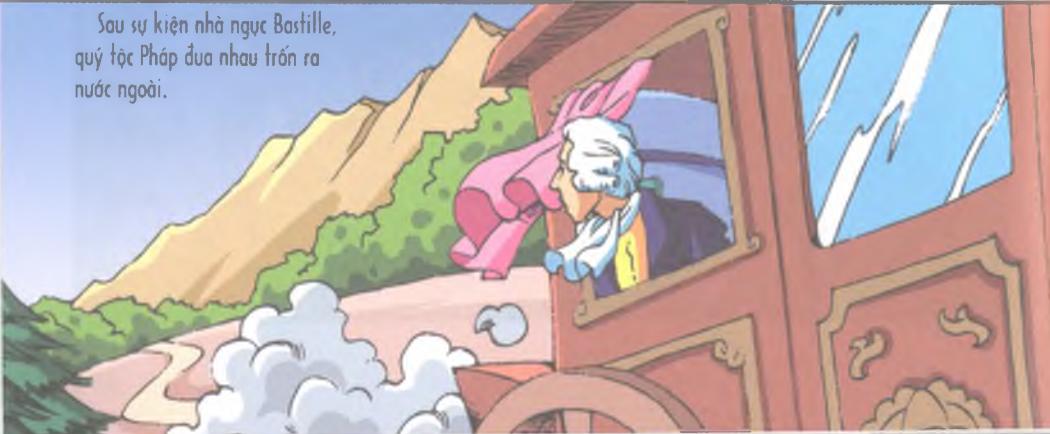
Đây chính là khái đầu
của cuộc cách mạng Pháp,
cho đến tận ngày nay,
người dân Pháp vẫn kỉ
niệm ngày này.

THẮNG
RỒI!

Sau sự kiện nhà ngục Bastille, quý tộc Pháp đua nhau trốn ra nước ngoài.

Tôi ngày 4 tháng 8,
quốc hội lập hiến thông
qua nghị quyết huỷ bỏ
độc quyền đặc lợi của giới
tăng lữ và quý tộc. Ngày
26 tháng 8, quốc hội lập
hiến tiếp tục thông qua
“Tuyên ngôn Nhân quyền”.

TÔI XIN TUYÊN BỐ ‘TUYÊN NGÔN
NHÂN QUYỀN’. ĐIỀU 1, TẤT CẢ
MỌI NGƯỜI SINH RA ĐỀU CÓ
QUYỀN TỰ DO, BÌNH ĐẲNG, CHỦ
QUYỀN QUỐC GIA
THUỘC VỀ NHÂN
DÂN...

ĐIỀU 5.
MỌI NGƯỜI
ĐỀU BÌNH
ĐẲNG TRƯỚC
PHÁP LUẬT.
HÃY!

CÁI ĐÁM
DÂN ĐEN
NÀY ĐÚNG
LÀ CHẮNG
BIẾT TRỜI
CAO ĐẤT
DÀY!

KHÔNG
COI NHÀ
VUA RA
GÌ!

Hình ảnh dân chúng thành Paris
công chiếm nhà ngục Bastille
ngày 14 tháng 7 năm 1789.

TÀ QUYẾT
KHÔNG ĐỒNG Ý
VỚI KIỀN NGHỊ
KHI QUÂN PHẠM
THƯỢNG NÀY!

BÊ HÀ NỘI
RẤT DÙNG Ạ!

HOÀNG HẬU
ĐÃ XÚI GIỤC
NHÀ VUA PHẢN
ĐỐI "TUYÊN
NGÔN NHÂN
QUYỀN".

ĐÚNG LÀ
À HOÀNG
HẬU DÁNG
GHÉT!

KHÔNG
THỂ THA
CHO NGƯỜI
DÀN BÀ
PHÙ PHIÈM
XA HOA ĐÓ
DƯỢC!

HÃY TẨN
CỐNG VÀO
CUNG DIỆN
VERSAILLES
ĐI!

DÙNG
VŨ LỰC
BUỘC VUA VÀ
HOÀNG HẬU
PHÁI THỪA
NHẬN "TUYÊN
NGÔN NHÂN
QUYỀN".

Tháng 10 năm 1789, hàng
ngàn thị dân đã giương cao
ngón cờ ba màu, tập kết bên
ngoài cung điện
Versailles.

NHÀ VUA HÃY
PHÊ CHỦA
"TUYÊN NGÔN
NHÂN QUYỀN"
ĐI!

CHÚNG TÔI
SẼ ĐẦU TRANGH
VÌ "TUYÊN
NGÔN NHÂN
QUYỀN"!

SAO NHIỀU NGƯỜI
THÊ NÀY? NẾU TA
TỪ CHỐI, CHÚNG
SẼ XÔNG VÀO
ĐÂY MẤT!

LÀM SAO
BÂY GIỜ?

BẾ HẠ THÔI
ĐÀNH ĐỒNG
Ý VÂY!

Sau khi phê chuẩn "Tuyên ngôn Nhân quyền", nhà vua và hoàng gia đã chuyển đến sống trong cung Tuileries ở Paris.

Trong năm 1790 và 1791, quốc hội lập hiến tịch thu tài sản của giáo hội và tiến hành rất nhiều cải cách về thuế quan.

Còn nông
dân ở nông
 thôn thì...

“TUYÊN NGÔN
 NHÂN QUYỀN” TOÀN
 ĐƯA RA NHỮNG QUY
 ĐỊNH CÓ LỢI CHO GIỚI
 QUÝ TỘC VÀ NHỮNG
 KẾ GIÀU CÓ.

CÁC ĐẠI DIỆN
 HOÀN TOÀN KHÔNG
 NGHĨ ĐẾN QUYỀN
 LỢI CỦA NÔNG
 DÂN CHÚNG TA.

Hai ngày sau, đoàn xe của nhà vua đến thị trấn nhỏ Varennes, nằm ở giáp biên giới, phía Đông Thành Paris.

Đồng xu kỉ niệm đúc hình Louis XVI

A. CUỐI
CÙNG CÙNG
ĐÊN NƠI!

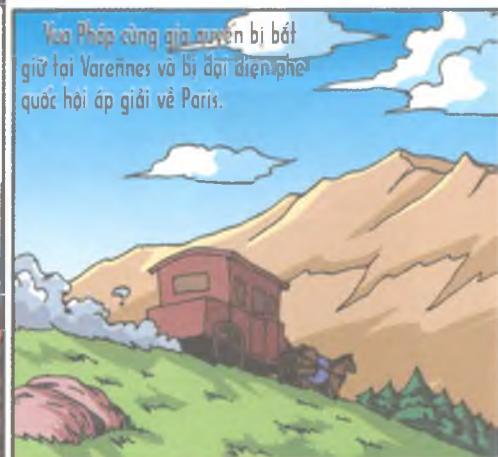
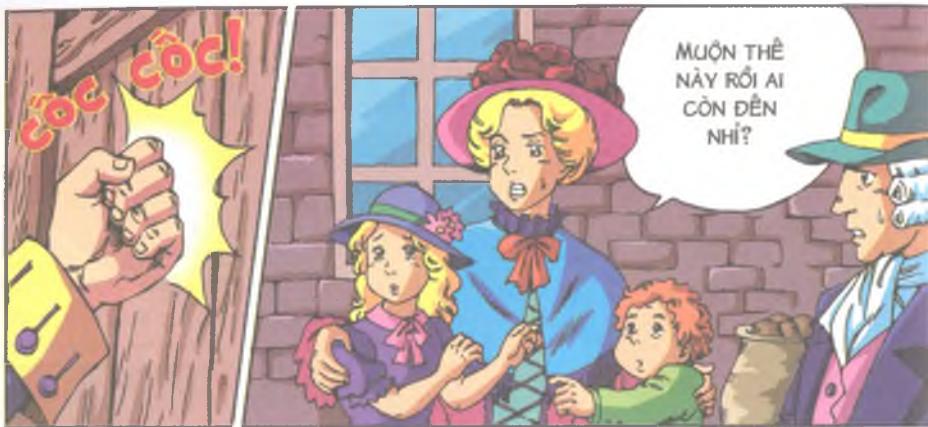
HÃY NGHỈ
ĐÊM TẠI
ĐÂY ĐI!

MÀY KHÔNG
NHÌN NHẨM
CHÚ?

KHÔNG
NHẨM ĐẦU A.
ĐÚNG CHIẾC
XE NGựa ĐÓ
MÀ!

NGHE LỆNH TA,
XÔNG LÊN!

NGHỊ QUYẾT NÀY
ĐÃ ĐƯỢC QUỐC
HỘI THÔNG QUA
RỒI!

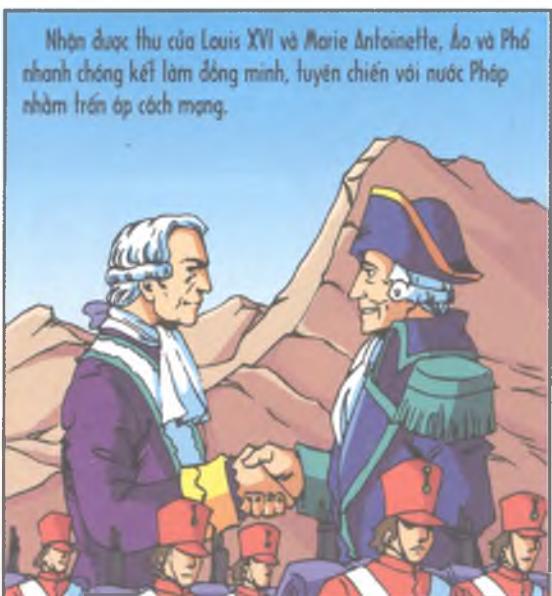
CẨM
CHỒNG
ĐỔI GIẢI
TÂN ĐÌI

PHẢN
ĐỔI CHẾ
ĐỘ QUÂN
CHỦ!

PHE BẢO
THỦ HAY
CÚT ĐÌI

ÜNG HỘ
ROBESPIERRE!

Sau khi được
tin, nhân dân
Pháp vỗ cung
phản nổ!

KHÔNG THỂ
ĐỂ CHÚNG CẠN
THIỆP VŨ TRANG
VÀO NƯỚC TA
ĐƯỢC! PHẢI ĐẨY
LUI QUÂN
XÂM LỤC
ÁO - PHỐ!

THẾ
CHẾT
BẢO VỆ
NƯỚC
PHÁP!

Tháng 4 năm 1792, nước Pháp
tuyên chiến với Áo.

CHỈ HỘ
KHẨU HIỆU
THÔI THÌ ĂN
THUA GIẢI

LẬP TỨC TẬP
HỢP QUÂN ĐỘI,
NGHÈNH CHIẾN
VỚI LIÊN QUÂN
ÁO - PHỐ
ĐI!

ĐỒNG
Ý XUẤT
QUÂN!

DẮNG TAN
QUÂN XÂM
LỤC!

BẢO VỆ
THÀNH
QUẢ CÁCH
MẠNG!

HÀ HA HA!
QUÂN CÁCH
MANG NƠI
TIỀN TUYỀN
KIA MÃI MÃI
KHÔNG THẮNG
NỐI ĐẦU!

MARIE ƠI LÀ
MARIE, GIỜ ĐÂY
NÀNG LÀ NGƯỜI
VỢ TUYỆT VỜI
CỦA TA NHƯNG
LẠI LÀ HOÀNG
HẬU TỐI TỆ CỦA
NHÂN DÂN RỒI!

NẾU CÚ THÊ
NÀY, CHÚNG TA
CHỈ VIỆC ĐỢI
NGÀY TRỞ LẠI
CUNG ĐIỆN
VERSAILLES
THÔI.

HỒI ĐỒNG BÀO! QUỐC GIA
ĐANG LÂM NGUY, MỌI NGƯỜI
DÂN ĐỀU PHẢI CHUNG TAY
GÓP SỨC!

HÃY CẨM VŨ KHÍ
LÊN, ĐÁNH ĐƯỚI
QUÂN XÂM
LƯỢC!

Hưởng ứng lời kêu gọi của đất nước, nhân dân
khắp các vùng trên nước Pháp nô nức cầm vũ khí
đứng lên. Quân đội Marseille thiện chiến hát
vang "Bài ca Marseille", thẳng tiến về Paris.

CHÚNG TÔI ĐÃ TÌCH
THU BỨC MẶT THU
TIẾT LỘ BÍ MẬT QUÂN
SỰ MÀ HOÀNG HẬU GỬI
CHO QUÂN ÁO – PHỐ.

MAU
DUỔI HAI
KẺ PHẢN
QUỐC KIA
ĐI!

LẤT ĐỒ
CHẾ ĐỘ
QUÂN CHỦ ĐỊ

XIN HÃY GIẢI
THÍCH CHO DÂN
CHÚNG BIẾT, RẰNG
ĐÂY CHỈ LÀ HIẾU
LẨM THỎI!!

ÔNG VUA
BẢN NƯỚC
CẤU VINH
ĐẦU RỒI?

Giữa tiếng hô hào cảm
giận của người dân, quốc
võ đánh giam Louis XVI
và hoàng hậu
vào pháo đài
Temple.

Hình ảnh trận Valmy năm 1792

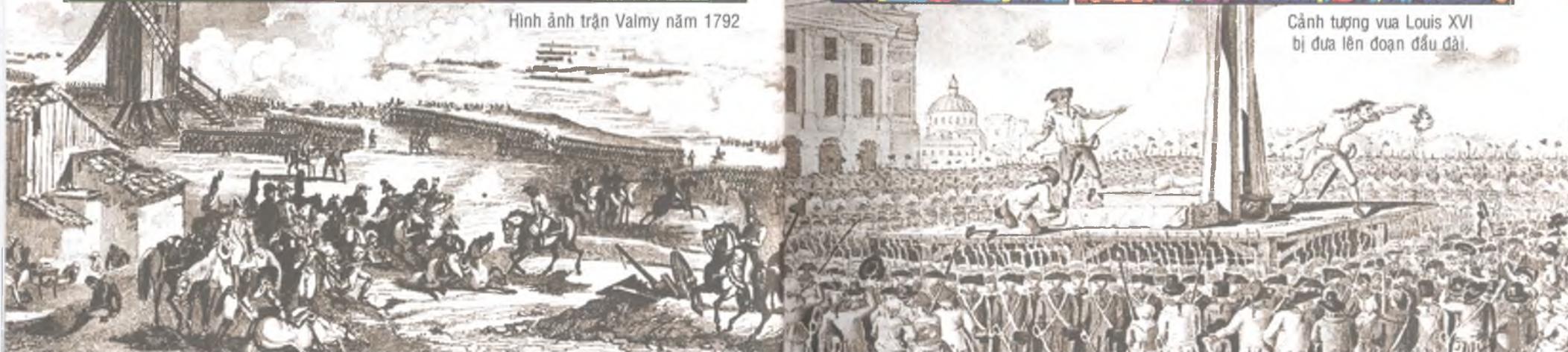
Tuy nhiên, các cuộc hội nghị và tuyển cử trong nước không hề bị gián đoạn bởi cuộc chiến.

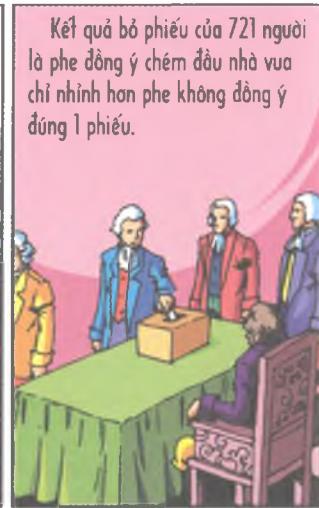

Thế nhưng nghị quyết này lại không được thực hiện một cách dễ dàng. Giới thương nhân và tư bản liên kết thành phái Girondin còn nông dân và dân nghèo thành thị thì ủng hộ Robespierre thành lập phái Jacobin.

Cảnh tượng vua Louis XVI bị đưa lên đoạn đầu dài.

WILLIAM Pitt

NẾU NGƯỜI DÂN
NUỐC TA CÙNG
TIỀN HÀNH CÁCH
MẠNG NHƯ
NGƯỜI PHÁP THÌ
CHÚNG TA SẼ...

NUỚC
PHÁP

Tin tức về việc Louis XVI bị đưa lên máy chém đã khiến cả châu Âu chấn động. Một liên minh chống Pháp hùng mạnh với người dân đầu là thủ tướng Anh William Pitt đã được thành lập.

HỘ QUỐC DÂN, HÃY
CHỐNG MẮT LÊN
MÀ XEM TÌNH THẾ
CỦA CHÚNG TA ĐI!

HẦU HẾT CÁC
NUỐC CHÂU ÂU
DANG CHIA MŨI
DÙI VÀO PHÁP!

TRONG KHI ĐÓ
PHE PHẢN CÁCH
MẠNG TRONG NUỐC
LẠI NHƯ CÁI ĐẦM
TRONG THỊT, KHÔNG
NGỪNG PHÁ HOẠI
THÀNH QUẢ CÁCH
MẠNG. CHÚNG TA
SẼ PHẢI TIÊU DIỆT TẤT
CẢ KẺ THỦ CỦA
CÁCH MẠNG.

Do bị dân chúng phản đối,
tháng 6 năm 1793, phái Girondin
đã đuổi ra khỏi quốc hội, phái
Jacobin bắt đầu thâu tóm toàn
bộ quyền lực.

BẢO VỆ
THÀNH QUẢ
CÁCH MẠNG
CỦA CHÚNG
TA!

QUYẾT
KHÔNG THA
CHO MARIE
ANTONETTE!

LƯ DÂN
BUỒN VÀ ĐỊA
CHỦ ĐÙNG
HỒNG NẮM
QUYỀN!

Sự chuyên quyền
của phái Jacobin dẫn
đến những bất mãn
trong lòng nước Pháp.

CHẮC
THẬT QUÁ
DẮNG!
CÓ
CÁCH NÀO
KHÔNG?

GIAM TẮT CÁ
NHỮNG KẾ
CHỐNG ĐỐI
PHÁI JACOBIN
VÀO NGỤC!

Robespierre ngày càng chuyên quyền, ông ta khép tội tất cả những người thuộc phái Girondin chống đối mình.

ROBESPIERRE KHÔNG CÒN LÀ NGƯỜI LÃNH ĐẠO NÔNG DÂN VÀ DÂN NGHÈO THÀNH THỊ NHƯ XƯA NỮA RỒI!

BẤT KÌ AI CHỐNG LẠI NỀN CỘNG HÒA ĐỀU LÀ KẾ THỦ CỦA TÔI!

CÁC NGƯỜI NÓI TÔI LÀ KẾ ĐỘC TÀU Ủ? CHUYÊN QUYỀN NẤM GIỮ NỀN CHÍNH TRỊ PHÁP Ủ?

CHẶM DỨT ĐI! KẾ CHUYÊN QUYỀN KIA!

ROBESPIERRE LÀ KẾ THỦ CHUNG CỦA NGƯỜI DÂN PHÁP!

KHÔNG ĐƯỢC THA CHO ROBESPIERRE!

LAI PHẢI CẨM VŨ KHI RỒI!

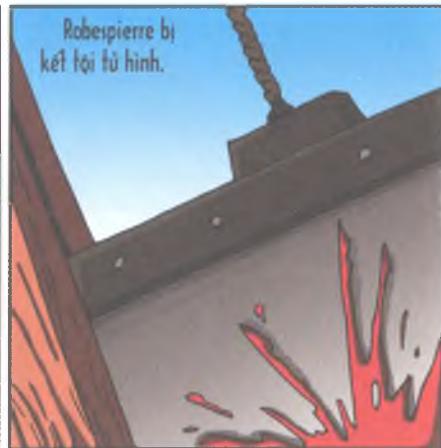
Ngày 27 tháng 7 năm 1794, đảng chống phá cách mạng tiến hành đảo chính, lật đổ Robespierre, lịch sử gọi đây là "Cuộc chinh biến Thermidor".

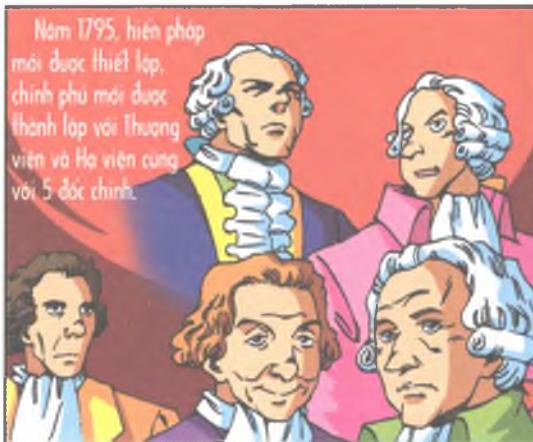
Khi bị bắt, Robespierre đã bị đ potràn xuyên qua hàm. Vết thương chí được che qua loa bằng một chiếc khăn tay, máu nhuộm đỏ cả quần áo.

Robespierre bị kết tội tử hình.

Năm 1795, hiến pháp mới được thiết lập, chính phủ mới được thành lập với Thủ tướng và Hội viên cùng với 5 đốc chính.

Chính phủ mới không hề thực hiện nguyên vẹng của nhân dân nên thường xuyên bị công kích.

Khu nhà được xây dựng theo kiểu nông thôn nằm trong cung điện Versailles là một trong những nơi được hoàng hậu Marie Antoinette yêu thích nhất.

Cuộc cách mạng Pháp bùng nổ

Cuộc cách mạng Pháp bùng nổ vào năm 1789 và kết thúc bằng chính biến Thermidor năm 1794. Cuộc cách mạng này có thể chia ra thành bốn giai đoạn chính.

Giai đoạn thứ nhất, cách mạng bùng nổ và thời kì cầm quyền của phe quân chủ lập hiến được đánh dấu bằng cuộc tấn công nhà ngục Bastille. Cuộc khởi nghĩa đầu tiên của những người dân thành Paris đã đẩy phe quân chủ lập hiến lên vũ đài lịch sử. Họ thành lập quốc hội lập hiến, thông qua hàng loạt sắc lệnh xóa bỏ tàn dư của chủ nghĩa phong kiến, thông qua "Tuyên ngôn Nhân quyền".

Việc Louis XVI phản bội, bỏ trốn, sự thỏa hiệp và bảo thủ của phe quân chủ lập hiến cũng như sự can thiệp vũ trang từ nước ngoài đã dẫn đến cuộc khởi nghĩa thứ hai của người dân thành Paris. Phái Girondin nắm quyền, cách mạng bước vào giai đoạn thứ hai. Trong giai đoạn này, nước Pháp thắng lớn ở trận Valmy,

triệu tập đại hội quốc dân, thành lập nhà nước cộng hòa đầu tiên, xét xử và tử hình Louis XVI, ban bố các sắc lệnh mới về đất đai.

Từ ngày 31 tháng 5 đến ngày 2 tháng 6 năm 1793, người dân thành Paris khởi nghĩa lần thứ 3, lật đổ sự thống trị của phái Girondin, phái Jacobin lên cầm quyền. Phái Jacobin đã ban hành rất nhiều đạo luật xóa bỏ tất cả các quyền lợi của giai cấp phong kiến. Thế nhưng sau đó, phái Jacobin tiến hành nền thống trị cực kì hà khắc.

Tháng 7 năm 1794, nội bộ phái Jacobin lục đục, chính biến Thermidor đã lật đổ phái Jacobin, nước Pháp bước vào giai đoạn cầm quyền của phe Thermidor. Phe Thermidor đã xóa bỏ tất cả các sắc lệnh cũ và thành lập chính quyền đốc chính.

Tình hình kinh tế nước Pháp thế kỉ 18

Nước Pháp thế kỉ 18 vẫn đang ở trong nền kinh tế nông nghiệp phong kiến, khoảng 95% dân số làm nghề nông và canh tác trên đất đai của địa chủ phong kiến.

Nền công nghiệp Pháp bắt đầu phát triển từ đầu thế kỉ 18, một số xưởng sản xuất thủ công mang tính chất tư bản chủ nghĩa đã xuất hiện tại một số vùng trên nước Pháp. Giữa thế kỉ 18, các ngành luyện kim, khai khoáng bắt đầu sử dụng máy móc và tiến hành sản xuất trên quy mô lớn.

Thế nhưng chế độ phong kiến bấy giờ lại kìm hãm sự phát triển của chủ nghĩa tư bản. Chế độ phong kiến khiến vô số cơ sở sản xuất không thể chuyển sang cơ chế nhà máy lớn, thuế nông nghiệp nặng nề khiến người nông dân rơi vào cảnh bần cùng, sự tranh giành trong nội bộ nhà nước cũng đã khiến đất nước bị chia cắt, nền quân chủ đánh thuế công nghiệp rất nặng... Tất cả đều là mầm mống hình thành nên cuộc cách mạng Pháp thế kỉ 18.

Ba đẳng cấp trong xã hội Pháp

Vào thế kỉ 18, nước Pháp phân chia đẳng cấp rất rõ rệt. Có ba đẳng cấp: Đẳng cấp thứ nhất là tầng lớp quý tộc, đẳng cấp thứ hai là nông dân và dân thành thị. Đẳng cấp thứ nhất và thứ hai chỉ chiếm 3% dân số nhưng lại được hưởng rất nhiều đặc quyền đặc lợi, họ nắm chính quyền và 1/3 đất đai, thống trị 97% dân số còn lại. Hai đẳng cấp này không cần phải nộp thuế hay thực hiện nghĩa vụ lao động sản xuất, còn đẳng cấp thứ ba vừa phải lao động sản xuất vừa phải nộp thuế và không hề có bất kì quyền lợi chính trị nào.

Đẳng cấp quý tộc tại Pháp lại chia ra thành "quý tộc deo kiếm" và "quý tộc áo dài". "Quý tộc deo kiếm" chủ yếu là quý tộc phong kiến cha truyền con nối, tầng lớp này giữ những chức vị quan trọng trong quân đội và chính quyền. Tầng lớp "quý tộc áo dài" mua được tước hiệu quý tộc bằng tiền chứ không phải do dòng dõi, họ chủ yếu đảm nhiệm các chức vụ trong tòa án. Tuy đều thuộc đẳng cấp thứ hai, nhưng họ lại coi thường lẫn nhau, "quý tộc deo kiếm" chê "quý tộc áo dài" tầm thường, "quý tộc áo dài"

cho rằng "quý tộc deo kiếm" hủ bại.

Thành phần của đẳng cấp thứ ba tương đối phức tạp. Đẳng cấp này bao gồm tầng lớp đại tư sản với những chủ ngân hàng, nhà buôn vũ khí, nhà cung cấp... Họ phản đối cách mạng mà chỉ yêu cầu thay đổi theo kiểu cải lương. Tầng lớp tư sản vừa chủ yếu gồm chủ các xưởng thủ công và thương nhân bình thường. Họ ra sức đòi lật đổ chế độ phong kiến, xây dựng nhà nước cộng hòa của giai cấp tư sản. Tầng lớp tiểu tư sản gồm những người buôn bán nhỏ và chủ các cơ sở sản xuất nhỏ, họ vô cùng căm ghét chế độ phong kiến áp bức bóc lột, đồng thời phản đối cả tầng lớp đại tư sản luôn chèn ép mình. Tầng lớp có địa vị thấp nhất cũng chính là tầng lớp chiếm số lượng đông nhất chính là nông dân. Nông dân vô cùng căm ghét chế độ quân chủ phong kiến nên đây cũng là tầng lớp có tinh thần cách mạng cao nhất. Tuy trong nội bộ đẳng cấp thứ ba cũng xuất hiện rất nhiều mâu thuẫn, nhưng vì mục tiêu giành được nhiều lợi ích hơn cho giai cấp mình nên họ tạm thời đoàn kết cục kì chặt chẽ.

Thời kì Khai sáng thế kỉ 18 tại Pháp

Thời kì Khai sáng tại Pháp được khởi xướng bởi những nhà tư tưởng thuộc giai cấp tư sản, với mong muốn giải phóng con người khỏi những trói buộc phong kiến và thần học tôn giáo. Các nhà triết học thời kì này lên án gay gắt những thể chế phi nhân tính và sự hủ bại của xã hội phong kiến, họ truyền bá tư tưởng giải phóng con người, mang đến tự do cho con người. Những người sáng lập thời kì này là Voltaire và Montesquieu.

Các học thuyết của thời kì Khai sáng phản ánh quan điểm đường lối của giai cấp đại tư sản, phát huy vai trò quan trọng trong cuộc cách mạng của giai cấp tư sản Pháp, trở thành tư tưởng chủ đạo mà giai cấp đại tư sản sử dụng để xây dựng thể chế chính trị quân chủ lập hiến. Bởi lẽ đó, cách mạng Pháp đã hoàn toàn vứt bỏ tấm áo mang tên "cải cách tôn giáo" mà diễn ra dưới hình thức đấu tranh chính trị công khai. Cách mạng Pháp đã thực hiện được những mục tiêu triết lý hơn, trực tiếp hơn so với cách mạng tư sản Anh.

Voltaire

Voltaire (1694-1778) là triết gia, nhà văn, nhà tư tưởng thời kì Khai sáng. Tên thật của ông là François-Marie Arouet. Chính trong thời gian bị giam giữ trong ngục, ông đã sáng tác vở bi kịch "Oedipe" và tự đặt cho mình cái tên Voltaire.

Từ khi còn trẻ, Voltaire đã cực lực phản đối sự trói buộc của tôn giáo và chế độ phong kiến. Ông khởi xướng quan niệm dân chủ, tự do, bình đẳng nên từng hai lần bị bắt giam. Các tác phẩm chính của ông gồm có "Các bức thư triết học về người Anh", "Tử diển Triết học", "Candide", "Trấn tặc"...

Voltaire đã truyền bá tư tưởng khai sáng, giảng một đòn nặng nề vào giai cấp thống trị của Pháp thời bấy giờ. Tư tưởng của ông ảnh hưởng đến cả một thế hệ, bởi thế mà ông được tôn là người thầy, lãnh tụ của thời kì triết học Khai sáng Pháp thế kỉ 18.

Montesquieu

Montesquieu (1689-1755) là một trong những nhà sáng lập, người tiên phong của thời kì Khai sáng. Tuy sinh ra trong một gia đình quý tộc, kế thừa tước vị nam tước và đảm nhiệm vai trò chủ tịch hội đồng Bordeaux nhưng ông lại vô cùng bất mãn với sự thối nát của giai cấp thống trị Pháp. Ông ra sức ủng hộ việc học tập nước Anh, xây dựng một thể chế quân chủ lập hiến cho nước Pháp.

Năm 1721, Montesquieu đã cho ra đời tác phẩm "Những lá thư Ba Tư", một tác phẩm trào phúng chỉ trích xã hội đương thời, phê phán sự tàn bạo của Giáo hội Công giáo và sự bất tài của giới tăng lữ. Tác phẩm gây được tiếng vang lớn.

Năm 1748, Montesquieu xuất bản cuốn "Tinh thần pháp luật". Tác phẩm này để xướng tư tưởng "tam quyền phân lập" cực kì sáng tạo, trong đó, chính quyền được chia ra làm ba cơ quan với các nhiệm vụ lần lượt là lập pháp, hành pháp và tư pháp. Ba cơ quan này vừa hoạt động độc lập vừa giám sát lẫn nhau. Lí thuyết nổi tiếng này có ảnh hưởng vô cùng sâu rộng và đã trở thành cơ sở lý luận cho hiến pháp rất nhiều nước tư bản, trong đó có Mỹ và Pháp.

Rousseau

Rousseau (1712-1778) một trong những nhà tư tưởng của thời kì Khai sáng. Các học thuyết của ông thể hiện một cách đầy đủ chủ trương và lợi ích của giai cấp tư sản vừa và nhỏ.

Rousseau cho rằng tài sản tư hữu là nguồn gốc của tất cả những đau khổ, tội ác và bất công mà con người phải chịu đựng. Ông kịch liệt phản đối hiện trạng phân biệt giàu nghèo trong xã hội. Tuy nhiên, ông lại không chủ trương xoá bỏ chế độ tư hữu mà mong muốn đạt được sự bình đẳng kinh tế trên cơ sở duy trì chế độ tư hữu.

Rousseau phản đối các học thuyết về quyền lực của vua chúa và giáo hội. Ông cho rằng nhân quyền là quyền lợi bất khả xâm phạm. Ông chủ trương xây dựng nhà nước cộng hoà, kêu gọi lật đổ nền quân chủ bằng vũ lực. Phái Jacobin trong thời kì cách mạng Pháp chịu ảnh hưởng vô cùng sâu sắc từ Rousseau.

Những nguy cơ mà Louis XVI gặp phải trong thời gian trị vì

Năm 1774, Louis XVI vừa lên ngôi đã gặp phải vô vàn thách thức. Bấy giờ, nước Pháp đã tiêu một khoản tiền khổng lồ khi tham gia cuộc chiến tranh độc lập của Mỹ. Không chỉ thế, hoàng gia tiêu xài hoang phí, nước Pháp đứng bên bờ vực phá sản. Cùng lúc đó, khủng hoảng tài chính nghiêm trọng chưa từng có xảy ra tại Pháp, nhiều xưởng sản xuất thủ công phải đóng cửa dẫn đến tình trạng thất nghiệp của vô số người. Năm 1788 và 1789, nông nghiệp Pháp liên tiếp mất mùa do thiên tai, dẫn đến giá lương thực leo thang, người dân ở tầng lớp thấp phản ứng vô cùng dữ dội. Chỉ riêng năm 1789, ở vùng nông thôn nước Pháp đã bùng nổ hơn 300 cuộc khởi nghĩa. Triều đình Louis XVI lâm nguy.

Hội nghị đại diện ba đẳng cấp

Nguồn gốc của hội nghị đại diện ba đẳng cấp bắt nguồn từ thời trung cổ, khi nước Pháp lâm nguy, nhà vua muốn tìm kiếm sự hỗ trợ từ toàn thể nhân dân nên đã triệu tập một hội nghị bất thường với người tham gia là đại diện của ba đẳng cấp trong xã hội. Trong thời gian diễn ra hội nghị, ba đẳng cấp lần lượt thảo luận các chính sách rồi mới tiến hành họp phiên toàn thể khi chính thức trả lời nhà vua.

Năm 1300, chi phí cho cuộc chiến giữa Pháp và Flandre tăng lên, vua Phillip IV gặp khó khăn trong việc thu thuế của giáo hội Pháp nên đã triệu tập hội nghị đại diện ba đẳng cấp lần đầu tiên vào năm 1302 và nhận được sự ủng hộ. Từ đó, hội nghị đại diện ba đẳng cấp ở Pháp liên tục diễn ra với những thành công cũng như thất bại trong việc tranh chấp quyền lợi với nhà vua. Đến năm 1614, nền quân chủ Pháp trở nên vững mạnh, hội nghị này bị buộc phải tạm dừng.

Mùa xuân năm 1789, khởi nghĩa liên tiếp nổ ra ở Pháp, Louis XVI buộc phải triệu tập hội nghị đại diện ba đẳng cấp vốn bị gián đoạn 175 năm với mong muốn xử lý được mâu thuẫn với vương quyền của mình. Bởi thế, cả nước Pháp tiến hành tổng tuyển cử bầu đại diện ba đẳng cấp. Ngày 5 tháng 5 năm đó, hội nghị đại diện ba đẳng cấp

diễn ra ở cung điện Versailles với 291 đại diện thuộc đẳng cấp thứ nhất, 270 đại diện của đẳng cấp thứ hai và 578 đại diện của đẳng cấp thứ ba. Sau khi triệu tập hội nghị, tranh chấp bỗng bùng nổ khi để cập đến vấn đề biểu quyết. Đại diện của đẳng cấp thứ nhất và thứ hai khẳng khái rằng mỗi đẳng cấp chỉ được bỏ một lá phiếu trong khi đẳng cấp thứ ba cho rằng phải bỏ phiếu theo số lượng đại diện tham dự hội nghị. Do không giải quyết được tranh chấp này nên hội nghị buộc phải tạm dừng một tháng.

Ngày 17 tháng 6, đẳng cấp thứ ba tuyên bố tự mở hội nghị (đẳng cấp thứ nhất và thứ hai có thể tự quyết định xem có muốn tham dự hay không), và gọi đây là quốc hội. Ngày 20 tháng 6, Louis XVI ra lệnh đóng cửa Phòng quốc gia nơi quốc hội họp, các đại diện của đẳng cấp thứ ba buộc phải họp tại sân Jeu de Paume. Trong cuộc họp, các đại diện đã hùng hồn tuyên thệ "nếu chưa có hiến pháp thì chưa giải tán quốc hội". Đây chính là "Lời tuyên thệ Jeu de Paume" nổi tiếng. Hai đẳng cấp kia biết thế lớn đã mất nên lần lượt tham gia vào quốc hội. Ngày 9 tháng 7, quốc hội đổi tên thành quốc hội lập hiến, hình thức hội nghị đại diện ba đẳng cấp đến đây chấm dứt.

Cách mạng chính quyền thành phố gây được tiếng vang lớn

Sau khi thành lập quốc hội, Louis XVI điều quân đến định dùng vũ lực buộc quốc hội phải giải tán. Mặt khác, ông ta cách chức bộ trưởng tài chính được người dân ủng hộ. Ngày 12 tháng 7 năm 1789, khi biết tin này, nhân dân thành Paris đã đổ ra đường diễu hành biểu tình phản đối. Cuộc biểu tình này đã bị quân triều đình trấn áp đẫm máu.

Sáng sớm ngày 13 tháng 7, chuông nhà thờ khắp thành Paris ngân vang, nhân dân thành Paris cầm vũ khí thô sơ chống lại quân triều đình. Khi màn đêm buông xuống, nhân dân sục sôi khí thế đã kiểm soát được phần lớn thành Paris, trong đó có cả những kho vũ khí quan trọng.

Ngày 14 tháng 7, quân chúng khởi nghĩa phát hiện quân triều đình âm thầm đột nhập nhà ngục Bastille nên đã nhanh chóng bao vây tấn công nơi này. Sau đợt giao tranh quyết liệt, nhà ngục Bastille tượng trưng cho nền thống trị của giai cấp phong kiến đã bị quân khởi nghĩa chiếm đóng. Từ đây, quân khởi nghĩa đã kiểm soát toàn bộ thành

Paris. Ngày 15 tháng 7, dân thành Paris bầu một đại diện của giai cấp đại tư sản là Bailly làm thị trưởng thành phố, chọn Lafayette, quý tộc thuộc phái tự do từng tham gia cuộc chiến giành độc lập của nước Mỹ làm tư lệnh quân tự vệ và bầu một số người thuộc tầng lớp tư sản cũng như quan chức chính quyền cũ vào hội đồng thành phố. Louis XVI thất thế buộc phải hạ lệnh rút quân, thừa nhận sự hợp pháp của quốc hội lập hiến.

Tin tức về cuộc khởi nghĩa tại Paris nhanh chóng lan ra khắp các vùng trên nước Pháp. Nhân dân các tỉnh đã thiêu rụi dien trang và đập phong của quý tộc phong kiến, đánh đổ chính quyền cũ, xây dựng chính quyền và quân tự vệ của nhân dân.

Sự kiện này được gọi là cuộc cách mạng chính quyền thành phố, đã làm lung lay chế độ quân chủ phong kiến của nước Pháp.

Nhà ngục Bastille

Nhà ngục Bastille là một pháo đài được vua Charles V nước Pháp xây dựng vào năm 1382. Nhà ngục này cao 100 thước Anh (1 thước Anh = 0,3 m) với những bức tường thành kiên cố, 8 toà tháp và 15 khẩu đại bác, là một nơi dễ phòng thủ mà khó tấn công. Do thành phố Paris ngày càng được mở rộng, pháo đài này dần mất đi giá trị phòng ngự và trở thành nơi triều đình Pháp giam giữ tù chính trị. Gần như tất cả những nhân vật nổi tiếng có ý đồ chống lại chế độ phong kiến, ví dụ như Voltaire, người khởi xướng thời kì Khai sáng, đều từng bị giam giữ tại nơi này.

Ngày 14 tháng 7 năm 1789, nhà ngục Bastille, biểu tượng của vương quyền nước Pháp bị quân khởi nghĩa tấn công. Cuộc tấn công ấy đánh dấu sự mở màn của cuộc cách mạng tư sản Pháp. Để kỉ niệm ngày chiến thắng vinh quang này, nước Pháp đã lấy ngày này làm ngày quốc khánh.

Sắc lệnh tháng Tám

Ngày 4 tháng 8 năm 1789, trước cao trào đấu tranh ngày càng mạnh mẽ của nông dân, quốc hội lập hiến (bấy giờ đã được hợp pháp hoá) gấp rút triệu tập hội nghị. Trong hội nghị, một số địa chủ quý tộc tuyên bố từ bỏ các đặc quyền phong kiến của mình và ủng hộ việc xoá bỏ chế độ phong kiến. Sau đó, quốc hội lập hiến đã thông qua hàng loạt quyết sách với nội dung chủ yếu là tuyên bố xoá bỏ đặc quyền miễn thuế, quyền tư pháp và quyền trưng thu ruộng đất của giáo hội. Lịch sử gọi đây là "Sắc lệnh tháng Tám".

Thế nhưng "Sắc lệnh tháng Tám" này cũng quy định, ruộng đất trống trọt có thể được bán cho nông dân với giá gấp 30 lần tiền tô mà họ phải nộp hằng năm. Điều này khiến cho nông dân vô cùng bất mãn. Bởi thế, sau khi "sắc lệnh tháng Tám" được ban hành, phong trào nông dân Pháp vẫn tiếp tục diễn ra.

Tuyên ngôn Nhân quyền

Giữa cuộc cách mạng Pháp năm 1789, quốc hội lập hiến đã xây dựng nguyên tắc và trật tự xã hội theo đường hướng tư bản chủ nghĩa và soạn thảo "Tuyên ngôn Nhân quyền" nhằm tỏ rõ thái độ chính trị của mình. Ngày 26 tháng 8 năm đó, tuyên ngôn này được công bố.

Tên đầy đủ của "Tuyên ngôn Nhân quyền" là "Tuyên ngôn Nhân quyền và Dân quyền", là văn kiện vô cùng quan trọng của cách mạng Pháp. Tuyên ngôn này gồm 17 điều, phỏng theo "Tuyên ngôn Độc lập" của nước Mỹ và xuất phát từ các quan điểm của chủ nghĩa ánh sáng thế kỉ 18. Tuyên ngôn khẳng định, "về phương diện quyền lợi, con người đều có quyền tự do bình đẳng", "quyền con người là quyền không ai có thể xâm phạm được" và "tài sản là quyền lợi thiêng thánh không thể xâm phạm được, trừ khi có những nhu cầu xã hội cần thiết và trong điều kiện được bối thường một cách bình đẳng, tài sản của mọi người đều không bị cướp đoạt."

Bên cạnh đó, "Tuyên ngôn Nhân quyền" còn khẳng định, "luật pháp là thể hiện ý chí chung, mọi công dân đều tham gia trực tiếp hoặc thông qua các đại biểu của mình để tham gia xây dựng luật pháp; luật pháp phải là như nhau đối với tất cả mọi người, khi bảo hộ cũng như khi trừng phạt. Mọi công dân đều bình đẳng trước pháp luật, nên đều có thể giữ mọi chức vụ, mọi địa vị, mọi công vụ theo năng lực và không có bất kì sự phân biệt nào khác ngoài đạo đức và tài năng của mỗi người." Tuyên ngôn còn tuyên bố xác lập nguyên tắc "tam quyền phân lập".

"Tuyên ngôn Nhân quyền" là văn kiện mang tính cương lĩnh của giai cấp tư sản trong công cuộc chống lại chế độ phong kiến và chế độ đẳng cấp. Văn kiện này có tác dụng thúc đẩy mạnh mẽ tiến trình cách mạng và ảnh hưởng sâu rộng đến các nước châu Âu phong kiến khác. Hiến pháp năm 1791 của nước Pháp cũng lấy tuyên ngôn này làm lời tựa.

Quốc hội lập hiến kìm hãm sức mạnh của nhân dân

Ngày 6 tháng 10 năm 1789, để ngăn chặn Louis XVI trốn ra nước ngoài, quần chúng Paris đã tập trung tại cung điện Versailles để áp tải Louis XVI sang cung điện Tuileries trong thành Paris. Sự kiện này đã gây hoang mang cho phe đại tư sản tự do trong quốc hội lập hiến, họ lo ngại rằng, nếu phong trào cách mạng của quần chúng tiếp tục thì quyền lực mà họ đang nắm giữ sẽ lung lay. Bởi thế, họ ra sức ngăn cản đám chúng. Đầu tiên, ngày 21 tháng 10, họ ban hành lệnh giới nghiêm, cấm quần chúng tụ họp, lập đảng phái, nhằm ngăn chặn sức mạnh tập thể của nhân dân. Ngày 14 tháng 6 năm 1791, quốc hội lập hiến lại ban hành đạo luật quy định cấm công nhân hội họp, tổ chức công đoàn và bãi công, những người vi phạm sẽ bị phạt 1.000 franc và bị phạt tù 3 tháng. Đến năm 1864 đạo luật này mới được bãi bỏ.

Hiến pháp năm 1791

Tháng 9 năm 1791, quốc hội lập hiến ban hành hiến pháp. Lịch sử gọi đây là hiến pháp năm 1791. Bộ hiến pháp này hiện thực hóa tư tưởng "tam quyền phân lập" của Montesquieu. Hiến pháp quy định: Pháp là nước quần chủ lập hiến tam quyền phân lập, quyền hành pháp thuộc về nhà vua, quyền lập pháp thuộc về quốc hội lập pháp, quyền tư pháp thuộc về toà án các cấp. Hiến pháp còn hạn chế gắt gao quyền hành của nhà vua và xác lập thể chế quần chủ lập hiến.

Hiến pháp năm 1971 còn căn cứ vào tư cách tài sản để chia công dân ra thành "công dân tích cực" và "công dân tiêu cực". Công dân tiêu cực không có quyền bầu cử và ứng cử. Sự phân chia giàu nghèo bất công này đã dẫn đến những bất mãn sâu sắc trong dân chúng.

Các phe phái chính trị mọc lên như nấm

Sau khi cách mạng Pháp bùng nổ, chính đản Pháp xuất hiện rất nhiều phe phái, trong đó phái Jacobin có tầm ảnh hưởng mạnh mẽ nhất. Trong đảng Jacobin lại chia làm hai phe, phe thứ nhất là những người theo chủ nghĩa cộng hoà ôn hòa, hầu hết thành viên đến từ tỉnh Gironde miền Tây Nam nước Pháp. Bởi thế, họ được gọi là phái Girondin. Phe còn lại là những người theo chủ nghĩa dân chủ cách mạng, đứng đầu là Robespierre.

Ngoài ra, một phái khác cũng xuất hiện trong cuộc cách mạng tư sản. Đó là phái hội Cordeliers. Thành viên của phái này là những người dân nghèo và "công dân tiêu cực". Tháng 6 năm 1791, Louis XVI và hoàng hậu bỏ trốn nhưng thất bại, phái Cordeliers đã đưa đơn thỉnh nguyện kêu gọi nhân dân không thừa nhận nhà vua. Ý kiến này vấp phải sự phản đối của chính những người trong phái. Những người phản đối đã rút khỏi phái Cordeliers. Cùng lúc ấy, phái Jacobin cũng đang thảo luận về đơn thỉnh

nguyện này, một số thành viên phản đối cũng rút khỏi phái Jacobin. Những thành viên rút khỏi hai phái trên cùng với phái lập hiến trong giới đại tư sản liên kết lại để thành lập phái Feuillants.

Bởi những lí do này mà chính đản nước Pháp dần bị phân chia thành hai phái, trong đó, phái Jacobin đại diện cho phe dân chủ cách mạng của giai cấp tư sản và phái Feuillants đại diện cho phe lập hiến của giai cấp đại tư sản.

Robespierre

Robespierre (1758-1794) là nhà cách mạng tư sản kiệt xuất người Pháp và là lãnh tụ của chính quyền Jacobin trong thời kì cách mạng Pháp.

Robespierre sinh ra trong một gia đình nhiều đời làm luật sư. Thời thanh niên, ông chịu ảnh hưởng sâu sắc của Rousseau. Ông tham gia phái Jacobin ở Paris và trở thành nhân vật lãnh đạo phái này vào năm 1791. Ông đã đưa ra những đề xuất phản đối nhà vua, quý tộc và giới đại tư sản trước quốc hội lập hiến. Sau khởi nghĩa tháng 8 năm 1792, ông trúng cử vào hội đồng thành phố Paris và hội nghị quốc ước. Ông tích cực ủng hộ việc xử tử vua Louis XVI, kêu gọi người dân kiên quyết đấu tranh chống liên quân Áo - Phổ. Sau khởi nghĩa tháng 5 năm

1793, chính quyền Jacobin dưới sự lãnh đạo của Robespierre đã ban hành Hiến pháp năm 1793 và dập tắt cuộc nổi loạn của phe phản cách mạng Girondin, đánh đuổi những quốc gia khác đang nhăm nhe can thiệp vũ trang ra khỏi lãnh thổ Pháp. Nhìn chung, Robespierre có công rất lớn trong quá trình phát triển và duy trì thành quả cách mạng tư sản. Ngày 4 tháng 6 năm 1794, Robespierre được bầu lên làm chủ tịch đoàn đại biểu hội nghị quốc ước. Đây chính là thời khắc huy hoàng nhất trong cuộc đời ông.

Tháng 7 năm 1794, chính biến Thermidor bùng nổ, Robespierre khi ấy mới 36 tuổi bị bắt giữ và đưa lên đoạn đầu dài, kết thúc một cuộc đời oanh liệt.

Phe bảo thủ của giai cấp tư sản

Phái Feuillants còn được gọi là phe bảo thủ, họ ủng hộ chế độ quân chủ lập hiến trong cuộc cách mạng tư sản Pháp.

Ngày 16 tháng 7 năm 1791, những thành viên rút khỏi hai phái Cordeliers và Jacobin cùng với giới đại tư sản đã họp tại tu viện Feuillants và thành lập phái cùng tên. Họ chủ trương thành lập nền quân chủ lập hiến, phản đối nền dân chủ cộng hoà nên mới được gọi là phe bảo thủ.

Phái Feuillants từng nắm chính quyền trong thời kì đầu cách mạng. Họ đã đặt ra những chính sách xoá bỏ đặc quyền phong kiến, tịch thu và phát mãi tài sản của giáo hội, xoá bỏ chế độ quý tộc và những chế độ phong kiến khác. Họ cũng đặt ra hiến pháp của nền quân chủ lập hiến, đưa ra "Tuyên ngôn Nhân quyền" và ban hành đạo luật nhằm đàn áp khởi nghĩa của nhân dân.

Ngày 10 tháng 8 năm 1792, nhân dân thành Paris nổi dậy lật đổ chế độ quân chủ, phe bảo thủ cũng theo đó mà tan rã.

Các phe phái trong quốc hội lập hiến

Ngày 30 tháng 9 năm 1791, quốc hội lập hiến tuyên bố giải tán. Ngày 1 tháng 10, quốc hội lập pháp được bầu ra từ những lá phiếu của các "công dân tích cực". Trong tổng số 749 đại biểu, hầu hết đều thuộc giai cấp tư sản, phe bảo thủ chiếm 268 ghế, được gọi là cánh hữu, tầng lớp tư sản vừa với thái độ chính trị mập mờ chiếm khoảng 345 ghế, 136 ghế thuộc về phái Jacobin và Girondin, đây là phe cánh tả. Phái Jacobin cấp tiến khi ấy vẫn còn yếu thế.

Phe bảo thủ đại diện cho quyền lợi của giai cấp đại tư sản và quý tộc phái tự do. Họ tích cực ủng hộ hiến pháp, phản đối cách mạng triệt để. Phái Girondin đại diện cho quyền lợi của giai cấp tư sản công thương nghiệp các tỉnh, những người vẫn chưa hài lòng với thành quả cách mạng, mong muốn nước Pháp được dân chủ hơn. Nhóm này có khinh thường xây dựng chế độ cộng hoà. Còn phái Jacobin đại diện cho quyền lợi của tầng lớp tư sản nhỏ thì kiên quyết yêu cầu đấu tranh đến cùng nhằm thực hiện nền dân chủ, lật đổ vương quyền. Họ rất được người dân trong xã hội ủng hộ.

Bùng nổ cuộc chiến chống ngoại xâm

Sau khi cách mạng Pháp bùng nổ, rất nhiều quý tộc cũ trốn ra nước ngoài, triều đình phong kiến của các nước châu Âu khác e ngại cách mạng Pháp nên mưu đồ liên kết lại, tiến hành can thiệp vũ trang vào Pháp. Ngày 27 tháng 8 năm 1791, vua Phổ và hoàng đế Áo bắt tay tuyên bố Pháp phải lập tức giải tán quốc hội, khôi phục vương quyền, nếu không các nước châu Âu sẽ hợp sức phát động chiến tranh, hỗ trợ vua Pháp giành lại ngai vàng.

Trước tình hình đó, mỗi phe phái đều mang những toan tính riêng: một số người trong phái Feuillants đang nắm chính quyền mong muốn hoà giải với các nước châu Âu để tránh chiến tranh; phái Girondin kiên quyết chủ chiến hòng thắng qua cuộc chiến này, giải quyết mâu thuẫn trong nước và mở rộng thị trường ra nước ngoài. Phái Jacobin lại cho rằng mục tiêu trước mắt là tiêu diệt những phần tử ủng hộ triều đình trong nước, củng cố thành quả cách mạng.

Ngày 20 tháng 4 năm 1792, nội các phái Girondin thông qua quyết định tuyên chiến với Áo và Phổ và được các tầng lớp trong xã hội nhiệt liệt ủng hộ.

Những thất bại liên tiếp trong giai đoạn đầu của cuộc chiến

Trong giai đoạn đầu của cuộc chiến, tuy chiếm ưu thế về số lượng nhưng hầu hết lãnh đạo của quân đội Pháp lại thuộc phe bảo hoàng, không chịu tác chiến. Họ không những cố tình bỏ lỡ các cơ hội mà còn thường xuyên thư từ với quân địch, hoảng hãi thậm chí còn mật báo kế hoạch điều động quân đội với Áo. Bởi thế mà Pháp thua hết trận này đến trận khác. Quân Áo dễ dàng tiến vào lãnh thổ Pháp. Louis XVI cho rằng liên quân Áo - Phổ chắc chắn sẽ giành thắng lợi nên đã hạ lệnh cách chức tất cả các đại thần thuộc phái Girondin, bổ nhiệm các trọng thần mới thuộc phái Feuillants.

Cấm phản hành vi của nhà vua, tháng 6 năm 1792, quần chúng Paris tổ chức tuần hành quy mô lớn. Tháng 7, quốc hội lập pháp thông qua nghị quyết tuyên bố nước Pháp đang lâm nguy, kêu gọi nhân dân vũ trang bảo vệ Tổ quốc. Lời kêu gọi ấy đã được toàn thể nhân dân Pháp ủng hộ, quân tình nguyện được tổ chức ở khắp nơi nô nức ra tiền tuyến chiến đấu với liên quân Áo - Phổ.

Cuộc cách mạng ngày 10 tháng 8 năm 1792

Khi cuộc chiến đang diễn ra, vào tháng 7, tư lệnh liên quân Áo - Phổ từng tuyên bố, nếu vua Pháp phải chịu bất kì tổn hại nào, toàn thành Paris sẽ phải chịu trừng phạt quân sự mang tính huỷ diệt. Tin tức này đã gây căm phẫn trong lòng người Paris. Dưới sự lãnh đạo của Robespierre, họ đã tự tổ chức các đội quân vũ trang, kết hợp với quân tình nguyện các nơi chuẩn bị phát động khởi nghĩa.

12 giờ đêm ngày 9 tháng 8, khi tiếng chuông của Nhà hát kịch nước Pháp vang lên, cuộc khởi nghĩa bắt đầu. Đại biểu nhân dân các khu vực trong thành Paris đã đến tòa thị chính tiếp quản chính quyền, tuyên bố thành lập ủy ban lãnh

đạo công xã Paris. Sáng sớm ngày hôm sau, đội quân khởi nghĩa đã tấn công và chiếm được hoàng cung. Ngày 21 tháng 9, hội nghị quốc ước được triệu tập, và đến ngày hôm sau, nước cộng hoà Pháp ra đời.

Cuộc cách mạng này đã kết thúc chế độ quân chủ lập hiến của nước Pháp, cuộc cách mạng tư sản Pháp từ đây bước sang một giai đoạn mới.

Chiến thắng Valmy

Tháng 9 năm 1792, liên quân Áo - Phổ chiếm đóng Valmy, cửa ngõ phía Đông Bắc của thành Paris áp sát thủ đô Paris. Tình hình nước Pháp vô cùng nguy cấp. Người dân thành Paris đã nhanh chóng đứng lên cầm vũ khí, tổ chức đội quân gồm 60.000 người tiến thẳng ra tiền tuyến, chuẩn bị quyết chiến với liên quân 40.000 người của Áo và Phổ. Hai bên bày binh bố trận ở Verdun gần Valmy. Ngày 20 tháng 9, chiến tranh chính thức bùng nổ.

Từ khi tiến vào Pháp, cứ mỗi lần liên quân Áo - Phổ khua chiêng gióng trống tấn công là quân Pháp lập tức rút lui. Thế nhưng trong trận này, dù liên quân áp sát đến đâu, quân Pháp vẫn kiên cường nghênh chiến, không hề có dấu hiệu lùi bước. Sự tự tin của liên quân bắt đầu lung lay. Quân Pháp nhân cơ hội ấy, phối hợp chặt chẽ với nhau, tấn công mạnh mẽ và cuối cùng giành được thắng lợi quan trọng. Quân Pháp thừa thắng xông lên, đuổi liên quân ra khỏi nước Pháp.

Đại thắng Valmy là thắng lợi đầu tiên của Pháp chống liên quân nước ngoài, nó cổ vũ niềm tin tất thắng của quân dân Pháp. Từ đây, Pháp đã nắm quyền chủ động trong cuộc chiến chống ngoại xâm.

Hoạt động cách mạng của phái Montagne (phái Núi)

Năm 1793, nền kinh tế Pháp rơi vào khủng hoảng và rối loạn sau những cuộc chiến triển miên. Phái Girondin khi còn cầm quyền đã phát hành tiền giấy trên quy mô lớn nhằm chi trả chi phí quân sự khổng lồ. Điều này đã dẫn đến lạm phát. Quân chúng nhân dân tổ chức những nhóm tự phát, tiến hành các hoạt động tấn công thương nhân đầu cơ tích trữ. Trong phong trào này, sự xuất hiện của phái Montagne đã phản ánh yêu cầu của thường dân.

Phái Montagne yêu cầu chính phủ phải áp dụng các biện pháp trừng phạt cứng rắn đối với những thương nhân làm ăn gian dối nhằm bảo vệ cuộc sống của nhân dân. Hoạt động cách mạng của họ dần biến thành bạo động và buộc giới thương nhân phải định giá hàng hóa theo yêu cầu của người dân. Phái Girondin đã thực hiện những chính sách trấn áp hiện tượng này, còn phái Jacobin với người đứng đầu là Robespierre thông qua sự việc này đã ý thức được tầm quan trọng của việc tận dụng sức mạnh quần chúng. Năm 1793, phe Robespierre cũng đã đề xuất "luật giá tối đa" trước hội nghị quốc ước, tạo cơ sở liên minh giữa phái Jacobin và phái Montagne.

Lật đổ phái Girondin

Mùa xuân năm 1793 là thời khắc gian nguy nhất của cách mạng Pháp. Quân Pháp trên tiền tuyến liên tiếp thất bại. Trong nước, phái Girondin vẫn ra sức chèn ép phái Jacobin. Trước tình hình đó, đại diện phái Jacobin ở các khu vực trong thành Paris đã họp, quyết định khởi nghĩa vào ngày 31 tháng 5 và thành lập ủy ban bí mật lãnh đạo cuộc khởi nghĩa.

Sáng sớm ngày 31 tháng 5, đại diện các khu vực của thành Paris đã đến hội nghị quốc ước, yêu cầu giải tán "ý ban mười hai người" âm mưu trấn áp công xã Paris, bắt giữ các đại diện của phái Girondin. Nhưng hội nghị quốc ước chỉ đồng ý thực hiện yêu cầu thứ hai.

Ngày 28 tháng 6, tin tức phái Girondin tàn sát người phái Jacobin truyền đến từ Lyon, dân chúng Paris phẫn nộ, 80.000 thị dân có vũ trang kéo đại bác bao vây hội nghị quốc ước, đòi hội nghị này lập tức bắt giữ "ý ban mười hai người" và 22 đại diện của phái Girondin. Trước sự yêu cầu của đại pháo, hội nghị quốc ước buộc phải chấp nhận yêu cầu của nhân dân. Nền thống trị của phái Girondin đến đây chấm dứt. Cách mạng Pháp bước sang thời kì chuyên chính của phái Jacobin.

Thành lập nền cộng hòa Pháp đầu tiên

Ngày 21 tháng 9 năm 1792, ngày thứ hai sau đại thắng Valmy, hội nghị quốc ước do dân bầu khai mạc. Ngày 22 tháng 9, hội nghị quốc ước tuyên bố nước Pháp chuyển sang chế độ cộng hoà, lịch sử gọi đây là nền cộng hoà Pháp đầu tiên.

Phái Girondin cầm quyền trong giai đoạn này, họ chủ trương tịch thu đất đai của hoàng tộc và quý tộc đã bỏ trốn rồi chia thành những khoảnh nhỏ bán cho nông dân. Họ tán thành việc xoá sổ chế độ phong kiến, xây dựng chính thể cộng hoà. Không lâu sau, phái Girondin và Jacobin mâu thuẫn với nhau trong vấn đề xử trí nhà vua. Sau nhiều cuộc tranh cãi gay gắt, hội nghị quốc ước đã thông qua kết quả của đợt bỏ phiếu biểu quyết vào tháng 1 năm 1793 để đưa Louis XVI lên đoạn đầu死刑.

Sau đó, nước cộng hoà Pháp lần lượt trải qua giai đoạn cầm quyền của phái Jacobin, chính phủ đốc chính Thermidor và chuyên chính Napoleon. Đến ngày 18 tháng 5 năm 1804, Napoleon huỷ bỏ chế độ này, xây dựng Đế chế Pháp.

Chính sách đất đai của phái Jacobin

Ngày 3 tháng 6 năm 1793, chính quyền Jacobin ban hành sắc lệnh đầu tiên về đất đai, cho phép nông dân mua đất theo phương thức trả góp. Ngày 10 tháng 6, chính quyền này lại ban hành quy định: tất cả ruộng đất công bị quý tộc chiếm đoạt sẽ được chia bình quân đầu người theo dân số từng địa phương. Ngày 17 tháng 7, chính quyền Jacobin tuyên bố trong một sắc lệnh mới khác rằng sẽ xoá bỏ tất cả các đặc quyền phong kiến của giai cấp địa chủ, quý tộc. Bên cạnh đó, chính quyền này còn tiến hành định mức giá trần cho các nhu yếu phẩm dùng trong sinh hoạt.

Những biện pháp này của chính quyền Jacobin được đồng đảo quần chúng nhân dân ủng hộ. Chính quyền mới được củng cố, nhiều người tự nguyện nhập ngũ chiến đấu chống ngoại xâm, bảo vệ thành quả cách mạng.

Hiến pháp năm 1793

Năm 1793, để củng cố thành quả cách mạng, chính quyền Jacobin đã ban hành hiến pháp mới. Lịch sử gọi đây là "Hiến pháp năm 1793".

Hiến pháp này quy định: nước cộng hoà Pháp là một nước thống nhất, nhân dân có quyền hưởng tự do tư tưởng, tín ngưỡng, tôn giáo, để đạt nguyện vọng, thành lập hội đoàn, tự do xuất bản và cả quyền khởi nghĩa khi bị chính quyền áp bức tước đoạt tự do; hiến pháp xoá bỏ ranh giới phân chia "công dân tích cực" và "công dân tiêu cực", tất cả các nam thanh niên đủ 21 tuổi đều có quyền bầu cử; quốc hội lập pháp là cơ quan lập pháp tối cao, quốc hội hành pháp là cơ quan hành pháp tối cao, những người đứng đầu nhà nước cộng hoà bắt buộc phải nằm ngoài danh sách thành viên quốc hội hành pháp.

Hiến pháp năm 1793 là một trong những hiến pháp dân chủ nhất của giai cấp tư sản thời kì cận đại, nó có ảnh hưởng vô cùng sâu sắc đối với phong trào dân chủ tư sản ở các nước Âu Mỹ thời bấy giờ. Thế nhưng nước Pháp khi ấy đang đổi mới với những cuộc chiến khốc liệt, các quy định của hiến pháp này vẫn chưa được thực hiện triệt để.

Chiến thắng giặc ngoại xâm

Bắt đầu từ năm 1793, phái Jacobin áp dụng hàng loạt biện pháp nhằm tăng cường sức mạnh quân đội, trong đó bao gồm tăng quân số, thay thế các tướng lĩnh quý tộc và tướng lĩnh không trung thành với cách mạng, lựa chọn những tướng lĩnh và binh lính đáng tin cậy, có năng lực ở các tầng lớp thấp hơn để đảm nhiệm chức vụ quan trọng. Ưu điểm của cuộc cải cách này nhanh chóng được chứng minh trên chiến trường: tháng 10 năm 1793, quân Pháp thắng Áo trong trận Wattignies. Tháng 12, Pháp thắng Anh, thu hồi Toulon, rồi lần lượt đuổi quân xâm lược Ý và Tây Ban Nha ra khỏi lãnh thổ. Đầu năm 1794, tất cả các nước đem quân vào trong biên giới Pháp đều bị đánh đuổi, quân Pháp bắt đầu chiến đấu bên ngoài biên giới đất nước, nắm được quyền chủ động trong cuộc chiến.

Chương 2: Hoàng đế Napoleon nước Pháp

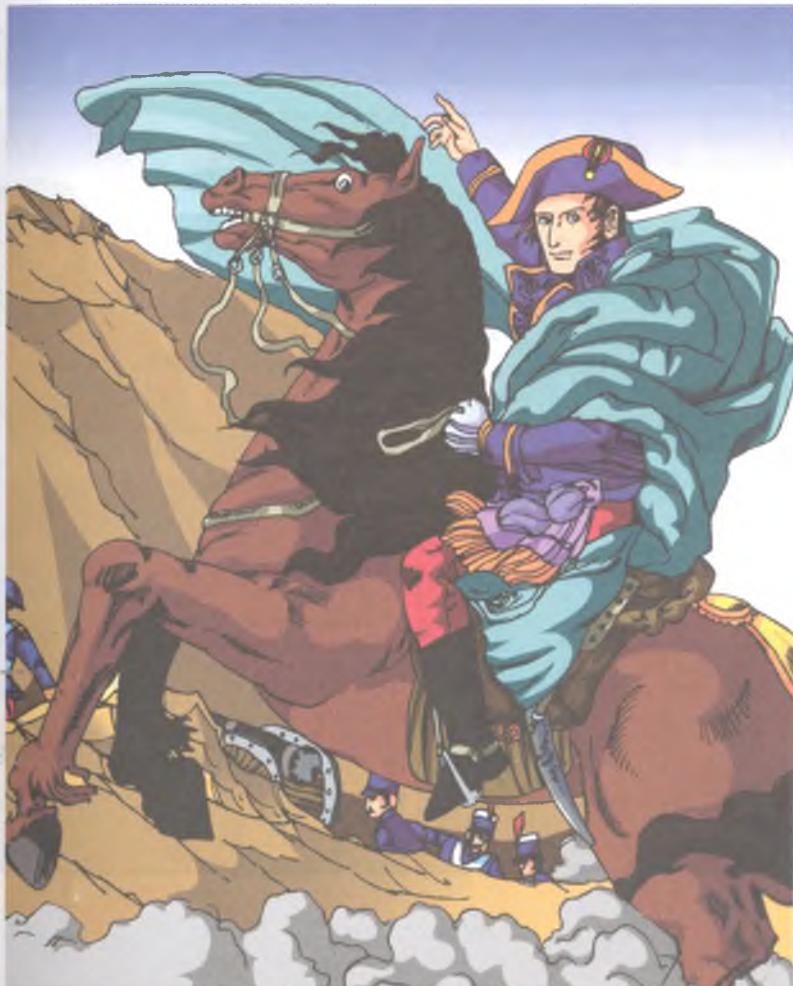
Nội dung chính:

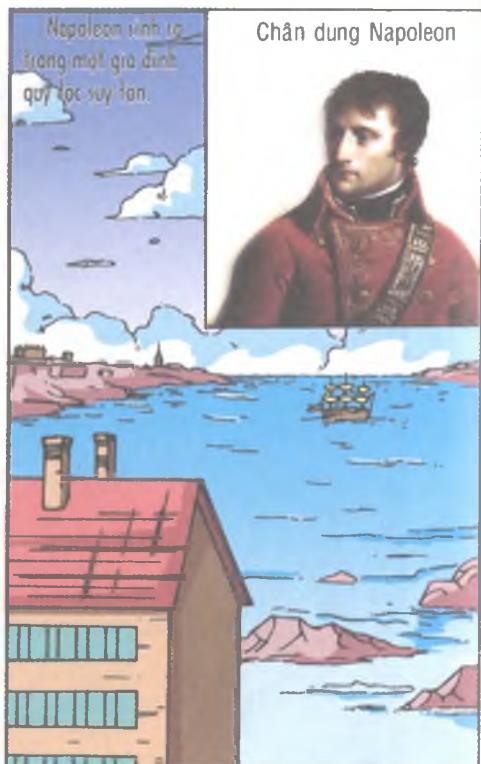
Napoleon cầm quyền

Khi cách mạng phát triển đến một giai đoạn nhất định, những mâu thuẫn trong và ngoài nước ồ ạt nảy sinh, giai cấp đại tư sản muốn xây dựng một chính quyền hùng mạnh nhằm bảo vệ quyền lợi của chính mình. Giữa cục diện ấy, thiên tài quân sự Napoleon Bonaparte xuất hiện trên vũ đài lịch sử.

Nền độc tài Napoleon

Napoleon đã thực thi những cải cách mạnh mẽ trên mọi phương diện của nước Pháp như củng cố chính quyền, mở mang bờ cõi nước Pháp.

Năm 10 tuổi, Napoleon một
minh rời khỏi đảo Corse quê
nhuộm, đến với nước Pháp trên
đất liền.

NHỎ NHÉ, CON
TRAI THỜI ĐAI
NÀY NẾU MUỐN
VƯỢT TRỘI HƠN
NGƯỜI THÌ BUỘC
PHÁI TỔNG
QUÂN.

CHỈ KHI CON LẬP
NHIỀU CHIỀN CÔNG
VÀ ĐƯỢC TRỌNG
DỤNG THÌ NỐI ÁM ẢNH
VỀ GIA TỘC SUY TAN
SẼ MỚI CHẤM DỨT.

CHA ƠI, CON
SẼ KHÔNG PHÙ
KÌ VỌNG CỦA
CHA ĐẦU Ạ!

Không lâu sau, cậu thi đỗ trường vũ bị
École Militaire ở Paris rồi được huấn luyện
để trở thành quân nhân.

NHÌN NAPOLEON KIA,
DỨNG LÀ CON MỘT
SÁCH CHỈ BIẾT HỌC,
CHẮNG LÀM NỐI TRỎ
TRỐNG GI!

NHẤT ĐỊNH MÌNH
PHẢI TRỞ THÀNH
QUÂN NHÂN UỐU
TÚ NHẤT!

LẠI LÀ
EM À!

NAPOLÉON
NÀY, DÃ 2
RƯỜI SÁNG
RỒI ĐÂY.

MAU VỀ
NGHỈ ĐI!

EM BIẾT RỒI
À, ĐỌC HẾT
DOAN NÀY
EM SẼ VỀ.

Nguời ta kể rằng mỗi ngày Napoleon chỉ ngủ 3 tiếng, có lẽ đây là thói quen được ông rèn luyện từ khi còn học trường võ bị.

Sau khi tốt nghiệp
trường võ bị lục quân,
Napoleon vào trường
sĩ quan Paris. Ông trở
thành thiếu úy pháo
binh lục quân sau khi
tốt nghiệp năm 1786.

VÀO
VỊ TRÍ!

PHÁO THỦ
SỐ 5 ĐỘNG
TÁC QUÁ
CHẨM!

Ngày 14 tháng 7 năm 1789, cách mạng Pháp bùng nổ, ngục Bastille bị đánh chiếm. Nhờ những biểu hiện xuất sắc trong cách mạng, Napoleon được đề cử làm trung đoàn trưởng trung đoàn pháo binh.

Tháng 12 năm 1793, sau khi khảo sát địa hình, Napoleon đã quyết định bố trí trận địa pháo trên cao.

NHẮM VÀO
MỤC TIÊU!
THUYỀN ĐỊCH
PHÍA TRƯỚC!

BẮN!

ÁI SAO XA
THÈ MÀ
VẪN BẮN
TRÚNG!

TỐT LÃM.
TRÚNG MỤC TIÊU
RỒI! CHỦN BỊ BẮN
ĐỘT TIẾP THEO!

TRÔNG KÌA,
HẠM ĐỘI ANH BẮT
ĐẦU RỒI LOẠN
RỒI!

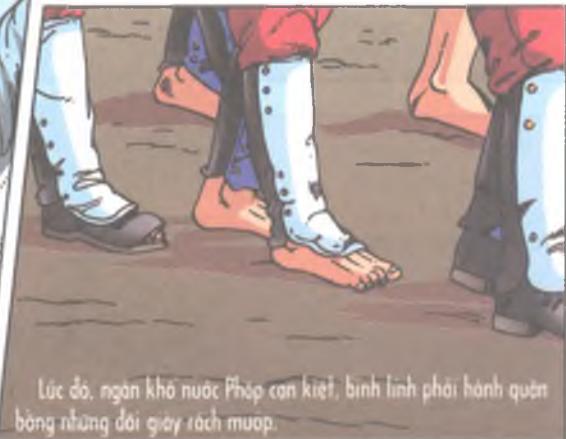
DOÀNG

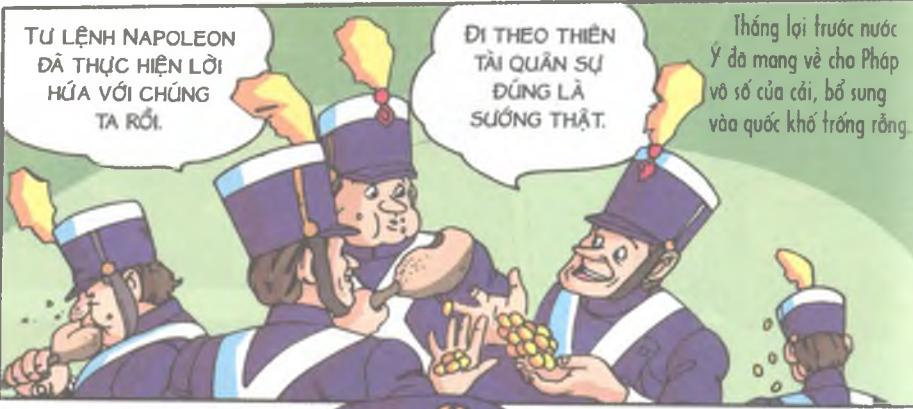
DOÀNG

RÚT LUI!
RÚT LUI!

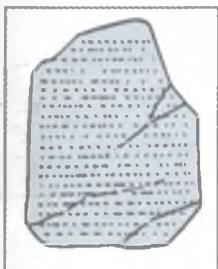
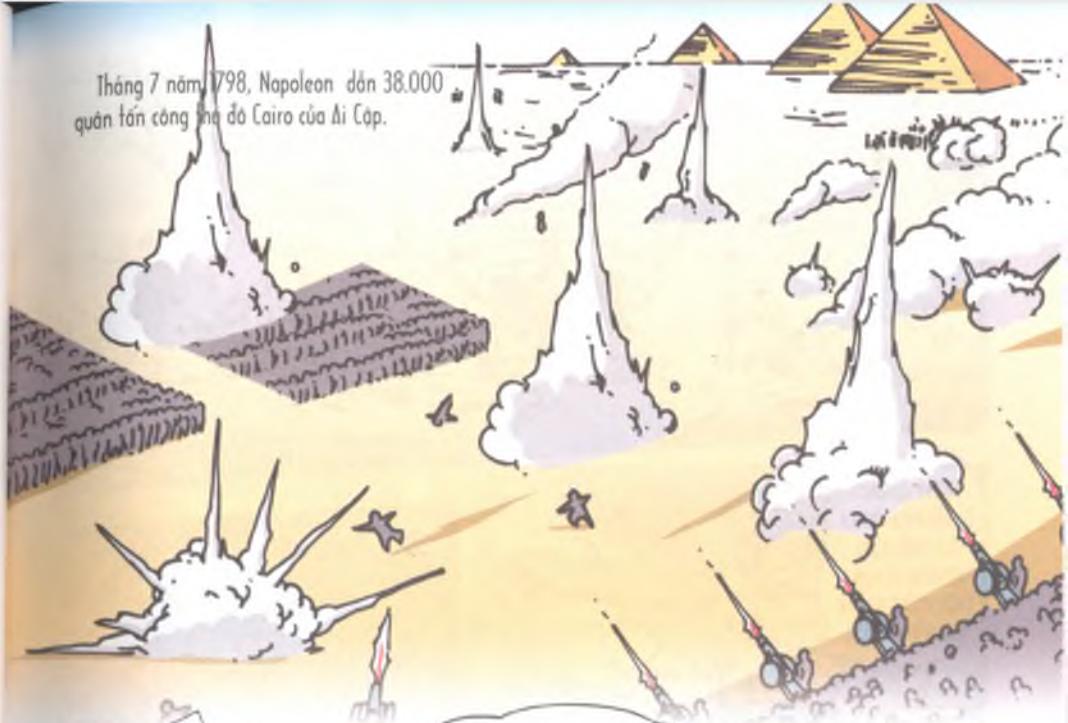
Nhà giành thắng
lợi trong chiến dịch
này mà Napoleon
được thăng hàm
thiếu tướng.

Tháng 7 năm 1798, Napoleon dẫn 38.000
quân tấn công thủ đô Cairo của Ai Cập.

▲ Phiến đá Rosetta

PHÁT HIỆN VỀ PHIẾN ĐÁ ROSETTA

Hơn 200 nhà nghiên cứu theo Napoleon viễn chinh Ai Cập. Dọc đường, họ đã nghiên cứu về thiên nhiên và văn hóa Ai Cập, đồng thời chinh lì, xuất bản cuốn sách "Description de l'Egypte" (Mô tả về Ai Cập).

Napoleon là người khởi xướng trào lưu nghiên cứu Ai Cập cổ đại thời bấy giờ. Phát hiện quan trọng nhất của thời kì này chính là phiến đá Rosetta. Các học giả người Pháp đã tốn hơn 30 năm nghiên cứu, cuối cùng mới giải mã được ý nghĩa của các văn tự khắc trên phiến đá này vào năm 1822.

Khi Napoleon dẫn quân đánh chiếm Ai Cập, hải quân Anh do Horatio Nelson dẫn đầu đã chia mồi súng vào đội tàu Pháp trên biển.

QUÂN
CHỦ LỰC CỦA
NAPOLEON
ĐANG Ở CAIRO,
AI CẬP.

NÊN CHẮC
CHẨN CHÚNG
TA SẼ TÌM
THẤY HẠM
ĐỘI CỦA HẦN
QUANH ĐÂY.

CHÚNG
ĐANG
Ở CĂNG
ABUKIR!

CHUẨN BỊ
PHÁO! KHÔNG
CHO CHÚNG
THOÁT!

Tư lệnh hạm đội Anh,
đô đốc Horatio Nelson

ĐÙNG!

Tàu Pháp bị đánh chìm hết chiếc này đến chiếc khác. Quân Anh làm Pháp tổn thất hơn một nửa hạm đội, và cũng bởi thế mà Napoleon bị vây hãm ở Ai Cập.

Một sự kiện nghiêm trọng hơn xảy ra ngay sau đó. Năm 1799, tin dữ bay đến Ai Cập.

LÃNH THỔ
PHÁP ĐANG
LÂM NGUY
U?

NƯỚC PHÁP ĐANG
GẶP PHẢI NGUY
CƠ CHUA TỪNG
CÓ TRONG LỊCH
SỬ.

CẦN PHẢI CÓ LỰC
LƯỢNG HÙNG HẬU
HỖ TRỢ MỚI GIẢI
QUYẾT ĐƯỢC MỐI
NGUY NÀY.

BỞI THẾ, NGÀI
HÃY TRỞ THÀNH
TƯ LỆNH QUÂN
ĐỘI PARIS ĐI.

HÃY HỢP TÁC ĐỂ XÂY
DỰNG MỘT CHÍNH
QUYỀN MỚI!

ĐỒNG Ý
LIÊN MINH.

ĐÚNG LÀ CƠ HỘI
NGHÌN NĂM CÓ MỘT
MINH CỦ NGHE THEO
SIEYÈS THÌ HƠN!

TẠI QUỐC HỘI...

HÃY LẬP
TỨC GIẢI
TÂN QUỐC
HỘI

CHÍNH PHỦ
MỚI SẼ TIẾP
QUẢN CÁC
CÔNG VIỆC
TỪ ĐÂY.

QUÂN NHÂN
THÌ BIẾT CÁI
GI'

CÁC NGƯỜI
KHÔNG CÓ
QUYỀN GIẢI
TÂN BỘN TA!

QUỐC HỘI
QUYẾT
KHÔNG
GIẢI TÂN!

Sau cuộc đảo chính, Napoleon lên nắm
chính quyền, và một lần nữa xâm chiếm nước
Ý. Tháng 5 năm 1800, Napoleon vượt qua già
rết của dãy Alps, tấn công vào nước Áo.

BÁM SÁT
ĐỘI HÌNH!

"Rèn độc tài Napoleon"

KHÔNG THỂ
VƯỢT QUA DÃY
ALPS MÀ ĐÁNH
ÚP ÁO ĐƯỢC
ĐẦU!

CỨ ĐI THEO
TA THÌ
KHÔNG GÌ
LÀ KHÔNG
THỂ CÁI!

AI DÁM
CHỐNG ĐỘI
MENH LỆNH
SẼ BỊ NGHIỄM
PHẠT!

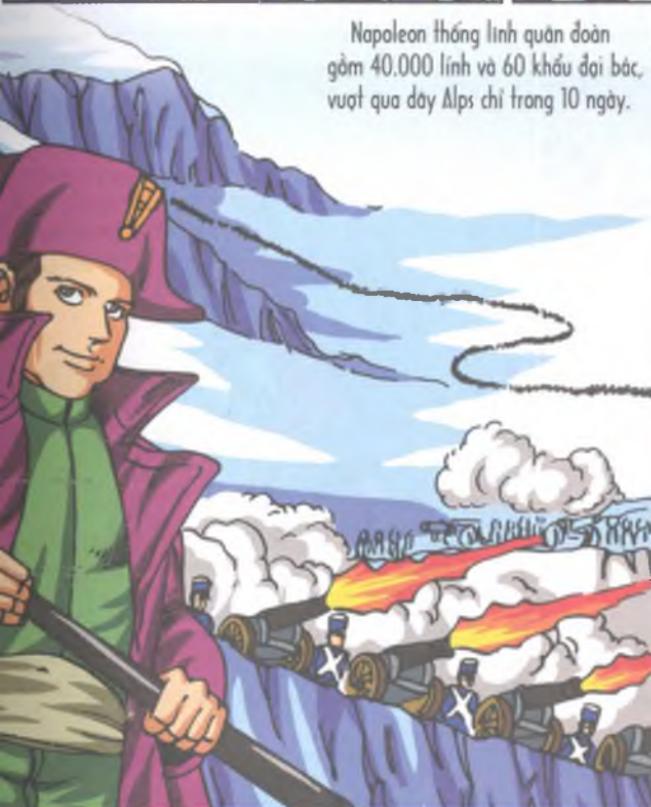

NHÌN KIA...
ĐẠI BẮC BẮN
RA TỪ DÂY
ALPS.

Napoleon thống lĩnh quân đoàn
gồm 40.000 lính và 60 khẩu đại bác,
vượt qua dãy Alps chỉ trong 10 ngày.

Sau khi giành thắng lợi, Napoleon và chính phủ Áo đã ký kết hòa ước tại cung Tuilleries ở Paris. Nước Pháp chiếm toàn bộ vùng đất phía tây sông Rhine.

NGÀI GIÀNH CHIẾN
THẮNG TRONG
TRẬN NÀY.

NÊN MỌI NGƯỜI ĐỀU
RẤT VUI MỪNG. ĐỂ EM
CHUẨN BỊ VŨ HỘI ĂN
MỪNG NHÉ!

ÔI...
JOSEPHIN,
GIỜ TA CHỈ
MUỐN NGỦ
MỘT GIÁC
THÔI.

BÀ NGÀY
RỒI MÀ NGÀI
ÂY CÒN CHƯA
DÂY. CHẮC LÀ
MỆT QUÁ
DÂY MÀ!

KHÒ KHÒ!

Về đối ngoại, Napoleon tiến hành các cuộc chiến tranh, về đối nội, ông trấn áp thế lực của phe Sieyès, đưa ra và thông qua các chính sách mới, chế độ độc tài bắt đầu từ đó.

Tháng 1 năm 1800, Napoleon thành lập ngân hàng Pháp. Tháng 7 năm 1801, Napoleon hoà giải với giáo hoàng La Mã, người vốn phản đối cách mạng Pháp.

Tháng 3 năm 1802, ông ký kết hiệp ước hòa bình với nước Anh.

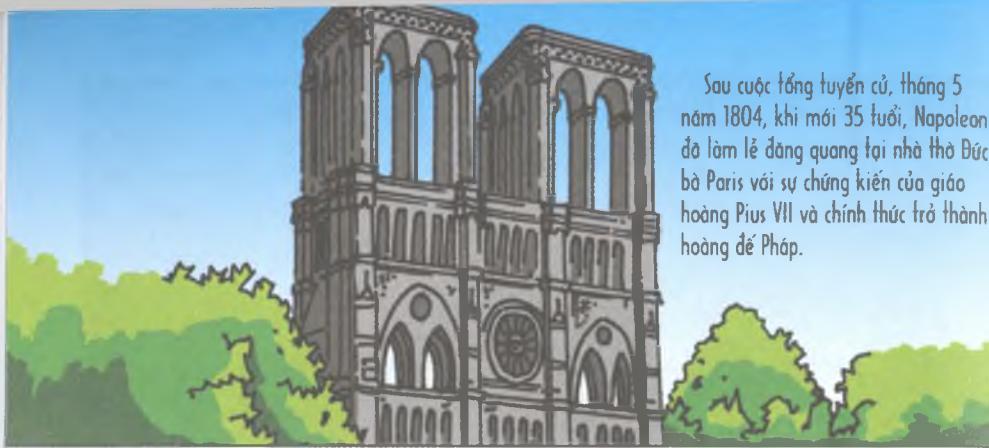
Tháng 5 năm 1802, ông trao huân chương danh dự cho các quân nhân và dân thường có công hiến đổi với đất nước.

Tháng 3 năm 1804, ông ban hành "Bộ luật Napoleon".

HA HA, MÌNH KHÔNG CHỈ
GIỚI ĐÁNH TRẦN MÀ CÒN
PHẢI DỄ NGƯỜI ĐỜI SAU
MỐI KHI ĐỌC BỘ LUẬT
NÀY SẼ NHỚ TỚI MÌNH.

"Bộ luật Napoleon" đã trở thành hình mẫu để các nước đặt ra hiến pháp, nhiều nội dung của nó vẫn còn nguyên giá trị sử dụng đối với nước Pháp ngày nay.

Sau cuộc tổng tuyển cử, tháng 5 năm 1804, khi mới 35 tuổi, Napoleon đã làm lễ đăng quang tại nhà thờ bà Paris với sự chứng kiến của giáo hoàng Pius VII và chính thức trở thành hoàng đế Pháp.

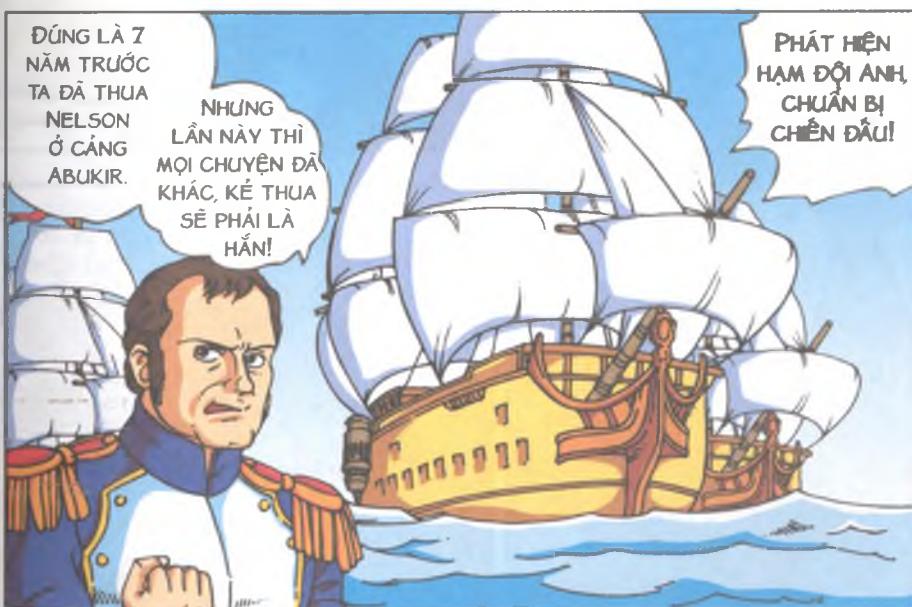
Hình ảnh lễ đăng quang của Napoleon

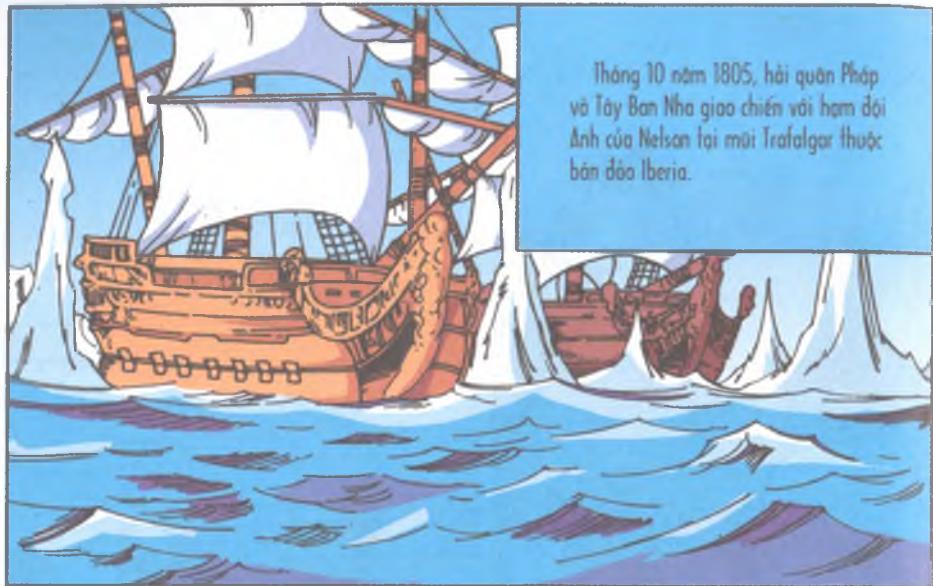

BẢN GIAO HƯỚNG "ANH HÙNG" CỦA BEETHOVEN

Beethoven (1770-1827) là nhà soạn nhạc vĩ đại người Đức sống cùng thời với Napoleon.

Sinh thời, ông sáng tác tổng cộng 9 bản giao hưởng, trong đó bản giao hưởng số 3 mang tên "Anh hùng" được hoàn thành tại Vienna. Bản giao hưởng này ca ngợi người anh hùng cách mạng Napoleon. Thế nhưng khi nghe tin Napoleon tự đội vương miện, trở thành đế chế nước Pháp, Beethoven vô cùng tức giận, ông đã xoá đi dòng đề tặng "Đành tặng Napoleon" trên bản nhạc.

Tháng 10 năm 1805, hải quân Pháp và Tây Ban Nha giao chiến với hạm đội Anh của Nelson tại mũi Trafalgar thuộc bán đảo Iberia.

Năm 1805, Napoleon đại phá liên quân Áo - Nga trong chiến dịch Austerlitz và đến năm 1806, Pháp cùng Đức thành lập liên bang Rhein.

Hình ảnh Napoleon thị sát bệnh viện, thăm hỏi bệnh nhân.

Tháng 10 năm 1806, Napoleon đánh bại quân Phổ trong chiến dịch Jena, to đó năm quyền kiểm soát châu Âu.

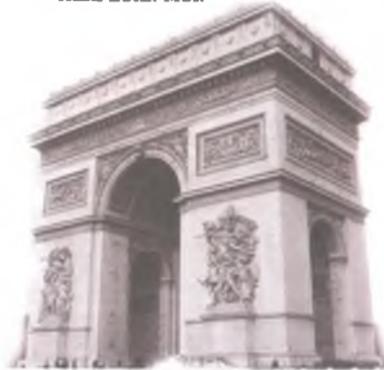
NAPOLEON VÀ KHẢI HOÀN MÔN

Khải Hoàn Môn nằm ở đầu Tây Bắc đại lộ Champs-Elysées của thủ đô Paris. Đầu tiên, nơi đây được gọi là Bắc Đầu Khải Hoàn Môn. Khải Hoàn Môn là công trình được Napoleon xây dựng nhằm kỉ niệm chiến thắng trước Áo vào tháng 12 năm 1805. Đây cũng là công trình kiến trúc tiêu biểu cho kiến trúc của đế quốc Pháp dưới thời Napoleon.

Khải Hoàn Môn được xây dựng hoàn toàn bằng đá, cao 48,8 m, rộng 44,5 m, dày 22 m. Công trình này được lấy cảm hứng từ Khải Hoàn Môn La Mã và được giản lược cho phù hợp. Chính giữa chỉ còn một cổng. Hai bên cổng có tổng cộng 4 bức phù điêu (cả mặt trước lẫn mặt sau), với các tên gọi là "xuất quân", "khải hoàn", "kháng chiến" và "hoà bình". Dưới chân Khải Hoàn Môn có một phiến đá bằng phẳng đẹp đẽ, đây chính là bia tưởng niệm các anh hùng vô danh.

Cho đến ngày nay, Khải Hoàn Môn vẫn là một trong những công trình kiến trúc đặc trưng của Paris.

KHẢI HOÀN MÔN

PHẢI CÓ CÁCH ĐẶC
BIỆT NÀO ĐÓ ĐỂ
ĐỔI PHỐ VỚI NƯỚC
ANH CHỦ.

DÙNG RỒI! CHỈ CẦN CẮT ĐÚT
CON ĐƯỜNG THÔNG THƯỜNG
GIỮA ANH VÀ CHÂU ÂU LÀ
ĐƯỢC. HÙ, TA SẼ ĐÍCH THẨM
THỰC THI SÁCH LƯỢC NÀY.

Nhưng trên thực tế, các nước châu Âu khác vẫn âm thầm thương với Anh. "Sắc lệnh phong toả" không hề có tác dụng.

Napoleon mạnh mẽ lão bao, không bao giờ chịu cui đầu.

Năm 1808, Napoleon
muốn có Tây Ban Nha và
Bồ Đào Nha vi phạm "Sắc
lệnh phong toả trên đất
liên", dẫn quân vào hai
nước này.

Hình ảnh trang phục của binh sĩ
Đệ nhất đế chế Pháp

Già trẻ già trai Tây Ban Nha
đều cầm phần cầm vũ khí đứng
lên chống quân Pháp xâm lược.

MAU... MAU
CHẠY THÔI!

Lần đầu tiên Napoleon
thua trận trên đất liền!

VÌ LIÊN HÔN VỚI
HOÀNG GIA ÁO MÀ
VÙT BỎ VỢ MÌNH,
THẬT QUÁ QUẤT!

KIẾU GÌ ÔNG
TA CŨNG PHẢI
HỒI HÂN!

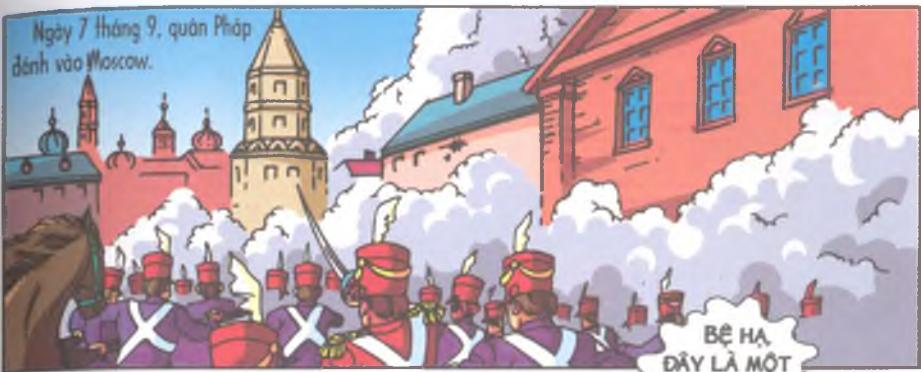
MARIE LOUISE

Tháng 4 năm 1810, Napoleon lì hôn với hoàng hậu Josephine rồi kết hôn với Marie Louise, cháu gái của Marie Antoinette, một thành viên của gia tộc Habsburg trị vì nước Áo.

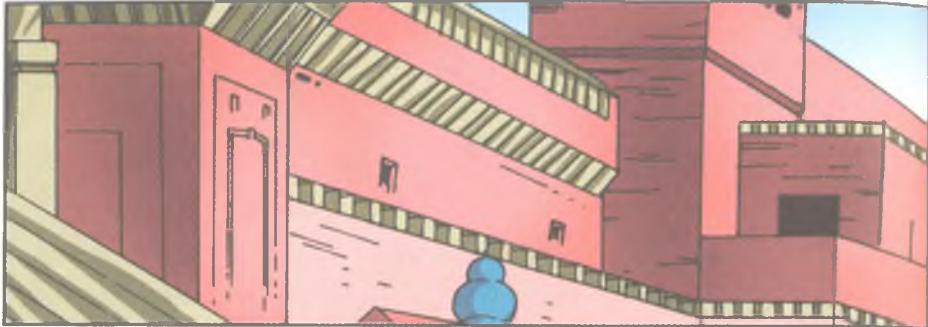

BÊ HẠ.
ĐÂY LÀ MỘT
TÒA THÀNH
TRÔNG.
CHẲNG CÓ
THỦ GÌ CẢ!

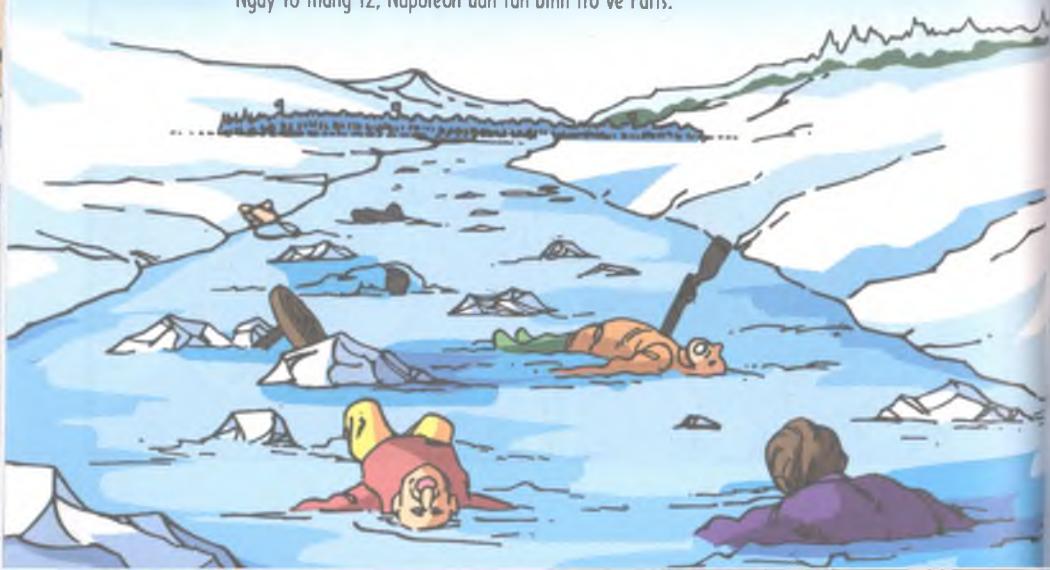

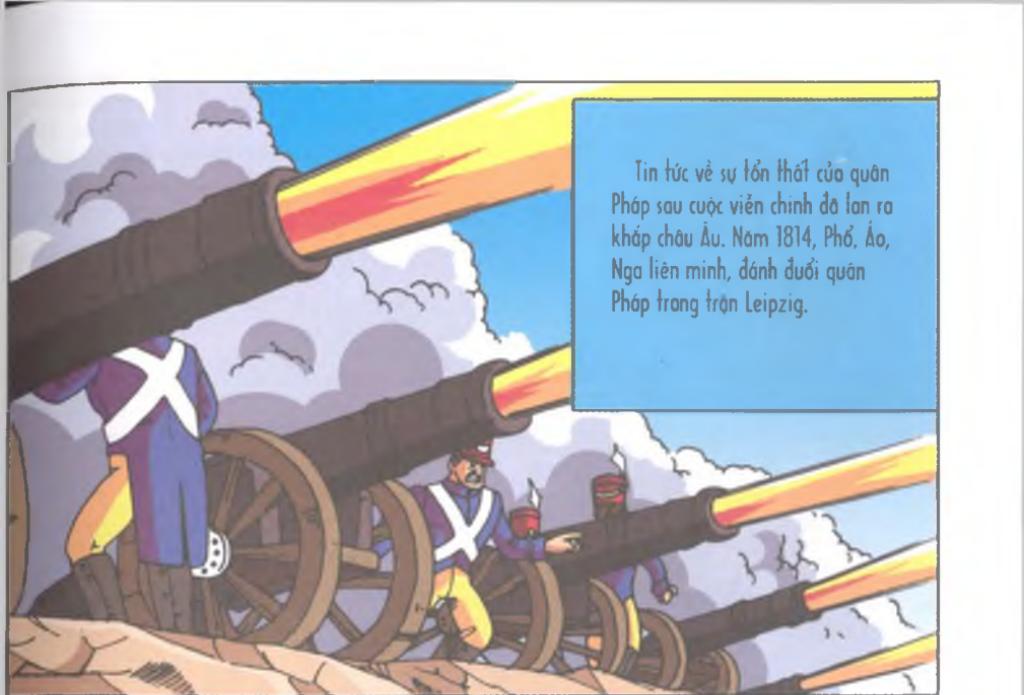

Gần như toàn bộ đội quân viễn chinh Pháp đều bị Nga tiêu diệt.
Ngày 18 tháng 12, Napoleon dẫn tàn binh trở về Paris.

Tin tức về sự lỗn thóst của quân Pháp sau cuộc viễn chinh đã lan ra khắp châu Âu. Năm 1814, Phổ, Áo, Nga liên minh, đánh đuổi quân Pháp trong trận Leipzig.

DỄ HẠ BÊ NGAI
HỌ ĐÃ LIÊN KẾT
THÀNH MỘT LỰC
LƯỢNG HÙNG
HẦU.

TA SẼ
NHƯỚNG
LẠI NGAI
VÀNG!

LOUIS XVIII

Ngày 6 tháng 4 năm 1814, Napoleon thoái vị. Các nước đồng minh tổ chức hội nghị ở Vienna, ủng hộ việc khôi phục sự trị vì của dòng họ Bourbon, Louis XVIII lên ngôi hoàng đế Pháp.

HỎI NHỮNG
NGƯỜI LÍNH CĂN VỆ
TỪNG VÀO SINH RA TỪ
CÙNG TA, XIN TẠM BIỆT.
TA SẼ KHÔNG QUÊN
CÁC NGƯỜI.

Cuối tháng 4 năm đó,
Napoleon bị lưu đày đến
một hòn đảo nhỏ tên là
Elba, gần bờ biển Toscana.

10 tháng sau, một đêm no, một nhóm
người lang thang đặt chân lên đảo Elba.

HOÀNG ĐỀ
NAPOLEON,
CHÚNG
THẦN TỚI
DÓN NGÀI
DÂY!

BẠN ĐẦU CHÚNG TA
ĐÃ QUÁ NHÂN TỪ VỚI
ÔNG TA, LÊ RA PHẢI
GIAM ÔNG TA Ở NƠI
XA HƠN MỚI PHẢI.

VÂN ĐỀ QUAN TRỌNG
NHẤT BÂY GIỜ LÀ
LÀM SAO ĐỂ LƯU
ĐÂY NAPOLEON ĐI
XA HƠN.

ĐÚNG VẬY!
HÃY QUYẾT
ĐỊNH LUÔN ĐI!

Tháng 6 năm 1815, cuộc chiến hung hăng. Ngày 14, Napoleon đánh tan quân Phổ, nhưng đến ngày 18, trong chiến dịch Waterloo, ông đã thua quân Anh khi đó do Wellington chỉ huy.

TUY QUÂN TA
HÀNH QUÂN MỎI
MỆT, NHƯNG
CHỈ CẦN THẮNG
TRẬN NÀY LÀ
DÙ RỒI.

PHẢI NHÂN CƠ
HỘI LIÊN QUÂN
CHÂU ÂU CHUA
CHỈNH ĐỒN XONG
MÀ TÂN CÔNG
TRƯỚC MỐI
ĐƯỢC.

Không lâu sau, các nước châu
Âu lại một lần nữa liên minh,
tuyên chiến với Pháp.

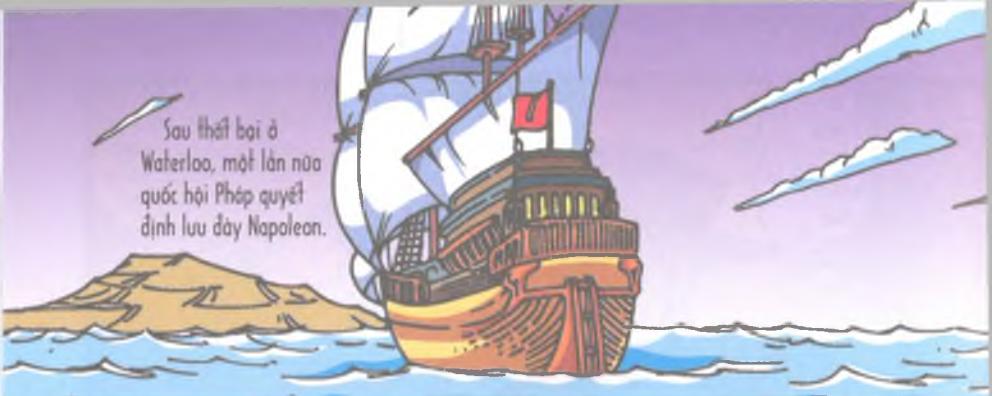
Hình ảnh chiến dịch Waterloo

Từ khi rời đảo Elba trở về Paris cho đến khi thua trận ở Waterloo, Napoleon
đã cầm quyền trong 3 tháng. Lịch sử gọi khoảng thời gian này là "triều đại
100 ngày".

Sau thất bại ở Waterloo, một lần nữa quốc hội Pháp quyết định lưu đày Napoleon.

MÌNH LUÔN
ĐẦU TRANH
CHỐNG LẠI
SỐ PHẬN.

NHƯNG GIỜ ĐÂY,
MÌNH ĐÃ KHÔNG
THỂ TRỞ LẠI
NƯỚC PHÁP
NỮA RỒI!

Ngày 5 tháng 5 năm 1815, hoàng đế Napoleon, thiên tài quân sự từng một thời khuynh đảo châu Âu qua đời ở tuổi 52.

Tuy vẫn được nhiều người ủng hộ, nhưng tháng 10 năm 1815, Napoleon bị lưu đày vĩnh viễn lên đảo Saint Helena, phía Nam Đại Tây Dương.

Sự chia rẽ của phái Jacobin

Cách mạng Pháp không ngừng phát triển, phái Jacobin dần nắm chính quyền. Thế nhưng khi đứng trên đỉnh cao quyền lực, nội bộ phái Jacobin lại nảy sinh mâu thuẫn và tranh chấp do những ý kiến bất đồng.

Phe Robespierre là hạt nhân của phái Jacobin, phe này luôn kiên trì thực hiện chuyên chính cách mạng, tấn công vào quyền lợi của tầng lớp đại tư sản, bảo vệ chế độ tư hữu nhỏ.

Cánh tả của phái Jacobin là phe Cục đoan, họ yêu cầu phải thực hiện các chính sách cứng rắn hơn nữa, thậm chí chủ trương xử tử một số thương nhân đầu cơ, tấn công tất cả những người buôn bán lén nhỏ, buộc người giàu phải gánh tất cả các loại thuế của đất nước, tịch thu tài sản của tất cả các phần tử phản cách mạng và ủng hộ vương quyền rồi chia cho những người

cách mạng. Phe Cục đoan chỉ trích chính quyền Jacobin không quan tâm đầy đủ đến đời sống dân thường, hạn chế mức lương công nhân. Những yêu cầu của phe này đã phản ánh tiếng nói của quần chúng lao động ở tầng lớp thấp.

Cánh hữu của phái Jacobin là phe Khoan dung, với những người ủng hộ là tầng lớp tư sản mới nổi, giành được của cải và trở nên giàu có sau cách mạng cùng với những nhà buôn vũ khí, nhà tư bản... Những người này sợ chính quyền sẽ áp dụng những chính sách quá khích nên chủ trương kết thúc nền chuyên chính tàn bạo, chỉ trích Robespierre hiếu sát.

Robespierre đã đàn áp cả hai phe này, và lần lượt đưa thủ lĩnh của cả hai phe lên đoạn đầu dài.

Chính biến Thermidor

Từ tháng 6 năm 1794, các vấn đề bên ngoài nước Pháp dần được giải quyết, phái Jacobin tiếp tục chính sách cầm quyền cứng rắn, gây bất mãn trong nhiều tầng lớp.

Ngày 26 tháng 7, phát biểu trước hội nghị quốc ước, Robespierre ngầm chỉ trích những kẻ vẫn ôm muối đồ bất chính, chống đối nhà cầm quyền. Trước đó, ông đã xử tử thủ lĩnh các phe Cục đoan và phe Khoan dung. Các đại diện đảng phái đều cảm thấy bị đe dọa nên đã quyết định ra tay trước để bảo toàn tính mạng. Ngày 27 tháng 7, hội nghị quốc ước tuyên bố Robespierre "không được phép luật bảo vệ", bắt giữ ông và những tay chân trung thành. Ngày 27 tháng 7 năm 1794 thuộc tháng Thermidor (tháng Nóng) nên lịch sử gọi cuộc đảo chính này là "chính biến Thermidor". Ngày 28 tháng 7, nhóm Robespierre bị xử tử.

Sau chính biến, chính quyền rơi vào tay phe Thermidor với các đại diện là giai cấp đại tư sản.

"Chính sách đánh đú" của phe Thermidor

Sau chính biến Thermidor, hội nghị quốc ước do phe Thermidor tổ chức đã thông qua "Hiến pháp ba năm cộng hoà", hiến pháp mới này quy định cơ chế lập pháp gồm hai viện và chính quyền gồm 5 quan đốc chính. Tháng 11 năm 1794, giai đoạn cầm quyền của phe Thermidor bắt đầu.

Trong giai đoạn này, nước Pháp vấp phải khủng hoảng tài chính trầm trọng, các mâu thuẫn trong nước ngày càng gay gắt, trong khi đó chính quyền Thermidor còn non trẻ, vừa không đủ trách nhiệm với nhân dân, vừa thiếu kiên định trong các quyết sách xử lý vấn đề. Trước tiên là cuộc đàn áp phong trào Babeuf, đòi quyền lợi của dân nghèo vào tháng 5 năm 1796. Tiếp đến là vụ thanh trừng những phần tử ủng hộ vương quyền trong các cơ quan lập pháp và hành pháp vào tháng 9 năm 1797. Không lâu sau, tháng 5 năm 1798, chính quyền Thermidor tuyên bố tư cách bầu cử của các thế lực dân chủ cộng hoà bị vô hiệu hóa. Chính vì lẽ đó, các chính sách của chính quyền Thermidor bị gọi là "chính sách đánh đú".

Ngày 7 tháng 11 năm 1799, Napoleon phát động chính biến Brumaire, chấm dứt giai đoạn nắm quyền của phe Thermidor.

Kế hoạch Babeuf

Trong giai đoạn phái Thermidor nắm quyền, giới đại tư sản và quan chức quân đội phát triển nhanh chóng, còn đời sống của quần chúng nhân dân thì vô cùng khó khăn. Nhân dân ngày càng bất mãn nên đã tiến hành kế hoạch Babeuf.

Lãnh đạo của phong trào này là một viên chức do đạc và đăng ký đất đai tên là Babeuf. Sau chính biến Thermidor, ông nhận ra rằng chủ nghĩa tu bản không thể giải thoát nhân dân khỏi cảnh khổ cùng nhau dã chuyển hướng sang chủ nghĩa cộng sản không tưởng. Tháng 4 năm 1796, ông đưa ra "Tuyên ngôn của phái bình đẳng", với khẩu hiệu đòi "bình đẳng thực sự hoặc là chết", chủ trương xây dựng chế độ công hữu và nhà nước cộng hoà bình đẳng.

Ngày 8 tháng 5 năm 1796, những người theo Babeuf lập kế hoạch khởi nghĩa với 17.000 người tham gia nhằm lật đổ phe Thermidor. Ngày 10, Babeuf và những thành viên chủ chốt của phong trào này bị bắt và bị bắt giữ. Tháng 5 năm 1797, Babeuf bị xử tử, kế hoạch Babeuf chấm dứt.

Napoleon Bonaparte

Napoleon Bonaparte (1769-1821) sinh ra ở đảo Corse nước Pháp trong một gia đình quý tộc suy tàn. Sau khi tốt nghiệp trường quân sự, ông đã lần lượt được thăng hàm thiếu úy, thiếu tá và đến năm 1793 thì trở thành thiếu tướng. Do lập nhiều chiến công trong chính biến Thermidor, tháng 10 năm 1799, Napoleon đảm nhiệm chức vụ tư lệnh quân khu 1 và tư lệnh cảnh vệ Paris. Được sự ủng hộ của các đại tư sản, ngày 9 tháng 11, Napoleon phát động chính biến Brumaire, đoạt chính quyền từ tay phe Thermidor. Ngày 10 tháng 11, ông thành lập chính phủ tổng tài lâm thời và trở thành "tổng tài thứ nhất" rồi "tổng tài vĩnh viễn" của Pháp.

Ngày 24 tháng 12, chính phủ tổng tài của Napoleon đã ban hành "Hiến pháp tam năm cộng hoà". Để ổn định trật tự xã hội, xây dựng pháp chế, khôi phục kinh tế đất nước, Napoleon đã xây dựng thể chế chính trị trung ương tập quyền, cải tổ toà án, tăng cường kiểm soát quân đội, đàn áp các phần tử ủng hộ vương quyền và

Chính biến ngày 18 tháng Brumaire (tháng Sương mù)

Sau khi đàn áp kế hoạch Babeuf, chính quyền Thermidor gặp khó khăn cả trong và ngoài nước. Bên trong nước Pháp, phái Jacobin hiệu triệu dân chúng và các thế lực nổi dậy gây nội loạn khắp nơi. Về đối ngoại, sau khi liên minh chống Pháp lần thứ 1 thất bại vào năm 1793, năm 1798, Anh lại liên minh với Nga, Áo, lập ra liên minh chống Pháp lần thứ 2 và đánh bại quân Pháp trên chiến trường. Giữa thời khắc nguy nan ấy, giai cấp đại tư sản Pháp mong muốn dựng lên một chính quyền mạnh để bảo vệ lợi ích của giai cấp mình. Napoleon Bonaparte đã bước lên vũ đài lịch sử giữa tình hình ấy.

Ngày 9 tháng 11 năm 1799, Napoleon mượn cớ giải trừ sự uy hiếp của các phần tử Jacobin quá khích đối với nền cộng hoà, xua quân vào khống chế chính quyền Thermidor và tiếp quản tất cả các nhiệm vụ cách mạng. Bởi đây là ngày 18 tháng Brumaire (tháng Sương mù) theo lịch cộng hoà nên lịch sử gọi đây là "chính biến tháng Brumaire".

các thế lực phản động, ban bố bộ luật dân sự, bộ luật thương mại và bộ luật hình sự, tiến hành cải cách tài chính, sáng lập ngân hàng Pháp.

Ngày 18 tháng 5 năm 1804, Napoleon thành lập Đế chế Pháp, trở thành hoàng đế, tiếp tục duy trì thành quả thắng lợi của cách mạng Pháp, phản đối việc phục dựng chế độ phong kiến, nhiều lần đập tan các đợt can thiệp vũ trang của nước ngoài, giáng những đòn nặng nề vào các thế lực phong kiến châu Âu. Ông ban hành sắc lệnh phong tỏa trên đất liền hòng đánh bại nước Anh về kinh tế. Đồng thời, Napoleon còn tiến hành nhiều cuộc chiến tranh xâm lược tại châu Âu, cuối cùng đế chế của ông sụp đổ.

Napoleon thoái vị 2 lần vào năm 1814, 1815. Sau lần thoái vị thứ 2, ông bị lưu đày trên đảo Saint Helena, sống cô độc ở đó 6 năm cho đến khi lâm bệnh qua đời.

Ban hành "Bộ luật Napoleon"

Ngày 21 tháng 3 năm 1804, "Bộ luật Napoleon" chính thức được ban hành dưới sự chỉ đạo của Napoleon, bộ luật này gồm 436 trang với nội dung rõ ràng, dễ hiểu về tư tưởng tự do bình đẳng, lí tính tự nhiên của cách mạng Pháp. Bộ luật bao gồm các nội dung về luật tố tụng dân sự, luật thương nghiệp, luật hình sự và tố tụng hình sự... Sau khi được thi hành bởi 2 đế hoàng đế, 3 đế chế và 4 nước cộng hoà, "Bộ luật Napoleon" vẫn còn nhiều nội dung tiếp tục được ứng dụng cho đến ngày nay.

"Bộ luật Napoleon" xác định cơ sở thể chế luật pháp của xã hội thị dân hiện đại, nó xoá bỏ hiện trạng hỗn loạn của các thể chế pháp luật tại Pháp trong thời điểm đó, đồng thời lan tỏa và gây ảnh hưởng khắp châu Âu và được các nước ngoài châu Âu như Canada, Bolivia, Ai Cập học hỏi.

Bộ nhất đế chế Pháp

Sau khi lật đổ phe Thermidor, Napoleon tập trung quyền lập pháp, hành chính, quân sự và ngoại giao vào tay mình. Ông vô cùng bất mãn với việc chế độ tổng tài thứ nhất chỉ kéo dài trong nhiệm kỳ 10 năm nên năm 1802, thông qua hiến pháp sửa đổi, ông đã chuyển thời gian tại vị của chế độ tổng tài thứ nhất sang chế độ tổng tài vĩnh viễn. Không lâu sau, Napoleon bắt đầu lên kế hoạch gây dựng một đế chế. Tháng 5 năm 1804, Napoleon lại sửa hiến pháp một lần nữa. Ngày 6 tháng 11, Napoleon tổ chức bỏ phiếu thông qua "Hiến pháp mười hai năm cộng hoà" rồi qua đó trở thành hoàng đế Napoleon Bonaparte của nước Pháp, tức Napoleon I. Lịch sử gọi nước Pháp thời kì này là "Đệ nhất đế chế Pháp".

Sau khi đế chế ra đời, Napoleon bắt tay vào cải cách tài chính, sáng lập ngân hàng Pháp, khuyến khích sự phát triển của nền công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa, liên tục ban hành các bộ luật dân sự, bộ luật thương mại, bộ luật hình sự để bảo vệ chế độ tư hữu và chủ nghĩa tư bản.

Chiến tranh liên miên với nước ngoài

Sau khi thành lập đế chế, Napoleon ra sức mở rộng lãnh thổ, lần lượt phát động các cuộc chiến tranh bành trướng ra nước ngoài. Năm 1801, ông đánh bại liên minh chống Pháp thứ 2, giành được Hà Lan, Luxembourg và vùng tả ngạn sông Rhein. Năm 1805, ông đánh bại liên minh chống Pháp thứ 3, xâm chiếm Hà Lan, đồng minh Rhein và Ý. Năm 1807, Napoleon một lần nữa đánh bại liên minh chống Pháp thứ 4, chiếm được một phần rộng lớn lãnh thổ nước Phổ, kiểm soát công quốc Westphalia và đại công quốc Warsaw.

Nhờ những cuộc chiến tranh này, Pháp đã chiếm được những vùng đất rộng lớn và yêu cầu các nước khác bồi thường chiến phí, chiếm đoạt nguyên liệu công nghiệp, bán hàng hoá với số lượng lớn và nhờ đó làm giàu cho nền tài chính Pháp.

Dế chép Napoleon giữa muôn trùng nguy nan

Napoleon I luôn ôm mộng thôn tính châu Âu thế nhưng nước Anh lại khiến ông bó tay. Không thể uy hiếp bằng vũ lực, Napoleon tiến hành kiểm chế bằng kinh tế.

Năm 1806 và 1807, Napoleon hai lần ban bố lệnh phong tỏa, cấm các nước thông thương với Anh. Đáp lại, nước Anh cũng thực hiện lệnh phong tỏa với Pháp và các nước đồng minh với Pháp. Sự đối đầu này đã gây ra tổn thất kinh tế khổng lồ cho cả hai nước và các nước đồng minh.

Để theo đuổi chiến tranh, đế chế Napoleon đã chi những khoản tiền khổng lồ cho quân sự, khiến cho dân chúng lâm than. Lệnh phong tỏa Anh và bị Anh phong tỏa đã khiến cho nền kinh tế Pháp chịu ảnh hưởng nặng nề. Cùng lúc ấy, những cuộc khởi nghĩa tại các vùng bị Pháp chiếm đóng liên tiếp nổ ra, khiến Napoleon hoán đổi. Tất cả những điều đó đều dự báo con đường suy tàn của đế chế Napoleon.

Dế chép Napoleon sụp đổ

Thất bại trong cuộc chiến xâm lược Nga năm 1812 đã đẩy nhanh tốc độ diệt vong của đế chế Napoleon, quân đoàn 670.000 người chỉ còn lại hơn 20.000 người trở về. Ngày 6 tháng 12, Napoleon dẫn tàn binh trở về Paris.

Mùa xuân năm 1813, Anh, Nga, Phổ chớp thời cơ nước Pháp thảm bại, tổ chức cuộc tấn công vào Pháp lần thứ 6. Trung tuần tháng 10, hai bên quyết chiến tại Leipzig (ngày nay thuộc nước Đức). Pháp thua to. Ngày 31 tháng 3 năm 1814, liên quân tấn công Paris, Napoleon bị buộc thoái vị, Đệ nhất đế chế Pháp tan rã.

Liên minh chống Pháp

Từ năm 1773 đến 1815, các nước phong kiến châu Âu nhiều lần kết liên minh chống lại nước Pháp từ bản chủ nghĩa còn non trẻ. Hai liên minh đầu tiên được thành lập với mục đích chống phá nền cộng hòa thứ 1, trong khi đó 5 lần liên minh sau lại nhằm mục đích chống lại Đệ nhất đế chế của Napoleon.

Các liên minh này đã tiến hành hơn 20 cuộc chiến tranh với Pháp. Trong 5 cuộc chiến đầu tiên, liên minh thất bại, nước Pháp trở thành bá chủ châu Âu. Trong cuộc chiến thứ 6, liên minh chống Pháp giành chiến thắng, Đệ nhất đế chế của Napoleon tuyên bố giải thể, vương triều Bourbon của Pháp được khôi phục. Liên minh cuối cùng đã đánh bại hoàn toàn Napoleon.

Khôi phục vương triều Bourbon

Sau khi Đệ nhất đế chế Pháp tan rã, bá tước xứ Provence, em trai Louis XVI kế vị, hiệu là Louis XVIII. Vương triều Bourbon được khôi phục.

Trong tình hình bấy giờ, Louis XVIII buộc phải thay nhân một số thay đổi do cách mạng đem lại, ví dụ như "mọi người đều bình đẳng trước pháp luật". Ông vua này cũng chưa xoá bỏ "Bộ luật Napoleon" được người dân tin tưởng nên tuy chính quyền nắm trong tay giới quý tộc và tăng lữ, nhưng kinh tế nước Pháp vẫn phát triển theo con đường tư bản chủ nghĩa.

Năm 1824, Charles X nối ngôi, bổ nhiệm Jean-Baptiste de Villele, một kẻ cực đoan và ngoan cố làm thủ tướng. Ngày 26 tháng 7 năm 1830, Charles X ban hành sắc lệnh huỷ bỏ quyền tự do ngôn luận, giải tán quốc hội. Nhân dân Paris nổi dậy đánh đuổi Charles X, vương triều Bourbon một lần nữa sụp đổ.

Sau đó, phái tự do của giai cấp tư sản ủng hộ Louis Philippe I thuộc nhánh thứ dòng họ Bourbon lên ngôi hoàng đế, xác lập chế độ quân chủ lập hiến có lợi cho giai cấp tư sản và quý tộc tài chính.

Bị cầm tù trên đảo Elba

Tháng 3 năm 1814, quân đồng minh chống Pháp áp sát thành Paris. Ngày 6 tháng 4, Napoleon buộc phải ký chiếu thư thoái vị. Sau đó, quân đồng minh đã chọn đảo Elba nằm giữa bán đảo Ý và quê nhà Napoleon – đảo Corse, làm đất phong cho ông. Napoleon trở thành công tước xứ Elba. Ông không được phép rời khỏi đảo này, mỗi năm sẽ nhận được khoản trợ cấp 2.000.000 franc của triều đình Bourbon.

Ngày 4 tháng 5 năm 1814, Napoleon mang theo một tốp tuý tùng lên đảo Elba. Theo quy định chỉ được mang theo 400 cảnh vệ vũ trang nhưng chỉ 3 tuần sau, 700 lính cận vệ dưới sự chỉ huy của tướng Cambronne đã lên đảo Elba, kiêm quyết hộ giá vị hoàng đế duy nhất mà họ trung thành.

Napoleon xây dựng đường sá và các công trình kiến trúc trên đảo Elba, thường cho nông dân, cải thiện điều kiện y tế, chấn chỉnh ngành khai thác sắt diệu kỳ. Ông đã dốc gần như toàn bộ nhiệt tình và sức lực vào công cuộc khôi phục kinh tế của hòn đảo này. Rất nhiều dấu hiệu đã cho thấy gần như Napoleon không hề có ý định hay mưu đồ chính trị nào trong giai đoạn này.

Triều đại một trăm ngày

Ngày 1 tháng 3 năm 1815, Napoleon âm thầm trốn khỏi đảo Elba, trở về nước Pháp và dẫn tuỳ tùng tiến vào Paris. Trên đường, ông được những người dân căm ghét triều đình Bourbon chào đón nồng nhiệt, thậm chí quân triều đình Bourbon cũng ngả súng cùi chào. Ngày 20 tháng 3, Napoleon chiếm đóng Paris thành công, khôi phục vương vị, nắm lại chính quyền.

Các cường quốc châu Âu nghe tin Napoleon trở lại nắm quyền thì vô cùng hoảng sợ. Họ vội vàng liên minh với nhau, tổ chức liên quân lần thứ 7 tuyên chiến với Napoleon. Cuối cùng, liên quân đã đánh bại 120.000 quân Napoleon tại Waterloo. Ngày 22 tháng 6, Napoleon buộc phải thoái vị lần nữa. Ông lại bị lưu đày và vương triều Bourbon lại cầm quyền.

Từ ngày 20 tháng 3 đến ngày 22 tháng 6 có tổng cộng 100 ngày, bởi vậy, lịch sử nước Pháp đã gọi giai đoạn nắm quyền này của Napoleon là "triều đại một trăm ngày".

Mưu đồ trở lại cầm quyền

Thế nhưng, sự điềm tĩnh ấy không kéo dài lâu. Khoản tiền 2.000.000 franc mà triều đình hứa mãi không thấy đâu cùng với quy định cấm Napoleon được gặp vợ con đã khiến ông đau đớn. Ngày 13 tháng 2 năm 1815, những người ủng hộ Napoleon trong nước Pháp bí mật cử sứ giả đến báo tin vương triều Bourbon không được lòng dân, Louis XVIII không chịu thi hành chính sách dân chủ, hoàng tộc tiêu xài hoang phí, ăn chơi xa xỉ, các quan chức dưới thời Napoleon bị lạnh nhạt, nhân dân cả nước quyết tâm lật đổ vương triều Bourbon, thời cơ Napoleon trở lại đã chín muồi.

Ngày 26 tháng 2, sau khi trời tối, nhân lúc viên quan giám sát duy nhất trên đảo đi vắng, Napoleon cùng thân tín và 1050 binh sĩ lên thuyền, tránh sự giám sát của tàu Anh và Pháp để trở về. Chiều ngày 1 tháng 3, Napoleon đã không gặp cản Carei gần nhất mà chọn con đường ít quân triều đình nhất để trở về Paris.

Thua trận ở Waterloo

Ngày 20 tháng 3 năm 1815, Napoleon trở lại Paris, một lần nữa tự xưng hoàng đế. Ngày 25, Anh, Nga, Áo, Phổ cử 700.000 quân đến Pháp, quyết tâm đánh bại Napoleon.

Napoleon đã lập kế hoạch tác chiến vô cùng chu đáo. Trước tiên, ông quyết định cắt đứt liên lạc của quân Anh, Hà Lan với quân Phổ ở chiến trường Bỉ để dễ bẻ tấn công tung đội quân một rẽ mới rảnh tay xử lí các đạo quân khác. Ngày 15 tháng 6, Napoleon ra tay trước để giành ưu thế. Ông dẫn 120.000 quân tiến vào Bỉ và đánh bại quân Phổ vào ngày 16. Tiếp đó, Napoleon chia mõi tấn công vào liên quân Anh - Hà Lan.

Ngày 18 tháng 6, thống soái liên quân Anh - Hà Lan, công tước Wellington dẫn 68.000 quân và 156 khẩu đại bác dàn trận ở phía Nam Waterloo. Trận địa rộng khoảng 6.000 m, trải ra 3.000 m, dễ phòng thủ mà khó tấn công.

11 giờ 30 phút, Napoleon phát động tấn công với ưu thế 73.000 quân và 270 khẩu đại bác. Thế nhưng quân Anh phòng ngự quá chắc chắn nên quân Pháp không thể vượt qua.

Khoảng 2 giờ chiều, quân tiên phong Phổ gấp rút tới chi viện, Napoleon buộc phải tách 2 đội kỵ binh ra kháng cự. Đồng thời, ông cũng truyền lệnh gọi nguyên soái Grouchy đến chi viện. 6 giờ tối, Napoleon dồn quân chủ lực tấn công vào đầu não của quân đồng minh, sau một hồi giao tranh quyết liệt, quân Pháp giành chiến thắng. Quân Anh lúc ấy dao động, quân Pháp cũng vỡ cung mệt mỏi, cả hai bên đều nóng lòng chờ biến sinh.

6 giờ 30 phút, quân chủ lực Phổ nhanh chóng tới chiến trường còn quân chi viện Pháp vẫn chậm trễ chưa xuất hiện. Khoảng 10 giờ tối, liên quân hơn 100.000 lính phản công toàn diện. Cục diện chiến tranh thay đổi nhanh chóng, cuối cùng quân Pháp tan rã buộc phải rút lui. Napoleon dẫn theo số ít thân tín tìm đường chạy thoát. Trong trận này, Pháp mất 34.000 người do thương vong và bị bắt làm tù binh, liên quân tổn thất 23.000 người.

Chiến dịch Waterloo là một cuộc chiến với thời gian ngắn nhất nhưng mật độ quân dày đặc nhất. Nó đã trở thành chiến dịch lưu danh muôn thuở trong lịch sử quân sự thế giới.

Vì sao ở đảo Saint Helena

Trên thực tế, đảo Saint Helena nằm ở phía Nam Đại Tây Dương chỉ là một khối đá rộng 122 km², chính bởi sự đơn độc giữa biển khơi ấy mà hòn đảo này đã trở thành nhà tù cuối cùng giam cầm Napoleon. Sau thất bại tại Waterloo năm 1815, Napoleon bị buộc phải thoái vị. Để để phòng Napoleon trở lại, quân Anh đã giam ông tại hòn đảo Saint Helena heo hút. Dù không muốn, Napoleon vẫn phải sống ở đây 6 năm cho đến ngày ông lâm bệnh qua đời.

Năm 1840, chiếc quan tài đặt thi hài Napoleon được con tàu Belle-Poule chuyển về Paris và được đưa đến điện Invalides trong tiếng đại bác vinh quang. Ngày nay, thi hài vị hoàng đế lừng danh một thời này vẫn nằm đó để người dân đến thăm viếng.

Napoleon và Brandy

Trong thời gian cầm quyền, Napoleon có một người bạn làm nghề buôn bán rượu tên là Aimag Nigel. Một hôm, Nigel tặng Napoleon một chai rượu Brandy hảo hạng. Napoleon vô cùng thích loại rượu này. Nigel lập tức lấy tên Napoleon làm thương hiệu cho loại rượu này. Loại rượu mà đến cả hoàng đế cũng yêu thích thì tất nhiên sẽ được đón nhận nồng nhiệt. Thế là các nhà buôn khác của nước Pháp đua nhau bắt chước, tung ra thị trường vô số nhãn hiệu Brandy mang tên Napoleon.

Bởi thế, chính phủ Pháp thời ấy đã ban hành một số quy định hạn chế: chỉ có loại rượu làm từ nguyên liệu của vùng Cognac và được ủ từ 5 năm trở lên mới được gọi là Brandy Napoleon. Dẫu vậy, rượu Brandy Napoleon vẫn ồ ạt xuất hiện với đủ các chủng loại và chất lượng. Sau này, người dân Pháp gọi loại rượu Brandy Napoleon chất lượng tốt là "tướng toàn thắng" và loại Brandy Napoleon chất lượng kém là "tướng toàn thua".

Mối tình sâu đậm với Josephin

Tuy có rất nhiều bóng hồng xuất hiện trong cuộc đời Napoleon, nhưng người phụ nữ quan trọng nhất với ông luôn là Josephin.

Ngày 9 tháng 3 năm 1786, Napoleon năm ấy mới 28 tuổi đã kết hôn với Josephin hơn ông 6 tuổi. Tuy Josephin có hai đứa con trai với chồng trước nhưng Napoleon vẫn yêu bà say đắm. Kết hôn chưa được bao lâu, Napoleon dẫn quân đến Ý, dù việc quân vận rộn, ông vẫn tranh thủ thời gian viết cho Josephin mỗi ngày một bức thư tình nồng cháy. Ông nài nỉ Josephin đến Ý bầu bạn với mình nhưng Josephin lạnh lùng từ chối. Thị ra, Napoleon đã chưa được bao lâu thì Josephin đã nhanh chóng có người tình mới. Nghe nói vợ ngoại tình, trái tim Napoleon tan nát.

Napoleon muốn có con chung nhưng Josephin không đồng ý, bởi vậy, ông dành nén lòng li hôn với bà, cưới công chúa Áo Marie Louise. Thế nhưng người ta nói rằng Napoleon luôn nhung nhớ Josephin, trước khi chết cũng gọi tên bà.

Napoleon tràn đầy sức sống

Napoleon là một người tràn đầy sức sống. Mỗi ngày ông thường làm việc hơn 15 tiếng đồng hồ. Khi tham gia chiến đấu ông còn vất vả hơn nữa. Dù phải xử lý việc quản lý súng sớm cho đến tối mịt nhưng hôm sau ông vẫn tỉnh táo thức dậy, bắt đầu một buổi sáng bằng việc đọc tin chiến trận rồi nhanh chóng quyết định các động thái quân sự ngay ngày hôm đó. Lịch sử ghi chép lại rằng vào mùa thu năm 1806, trong giai đoạn chiến đấu với quân Phổ, Napoleon liên tiếp đưa ra 102 mệnh lệnh và chỉ thị. Một lần khác, để xây dựng một trường học ở gần biệt thự Fontainebleau (cách Paris hơn 60 km về hướng Đông Nam), ông đã đưa ra một kế hoạch vô cùng chi tiết gồm 517 chỉ thị.

Napoleon trọng dụng nhân tài bất kể xuất thân

Một trong những nguyên nhân giúp cho Napoleon chỉ huy và giành vô số chiến thắng bởi ông rất giỏi dùng người. Từ khi còn rất trẻ, Napoleon đã lập bao chiến công hiển hách, năm 27 tuổi, ông trở thành tư lệnh của một quân đoàn, năm 30 tuổi trở thành tổng tài thứ nhất, năm 33 tuổi trở thành tổng tài vĩnh viễn, năm 35 tuổi trở thành hoàng đế của Đệ nhất đế chế Pháp, bởi vậy, ông không lấy tuổi tác và xuất thân làm tiêu chuẩn đánh giá con người.

Napoleon trọng dụng hàng loạt những tướng tài giỏi, ví dụ như sĩ quan chỉ huy kị binh viễn chinh Ai Cập Desaix nhậm chức năm 28 tuổi, 34 tuổi được thăng hàm nguyên soái; tư lệnh pháo binh của quân Pháp đóng tại Ý là Malmont 26 tuổi đã nhậm chức, 35 tuổi trở thành nguyên soái; François Certain-Canrobert 27 tuổi đã trở thành thiếu tướng, 35 tuổi được phong làm nguyên soái; Regnaud 27 tuổi đảm nhiệm vị trí trung đoàn trưởng trung đoàn đặc lập, 29 tuổi chỉ huy quân Pháp đóng tại Hà Lan và Ý.

Napoleon và quan điểm "nhân vô thập toàn"

Theo Napoleon, trên đời này không có ai hoàn hảo cả, chính bản thân ông cũng vậy. Bởi thế, ông chưa bao giờ đòi hỏi thuộc hạ của mình phải hoàn hảo. Ông rất giỏi tận dụng sở trường và hạn chế sở đoản của các tướng lĩnh dưới quyền. Việc ông lựa chọn Berthier làm tham mưu trưởng là một ví dụ điển hình cho điều này. Berthier là một người không quyết đoán, nếu làm chỉ huy quân đội sẽ dễ do dự, bỏ lỡ thời cơ, thế nhưng ông lại có tất cả tố chất của một nhà tham mưu, giỏi tận dụng địa hình, phân tích tư liệu, điều động quân đội. Một người như thế thực sự là một tham mưu trưởng lý tưởng cho Napoleon.

Mặt khác, quan điểm đặc đáo về việc tuyển chọn tướng lĩnh của Napoleon đi ngược với tiêu chí coi trọng con ông cháu cha của thời bấy giờ, Napoleon rất mạnh dạn trong việc sử dụng người tài. Ông từng phát biểu một câu rất nổi tiếng rằng: "Binh lính mà không muốn làm tướng thì không phải binh lính xuất sắc." Ông cởi vùi mọi người cạnh tranh để trở thành tướng quân, nguyên soái, khiến cho những người trẻ tuổi đua nhau gia nhập hàng ngũ của ông. Trên thực tế, rất nhiều tướng lĩnh của Napoleon xuất thân từ tầng lớp thấp hoặc lớp binh sĩ cấp thấp, ví dụ như nguyên soái nổi tiếng Niel vốn là con trai của một chủ quán trọ. Quan trọng hơn là, Napoleon chưa từng nhìn nhầm người, những người tài ông lựa chọn đều đem hết tài năng, trí tuệ, tinh thần quả cảm và phán đoán sắc bén ra chiến đấu.

Napoleon trọng thưởng thuộc hạ

Napoleon là vị tướng rất giỏi sử dụng tiền bạc để động viên tinh thần quân sĩ. Năm 1807, sau khi Pháp đánh bại Phổ và Nga, kí kết hòa ước Tilsit, Napoleon đã thưởng vô cùng hậu hĩnh cho các sĩ quan có công: nguyên soái Desaix được 1.000.000 franc, nguyên soái Niel được 300.000 franc, nguyên soái Berthier được 500.000 franc và 405.000 franc thưởng hằng năm, các nguyên soái và nhiều tướng lĩnh khác đều được trọng thưởng.

Napoleon không thực hiện chế độ đặc quyền đặc lợi

Không phải may mắn mà Napoleon lập được nhiều chiến công rực rỡ trên chiến trường châu Âu. Ông đã làm được nhiều việc mà những nhà cầm quyền khác không làm được.

Người ta kể rằng khi Napoleon dẫn quân đi chinh phạt Syria, nơi đó đang gặp bệnh dịch hạch, vô số người mắc bệnh nên Napoleon đã ra lệnh phong tỏa vùng đất đó để tránh cho các tướng sĩ nhiễm bệnh. Ông ra lệnh: tất cả ngựa và xe đều được dùng để chở người bị thương và người ốm, tất cả những người khác đều đi bộ. Khi mệnh lệnh này được ban hành, sĩ quan chỉ huy đội ngựa cho rằng Napoleon là một ngoại lệ, không cần di bộ, nên cung kính hỏi: "Tổng tư lệnh, ngài muốn dùng con ngựa nào?" Napoleon nghe vậy thì nổi giận mắng: "Ông không nghe tôi nói gì sao? Tất cả đều di bộ, tôi là người đi đầu."

Napoleon gạt bỏ hiềm khích

Các lãnh tụ vĩ đại thường có tầm nhìn và tấm lòng mà người thường không có được. Napoleon chính là một lãnh tụ như thế. Ông có thể gạt bỏ các hiềm khích trước kia để trọng dụng người tài. Ví dụ như thiếu tướng Rudan, người từng kịch liệt phản đối Napoleon trong cuộc chinh biển ngày 18. Sau khi đầu hàng, ông này đã được Napoleon bổ nhiệm làm tướng chỉ huy quân Pháp tại Ý rồi trở thành tham mưu trưởng và cố vấn quân sự cho nhà vua Tây Ban Nha. Tư lệnh tập đoàn quân Ba Lan, nguyên soái Pogna Tofoski đầu hàng Napoleon năm 1806 và lập tức được bổ nhiệm làm đại thần lực quân của xứ Warsaw thuộc Pháp. Đến năm 1812, khi viễn chinh nước Nga, ông này lại được bổ nhiệm làm tư lệnh quân đoàn. Thống soái Mc Donald, chỉ huy quân Pháp đóng tại Thụy Sĩ từng bị buộc tội phản bội đất nước và phải giải ngũ, 5 năm sau, Napoleon đã thăng ông lên làm trung đoàn trưởng rồi bổ nhiệm làm nguyên soái.

Nước hoa Pháp

Trước thế kỉ 16, do sự lạc hậu về thiết bị vệ sinh gia đình cũng như các bệnh dịch tràn lan nên người Pháp không thích tắm. Dần dần, mùi cơ thể của họ càng ngày càng khó chịu.

Năm 1533, cháu gái của giáo hoàng được gả cho vua Pháp Henry II. Nàng đã mang nước hoa đến Pháp, mở ra trào lưu sử dụng nước hoa, người pha chế nước hoa riêng của bà còn mở một công ty nước hoa ở Paris.

Thế nhưng không phải ai cũng thích dùng nước hoa, vua Pháp Louis XIII chính là một trong những "vua hôi" nổi tiếng, đến cả vợ ông cũng không chịu đựng nổi.

Louis XIV là vị vua vô cùng yêu thích nước hoa, người ta kể rằng người pha chế nước hoa riêng của nhà vua mỗi ngày sẽ điều chế ra một

hương thơm mà nhà vua thích. Khi Louis XVI còn trị vì, ông đã huy động vô số của cải để chiêu mộ các nhân tài am hiểu về xà phòng và nước hoa Ý đến Pháp, từ đó xác lập vị trí bá chủ của nước Pháp trong ngành công nghiệp nước hoa.

Napoleon thì ra sức ủng hộ các nhà khoa học thời đó đầu tư nghiên cứu hoá học hữu cơ, điều này đã tạo ra những thay đổi mang tính quyết định trong ngành sản xuất nước hoa của Pháp, mở đầu cho trào lưu này trên toàn thế giới.

Tướng quân Wellington và chú nhện

Người có công lớn nhất trong việc chấm dứt cuộc đời huy hoàng của Napoleon trong trận Waterloo chính là công tước người Anh Wellington. Dẫu vậy, trong trận chiến gian khổ này, Wellington cũng phải chịu rất nhiều đòn đau từ quân Pháp. Người ta kể rằng chính một chú nhện đã tiếp thêm tự tin và can đảm cho ông, giúp ông chuyển bại thành thắng vào phút cuối cùng.

Trong giai đoạn đầu của cuộc chiến, tướng quân Wellington thất bại thảm hại, đến mức mất cả tự tin. Một hôm, đang tránh bão trong một nồng trại với tâm trạng buồn bã thì ông bỗng phát hiện ra một chú nhện đang ra sức chăng tơ nơi góc tường. Giữa gió bão, chú nhện yếu ớt vẫn kiên cường giăng từng sợi từng sợi tơ. Wellington chăm chú ngắm chú nhện bé nhỏ. Cuối cùng, mạng nhện đã dan xong, chú nhện hái lồng chiếm giữ vị trí trung tâm. Lúc này, Wellington mới hiểu ra rằng: một chú nhện bé nhỏ mà cũng có thể đứng dậy sau bao nhiêu lần gục ngã, mình là một tướng quân, sao có thể dễ dàng bỏ cuộc? Thế là ông chỉnh đốn lại đội ngũ

và cuối cùng đánh bại Napoleon trong một trận chiến khiến cả thế giới phải kinh ngạc.

Trường phái dã thú và Henri Matisse

Trường phái dã thú là một trong những trường phái hội họa hiện đại Pháp. Trường phái này coi trọng màu sắc, không vẽ như nhìn thấy trong thực tế, mà là phải sáng tạo sắc độ. Bức tranh là một bối cảnh nhiều màu chứ không phải là sự sao chép thiên nhiên, là sự liên tục tạo hình sống động chứ không là cảnh sắc vụn vặt, là một bối cảnh màu sắc mạnh bạo chứ không phải là sự tinh cờ dẹp mắt.

Henri Matisse (1869-1954) là họa sĩ tiêu biểu của trường phái dã thú và là một trong những người sáng lập nền hội họa hiện đại phương Tây. Thuở ban đầu, ông từng sao chép những tác phẩm hội họa cổ điển nổi tiếng. Ông chịu ảnh hưởng của Rodin, Gauguin, van Gogh và Cézanne, rồi tự lập nên một trường phái của riêng mình. Các tác phẩm của ông nổi tiếng về sự táo bạo trong sử dụng màu sắc mạnh mẽ và hình thức tự do phóng khoáng. Matisse chủ trương biến hội họa thành phương thức biểu hiện cái đẹp thuần túy. Trường phái dã thú đã phát triển theo tư tưởng ấy và trở thành một trong những trường phái hội họa cực kì quan trọng trong kho tàng mỹ thuật hiện đại của thế giới.

Trường phái hậu ấn tượng và Vincent van Gogh

Vincent van Gogh sinh năm 1853 trong một gia đình mục sư nông thôn ở Hà Lan. Thời trẻ ông làm việc trong một xưởng vẽ, sau đó ông trở thành bạn của các họa sĩ thuộc trường phái ấn tượng ở Paris và được truyền cảm hứng cũng như hồn đúc tình yêu đối với màu sắc. Các tác phẩm của ông vận dụng một cách triệt để các đường nét và sức thể hiện của nghệ thuật phương Đông. Các tác phẩm nổi tiếng của ông gồm có "Những người ăn khoai", "Chân dung bác sĩ Gachet", "Nhà thờ ở Auvers", "Hoa hướng dương"...

Về sau, van Gogh nồng nhiệt và nhạy cảm dần mắc chứng rối loạn tâm thần, mỗi khi phát bệnh ông trở nên điên loạn, khi tỉnh lại ông càng thêm đau khổ. Để trút bỏ gánh nặng cho người thân và bè bạn, ngày 29 tháng 7 năm 1890, ông đã tự sát, thọ 37 tuổi.

Paul Cézanne, cha đẻ của nghệ thuật đương đại

Paul Cézanne (1839-1906) là họa sĩ thuộc chủ nghĩa hậu ấn tượng. Ông cho rằng hội họa phải thoát khỏi văn chương và các tình tiết, một bức tranh xác tự thân nó đã có vẻ đẹp và sức biểu hiện. Đây là tư tưởng li khai và trái ngược với các quan niệm hội họa truyền thống. Tư tưởng của Cézanne đề cao cảm nhận chủ quan và lí tính của người họa sĩ đối với các sự vật, hiện tượng được vẽ. Quan điểm về việc sử dụng vật liệu màu để thể hiện bản chất nghệ thuật của ông ảnh hưởng sâu sắc đến phong cách hội họa mới của thế kỷ 20, bởi thế mà ông được xưng tụng là cha đẻ của nghệ thuật đương đại phương Tây.

Trong các bức tranh của mình, Cézanne đã thể hiện rất đầy đủ các quan điểm lí luận của ông, các tác phẩm tiêu biểu của ông gồm có “Liễn hoa quả”, “Khúc quanh”, “Nhà trên đồi”, “Những người phụ nữ tắm”...

Renoir dịu dàng

Họa sĩ người Pháp Pierre-Auguste Renoir (1841-1919) là người có quan hệ mật thiết với trào lưu hội họa của trường phái ấn tượng. Các tác phẩm thời kì đầu của ông là điển hình của trường phái này với những dải màu và ánh sáng vô cùng bắt mắt.

Đến giữa những năm 80 của thế kỉ 19, Renoir rút khỏi trường phái ấn tượng và bắt đầu vẽ chân dung. Bằng kỹ năng hội họa chính quy, ông đã tái hiện trên nền nề vải cảm xúc trực tiếp và đầy rung động đối với vẻ đẹp của một em bé, một đoá hoa nở rộ, một cô gái xinh xắn hay một phong cảnh diễm lệ.

Renoir chủ yếu vẽ các thiếu nữ trẻ và vẽ tranh khoả thân. Những người phụ nữ dưới bút vẽ của ông có vẻ đẹp thong dong, tinh tế, an lành và vui tươi, đồng thời cũng tràn đầy sức sống và quyến rũ. Các tác phẩm tiêu biểu của ông gồm có “Vũ hội trên thuyền ở Luncheon”, “Chân dung Monet”, “Julie Manet và chú mèo”...

Chương 3: Khao khát tự do

Nội dung chính:

Khao khát tự do

Tại hội nghị Vienna tháng 10 năm 1814, các nước phong kiến châu Âu đã liên kết với nhau, lập mưu chia cắt quốc hội Pháp - di sản của đế chế Napoleon, nhằm diệt trừ ảnh hưởng của cách mạng Pháp và khôi phục lại trật tự thống trị của châu Âu.

Khao khát tự do

XIN MỜI NGÀI
TALLEYRAND
ĐẠI DIỆN NƯỚC
PHÁP PHÁT BIỂU
Ý KIẾN!

TÔI CHO RẰNG
CHÚNG TA NÊN
KHÔI PHỤC
VƯƠNG QUYỀN.

VÃY HÃY KHỐI
PHỤC LẠI NƯỚC
PHÁP SAO CHO
GIỐNG NHƯ TRƯỚC
KHI CÁCH MẠNG
NÓ RA ĐI!

Người đứng đầu nước Nga,
Alexander I

Nhà ngoại giao người Áo Klemens Wenzel von Metternich (1773-1859) là một quý tộc dòng dõi Ông này vô cùng căm ghét cách mạng Pháp và các cuộc chiến của Napoleon vì cho rằng đây chính là nguyên nhân phá hoại trật tự vốn có của châu Âu. Sau hội nghị Vienna, Metternich đã khống chế cục diện chính trị của các nước châu Âu, hỗ trợ chế độ phong kiến, trấn áp những cuộc đấu tranh đòi tự do và độc lập dân tộc theo hiến pháp mới.

SAO?
NAPOLEON
ĐÃ TRÔN
KHỎI ĐẢO
ELBA, GIỜ
ĐÃ VỀ ĐÊM
PARIS Ủ?

KHÔNG THỂ
TIẾP TỤC
LÃNG PHÍ THỜI
GIAN VÀO VÂN
ĐỀ TRANH
CHẤP LÃNH
THỔ NỮA.

PHẢI NHANH CHÓNG
KẾT THÚC HỘI NGHỊ,
TẬP TRUNG BINH
LỰC ĐỒI PHỐ VỚI
NAPOLEON.

Khi nghe được
tin này, các nước
châu Âu nhanh
chóng tổ chức liên
quân, tấn công
nước Pháp.

Không lâu sau,
Napoleon lại bị lưu đày
lên đảo Saint Helena
thuộc Đại Tây Dương.

Còn những vùng lãnh
thổ trước kia bị Napoleon
chiếm đóng lại được các
nước châu Âu phân chia
một lần nữa. Kết quả của
lần phân chia này được gọi
là "Hiệp ước Vienna".

Sau khi triều đại một trăm ngày của Napoleon bị lật đổ, Louis XVIII lúc ấy đang lưu vong ở nước ngoài được mời về để lên ngôi hoàng đế.

Louis XVIII
MUÔN NĂM!

LOUIS XVIII

CHẾ ĐỘ
PHONG
KIÊN MUÔN
NĂM!

HA HA,
GIỚI QUÝ TỘC
CHÚNG TA LẠI
NẮM QUYỀN RỒI!

NHỮNG ĐẤT ĐAI
VÀ TÀI SẢN MÀ
CÁC VỊ BỊ CHÍNH
QUYỀN TỊCH THU
TRONG THỜI KÌ
CÁCH MẠNG.

SẼ ĐƯỢC
LOUIS XVIII TA
ĐỀN BÙ XỨNG
ĐÁNG. CỨ YÊN
TÂM NHÉ!

ĐÚNG LÀ
VUA PHÁP.
TUYỆT VỜI!

HẾT DỰ VŨ HỘI
RỒI LẠI PHẢI ĐI
XEM KỊCH. LÀM
VUA VẤT VÀ
THẬT!

ĐÂY KHÔNG
PHẢI CHỖ CHO
BỘN DÂN NGHÈO
TỰ TẬP ĐẤU,
CÚT ĐI! CHỈ CÓ
QUÝ TỘC CHÚNG
TA MỚI XỨNG
ĐÁNG VỚI
NƠI NÀY.

LÀM GÌ CÓ
CÁI LÍ ẤY?
BỌN QUÝ TỘC
CÒN HUÊNH
HOANG HƠN
CẢ TRƯỚC
ĐÂY.

ĐÚNG VẬY, TỰ
DO VÀ QUYỀN
LỢI GIÀNH ĐƯỢC
SAU CÁCH MẠNG
GIỜ ĐÃ TIỂU
TAN RỒI.

CÁI
"HIỆP
ƯỚC VIENNA"
ĐÁNG GHÉT,
CHỈ BIẾT TƯỚC
DOAT NHỮNG GI
CHỦNG TA ĐÁNG
ĐƯỢC HƯỞNG.

NHỮNG LỜI PHẢN
NỘ ÂY XUẤT HIỆN
KHÔNG CHỈ Ở NƯỚC
PHÁP MÀ CÒN Ở
KHẨP CHÂU ÂU.

LỜI Kêu GỌI THÀNH
LẬP QUỐC GIA THÔNG
NHẤT VÀ ĐẶT RA HIÊN
PHÁP MỚI NGÀY CÀNG
BÙNG NỔ MANH MẼ.

HIỆP HỘI SINH VIÊN BỨC

Năm 1815, với sự dẫn đầu của các sinh viên đại học Jena nước Đức, phong trào sinh viên bùng nổ. Năm 1817, cuộc vận động này lan ra khắp nước Đức. Mục tiêu của nó là đòi quyền tự do cho sinh viên nói riêng và thúc đẩy quá trình thống nhất nước Đức nói chung.

Thế nhưng nhà ngoại giao Áo Metternich đã dùng biện pháp mạnh trấn áp cuộc vận động mang tính cách mạng này. Năm 1819, hiệp hội sinh viên này tan rã.

Liên bang Đức thành lập năm 1815

CUỘC VẬN ĐỘNG
SINH VIÊN ĐỨC
ĐÃ TAN RÃ
NHƯNG Ở Ý VẪN
RỰC RICH HOẠT
ĐỘNG.

CUỘC ĐẦU
TRANH ĐÒI
ĐỘC LẬP Ở
HY LẠP CÀNG
LÚC CÀNG
LÊN CAO...

NHỜ CÓ
SỰ ỦNG HỘ
NGÂM NGÂM
CỦA PHÁP,
NGÀ VÀ ANH.

NHÀ THƠ
ANH BYRON
VÀ HỌA SĨ PHÁP
EUGÈNE DELACROIX
CÙNG ỦNG HỘ
HY LẠP.

XEM RA NGƯỜI
DÂN HY LẠP SẼ
THÀNH CÔNG
THÔI!

Bức "Hy Lạp trên đống đổ nát
Missolonghi" của Eugène Delacroix
là một tác phẩm tiêu biểu cho bi
kịch của Hy Lạp, bức tranh này
nay được lưu giữ tại Bảo tàng Mỹ
Thuật Bordeaux.

CUỘC ĐẤU TRANH GIÀNH ĐỘC LẬP CỦA HY LẠP

Năm 1822, Hy Lạp tuyên bố độc lập. Được sự hỗ trợ
của Anh, Pháp và Nga, năm 1829, nước này đã thực sự
giành được độc lập.

Rất nhiều người châu Âu đã tham gia vào cuộc đấu
tranh giành độc lập và giải phóng Hy Lạp. Nhà thơ Anh
Byron (1788-1824) đã đến Hy Lạp và tiến hành vận động
chính trị vào năm 1823 rồi từ đó, ông trở thành một
trong những anh hùng nổi tiếng của Hy Lạp.

Năm 1824, Charles X của Pháp
kế thừa vương vị.

TA SẼ NOI GƯƠNG
LOUIS XIV, TRAO
THÊM QUYỀN CHO
QUỐC HỘI, THỰC HIỆN
HOÀI BẢO CHÍNH TRỊ
CỦA MÌNH.

LOUIS XIV

SAO CƠ?
PHE PHẢN ĐỐI
NHÀ VUA CHIỀM
ƯU THẾ TRONG
QUỐC HỘI Ủ?

QUỐC HỘI
RA ĐỜI CHỈ ĐỂ
CHỐNG ĐỐI VƯƠNG
QUYỀN CỦA TA
PHẢI KHÔNG?
GIẢI TÁN
CHÚNG ĐI!

TRẦN ÁP
BẰNG CÁCH ĐÓ E
RẰNG KHÔNG ỔN
LẮM Ạ. THẦN E
SẼ KÍCH ĐỘNG SỰ
CHỐNG ĐỐI CỦA HỌ.

Ý NGƯỜI LÀ
CÁCH MẠNG
SẼ LẠI NỔ RA
CHỦ GI?

HA HA HA,
TÀ LAI CŨ MUỐN
XEM THỦ, CÁCH
MẠNG MẠNH ĐẾN
ĐÂU ĐÂY!

Tháng 7 năm 1830

Bức tranh "Tự do dân đón nhân dân" của Eugène Delacroix, hiện đang được trưng bày tại Bảo tàng Louvre.

Hình ảnh nữ thần tự do giương cao ngọn cờ ba màu, dẫn nhân dân bước qua xác quân triều đình tượng trưng cho niềm hy vọng của cách mạng, hàng dày.

Sau đó, vua triều Bourbon sụp đổ, Charles X trốn sang Anh. Lịch sử gọi đây là cách mạng tháng Bảy.

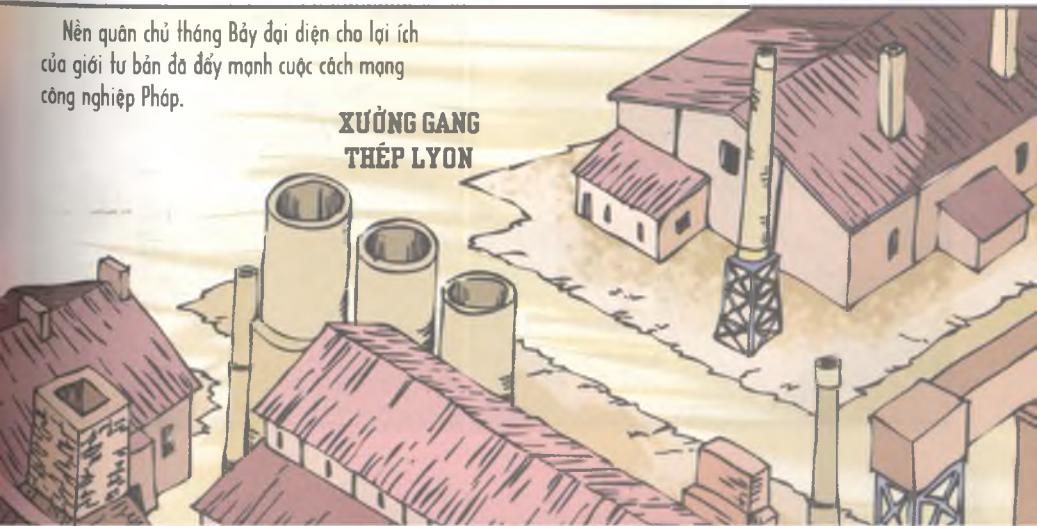

Những người cách mạng chờ đợi một thể chế cộng hoà, thế nhưng giới tư bản và chủ ngân hàng lại chủ trương thành lập chế độ quân chủ lập hiến, ủng hộ Louis Philippe lên ngôi. Bỗng thời, nội các mới được thành lập bởi Perier và Guizot. Lịch sử gọi đây là nền quân chủ tháng Bảy.

Nền quân chủ tháng Bảy đại diện cho lợi ích của giới tư bản đã đẩy mạnh cuộc cách mạng công nghiệp Pháp.

XƯỞNG GANG THÉP LYON

MẠNG TIẾNG LÀ NƯỚC
PHÁP ĐANG NGÀY CÀNG
GIÀU CÓ, NHUNG CHỈ CÓ
CHỦ NGÂN HÀNG, THƯƠNG
NHÂN VÀ ĐỊA CHỦ LÀ
ĐƯỢC LỢI THÔI.
ĐỜI SỐNG CỦA
NHỮNG NGƯỜI CÔNG
NHÂN NHƯ CHÚNG TA
CHẮNG ĐƯỢC CẢI
THIỆN GÌ CẤ.

CUỘC SỐNG CỦA
DÂN LAO ĐỘNG
VẪN KHÔN KHỔ
NHƯ CŨ.

NHỮNG HOA SĨ
VÀ NHÀ THƠ NHƯ
CHÚNG TỐI SẮP
KHÔNG SỐNG
NỐI RỒI.

RỒI CUỘC CÁCH
MẠNG THẮNG BẦY DÃ
DEM ĐÊN CHO CHÚNG
TA NHỮNG GÌ?

CHẮNG CÓ
GÌ THAY
ĐỔI CẤ.

CHÚNG TA PHẢI
XÂY DỰNG NỀN
CỘNG HÒA!

TẤT CẢ
CHÍNH SÁCH
ĐỀU DO KẾ
GIÀU ĐẶT RA.

Ngày 22 tháng 2 năm 1848,
công nhân Paris tổ chức
biểu tình.

PHẢN ĐỘI
ÁCH ÁP
BỨC

CÚT ĐI
BỘN CÁNH
SÁT CHÓ
SẴN!

PHẢN
ĐỘI ỦY
HIỆP BẰNG
VŨ LỰC!

CHÚNG
HÙNG HÃNG
QUẢ KHÓ MÀ
THUỶT PHỤC
ĐƯỢC. CHÚNG
TA HAY RÚT
TRƯỚC ĐẤ!

BỘN
CÁNH SÁT
THẢO CHẠY RỒI!
CHÚNG TA
THẮNG RỒI!

CHÚT CHUYỆN CỎN CON
NÀY MÀ CÙNG LÀM KHÔNG
XONG, MẮT MẶT TA QUÁ!
GUIZOT, NGƯỜI KHỐI
CĂN LÀM THỦ
TƯỚNG NỮA!

TUẦN
LỆNH!

PHẢN ĐỘI
ÁCH ÁP
BỨC

CÚT ĐI
BỘN CÁNH
SÁT CHÓ
SẴN!

PHẢN
ĐỘI ỦY
HIỆP BẰNG
VŨ LỰC!

CHÚNG
HÙNG HÃNG
QUẢ KHÓ MÀ
THUỶT PHỤC
ĐƯỢC. CHÚNG
TA HAY RÚT
TRƯỚC ĐẤ!

BỘN
CÁNH SÁT
THẢO CHẠY RỒI!
CHÚNG TA
THẮNG RỒI!

CHÚT CHUYỆN CỎN CON
NÀY MÀ CÙNG LÀM KHÔNG
XONG, MẮT MẶT TA QUÁ!
GUIZOT, NGƯỜI KHỐI
CĂN LÀM THỦ
TƯỚNG NỮA!

TUẦN
LỆNH!

HA HA, NGHE NÓI
GUIZOT BỊ NHÀ VUA
MẮNG CHO MỘT TRẬN
TƠI BỜI VÀ BỊ CÁCH
CHỨC RỒI!

ĐÚNG THÈ,
VÂY LÀ CUỘC
BIỂU TÌNH CỦA
CHÚNG TA ĐÃ
CÓ TÁC DỤNG.

TIẾP THEO
SẼ PHẢI
ĐƯỜNG ĐẦU
VỚI NHÀ
VUA.

MỤC TIÊU
HOÀNG CUNG,
THẮNG TIỀN!

Á!
ĐÓ LÀ...
CĂN VỆ
CỦA NHÀ
VUA!

VŨ KHÍ
TRONG TAY
HỌ ĐANG
CHIA VÀO
CHÚNG TA!

NHẤM THẮNG
VÀO BỌN PHẢN
LOẠN! BẮN!

BÙM BÙM BÙM!

KHÔNG
ĐƯỢC
LÙI BƯỚC
TRƯỚC
KẺ THỦ!

NHỚ NĂM 15 TUỔI TA TỪNG
TẤN CÔNG NHÀ NGỤC
BASTILLE. HÙ! NGƯỜI DÂN
PHÁP LÚC ẤY MỚI ANH
DŨNG LÀM SAO!

NHÌN KIA!
QUÂN TRIỀU
ĐÌNH THẢO
CHẠY RỒI!
XÔNG LÊN!

ĐỪNG CHO
CHÚNG CƠ
HỘI PHẢN
CÔNG!

Cuộc chiến đã kết thúc với
thắng lợi thuộc về quân cách
mạng. Lịch sử gọi đây là cách
mạng Tháng Hai.

Vua Louis Philippe phải
lùi vong nước ngoài, nên
quân chủ thắng Bảy sup đổ

CÔNG XƯỞNG
CÔNG HỮU THẬT
TỐT, CHÚNG TA
ĐÃ ĂN ĐỦ NO
RỒI.

NẾU CỨ THÈ
NÀY MÀI THÌ
HAY QUÁ NHỈ.

Chùm ảnh huống của
cuộc cách mạng tháng
Hai ở Pháp, ý chí vùng
lên của nhân dân các
nuôi tham gia "Hiệp
vực Vienna" đã bắt
đầu trỗi dậy.

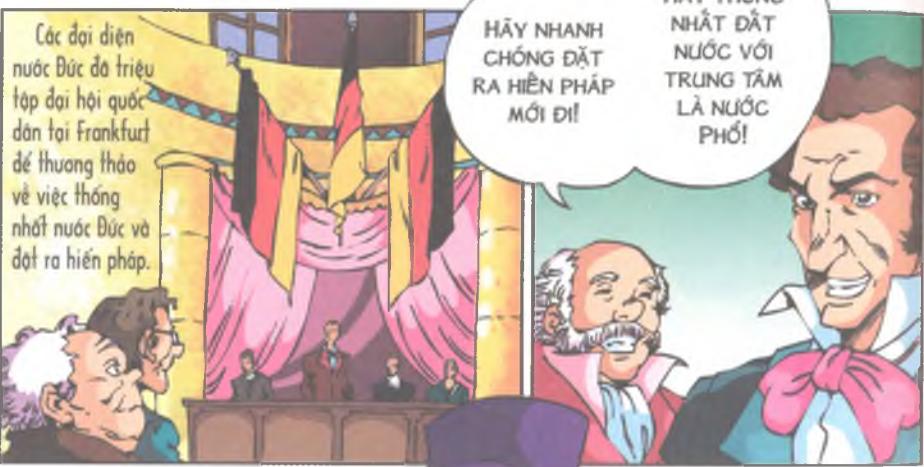
HÃY
SỬA
ĐỔI
HIỂN
PHÁP!

Tháng 3 năm 1848, tại thủ
thị Vienna nước Áo

LẬT ĐỔ
METTERNICH!

Tinh thần cách mạng lên
cao buộc nước Áo phải lưu đày
Metternich. "Hiệp ước Vienna"
bị phá bỏ.

THOÁT KHỎI
ÁCH THỐNG
TRỊ CỦA ÁO!
CHIẾN ĐẤU ĐỀN
CÙNG VÌ ĐỘC
LẬP CỦA ĐẤT
NUỚC!

Vương quốc
Sardinia thuộc Ý cũng
bung nổ cuộc cách
mạng đòi độc lập.

Tháng 4 năm 1848, nước Pháp tiến hành tổng tuyển cử (phụ nữ không được tham dự).

THẬT TUYỆT VỜI!
CUỐI CÙNG GIAI
CẤP CỘNG NHÂN
CŨNG ĐƯỢC BẦU
CỬ RỒI.

VỚI TÌNH HÌNH NÀY
THÌ PHE CỘNG HÒA
SẼ THUA PHE XÃ HỘI
MẤT! NẾU THỰC SỰ
THUA THÌ...

TÔI SẼ BỎ PHIẾU
CHO PHE XÃ HỘI.
HỌ ĐẠI DIỆN CHO
QUYỀN LỢI CỦA
GIAI CẤP CỘNG
NHÂN MÀ.

ĐỪNG LO!
TÔI KHẮC SẼ
SẮP XẾP. NÔNG
DÂN CŨNG KHÔNG
MONG MUỐN
PHẠM VI CÁCH
MẠNG NGÀY CÀNG
MỎ RỘNG
MÀ!

PHE XÃ HỘI VÀ PHE CỘNG HÒA

Cách mạng Tháng Hai là cuộc cách mạng với thắng lợi thuộc về giai cấp công nhân, thương nhân nước Pháp. Do sau cuộc cách mạng Tháng Bảy, đời sống của giai cấp này không được cải thiện nên lần này, họ mong muốn xây dựng một chính quyền có thể mang đến cho họ một cuộc sống tốt đẹp hơn. Bởi thế, họ ủng hộ phe xã hội. Thế nhưng giai cấp tư sản lại ủng hộ phe cộng hòa vì lo ngại cách mạng tiến triển vượt tầm kiểm soát, gây ảnh hưởng đến lợi ích của giai cấp tư sản.

NÔNG DÂN
VÀ THƯƠNG
NHÂN

ÔNG SẼ
ÚNG HỘ
PHE NÀO?

TÔI BỎ
PHIẾU CHO
PHE CỘNG
HÒA.

NẾU PHE
Xã Hội CẦM
QUYỀN HỌ SẼ
TỊCH THU TÀI
SẢN VÀ ĐẮT DAI
CỦA CHUNG TA
MẤT!

ĐÚNG LÀ
NÊN ỦNG HỘ
PHE CỘNG
HÒA THÌ
HƠN.

TẠI SAO
LẠI KHÔNG
BẦU CHO
PHE XÃ HỘI?

PHE CỘNG
HÒA ĐẠI DIỆN
CHO QUYỀN
LỢI CỦA NÔNG
DÂN ĐÃ CHIẾN
THẮNG RỒI.

PHE CỘNG HÒA
MUÔN NĂM!

HỢP TÁC
VUI VẺ
NHÉ!

Còn giải cấp công nhân
ứng hộ phe xã hội thì lo lắng.

LIỆU CÓ AI QUAN
TÂM ĐẾN QUYỀN
LỢI CỦA CÔNG
NHÂN CHÚNG TA
KHÔNG?

Chính phủ không đủ sức hỗ trợ
lương công nhân nên đã hạ lệnh
đóng cửa công xưởng quốc doanh.

Phe cộng hoà nám quyền nhờ sự ủng
hộ của nông dân và thương nhân đã
cắt nguồn tiền của công xưởng
công hữu.

Đóng cửa
công xưởng
công hữu

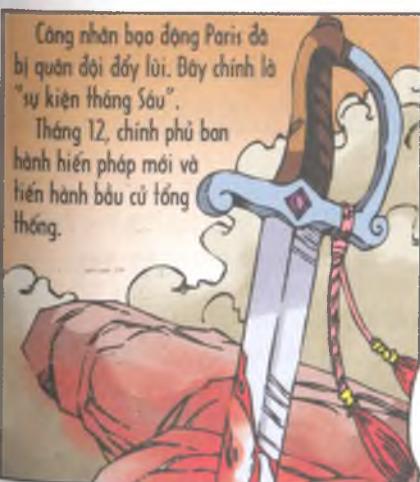
NHÌN KIA,
CHÍNH
QUYỀN
MUỐN
GÃY HÀN
VỚI CÔNG
NHÂN.

ÔI, TÔI
LẠI THẤT
NGHIỆP RỒI!

KHÔNG CÓ CÔNG
XƯỞNG CÔNG HỮU THÌ
CHÚNG TA SỐNG LÀM SAO
ĐƯỢC? CÁI CHÍNH QUYỀN
ĐẠI DIỆN CHO LỢI ÍCH
NGƯỜI GIÀU KIA ĐÚNG LÀ
KẺ THÙ CỦA CHÚNG
TA!

Kết quả của tổng tuyển
cử là...

LOUIS
NAPOLEON
BONAPARTE LÀ
TỔNG THỐNG DO
CHÚNG TÔI BẦU
RA.

CHÚC MỪNG
NGÀY!

Một lần nữa,
nước Pháp lại chịu
sự thống trị của
hoàng đế. Böyle
chính là Bé
nhị đế chế.

CHÍNH QUYỀN
PHÁP ĐÃ NĂM
TRONG TAY TÀ
RỎI. TA CHÍNH LÀ
NAPOLEON III.

Sau khi bầu ra Tổng thống,
Louis Napoleon Bonaparte đã
largo đoạn chính quyền thông
qua cuộc đảo chính năm 1851.
Năm tiếp theo, ông ta đã trở
thành hoàng đế nhờ bầu cử.

Victor Hugo (1802-1885) là văn hào Pháp lừng danh.
Cha ông là một tướng quân dưới quyền Napoleon.

Năm 1845, Hugo từng đảm nhiệm cương vị nghị sĩ
quốc hội, phản đối cuộc đảo chính của Napoleon III rồi
bi lưu đày đến nước Anh. Trong thời gian lưu vong, ông
liên tục sáng tác. Tác phẩm nổi tiếng nhất của ông là
“Những người khôn khổ”.

Hội nghị Vienna

Khi Napoleon còn chưa thua trận, các nước lớn ở châu Âu đã vội vàng mở hội nghị Vienna vào tháng 9 năm 1814 nhằm sắp xếp lại bản đồ châu Âu và xây dựng trật tự thống trị các nước.

Các nhân vật thao túng hội nghị này chính là người đứng đầu của 4 nước lớn Nga, Anh, Phổ, Áo. Sa hoàng Nga rắp tâm thu hồi công quốc Warsaw, đại thần ngoại giao nước Anh thì mưu đồ chiếm đoạt thuộc địa từ tay Pháp và Hà Lan, muôn Phổ và Áo tạo thành thế lực cân bằng với Nga và Pháp tại châu Âu để nước Anh có thể đứng giữa làm trọng tài. Tể tướng Áo thì muốn kiểm chế Phổ hòng duy trì vị trí trội của Áo so với Phổ. Đại diện của Phổ thì muốn mở rộng biên giới đất nước ra vùng Saxon và lưu vực sông Rhein. Còn Pháp, với tư cách là nước thua trận, chỉ muốn đạt được vị thế ngang bằng với 4 nước Nga, Anh, Áo, Phổ và tranh thủ mâu thuẫn của 4 nước này để cải thiện tình hình bên trong nước Pháp.

Hội nghị Vienna đã thống nhất các quan điểm vào tháng 6 năm 1815. Các nước thỏa hiệp với nhau về vấn đề Ba Lan - Warsaw, thành

lập liên bang Đức, vương quốc Sardinia thu hồi phần lớn vùng Nice và Savoie và đoạt được Genoa. Rất nhiều vương triều cũ đã được khôi phục nền thống trị. Tiếp đó, vua của một số nước châu Âu đã thiết lập Liên minh thần thánh để duy trì chế độ Vienna phản cách mạng.

Hội nghị Vienna thực chất là một hội nghị nhằm phá hoại ảnh hưởng của cách mạng Pháp, khôi phục trật tự thống trị tại châu Âu, phân chia di sản của Napoleon. Sau hội nghị Vienna, châu Âu chỉ duy trì được cục diện hòa bình trong một thời gian ngắn, từ năm 1820 đến 1848, các cuộc bạo động và cách mạng liên tiếp nổ ra trên khắp châu lục này.

Liên minh thần thánh và đồng minh 4 nước

Những người đứng đầu nhà nước Pháp, Nga, Áo, Phổ đã ký kết hiệp ước Liên minh thần thánh tại Paris vào ngày 26 tháng 9 năm 1815 nhằm trấn áp các phong trào dân tộc dân chủ theo tinh thần hội nghị Vienna. Hiệp ước này quy định các nước Cơ Đốc giáo ở châu Âu cần hỗ trợ lẫn nhau để duy trì chế độ quân chủ, bảo vệ các giáo lý Cơ Đốc. Dường như tất cả các vị vua đều ký hiệp ước đồng minh này, chỉ trừ Anh không. Kì đó lo ngại quốc hội nước này sẽ không chấp thuận.

Ngày 20 tháng 11, Nga, Anh, Áo, Phổ lại một lần nữa ký kết hiệp ước đồng minh 4 nước, quy định việc tổ chức các hội nghị thường kỳ và dùng vũ lực duy trì các quyết sách của hội nghị Vienna. Năm 1818, sau khi đã trả hết các khoản bồi thường, Pháp cũng gia nhập vào đồng minh này.

**TÙ DIỄN BÁCH KHOA
LỊCH SỬ BỎ TÚI**

Tây Ban Nha chia cắt châu Mỹ La tinh

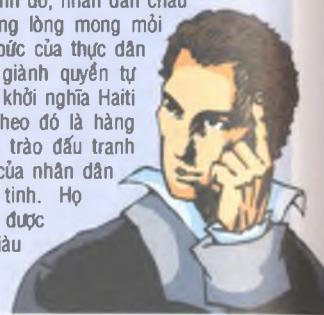
Đầu thế kỷ 19, trừ Brasil và một số đảo trên biển Caribê, còn lại hầu như toàn bộ châu Mỹ La tinh đều là thuộc địa của Tây Ban Nha. Tây Ban Nha phân chia châu Mỹ La tinh ra thành 4 vùng chính là New Spain, Peru, New Granada và Rio de la Plata để để bể quản lý. Quan chức cao cấp đứng đầu các vùng này đều là quý tộc Tây Ban Nha.

Giáo hội Công giáo đóng vai trò vô cùng quan trọng trong nền thống trị thuộc địa của Tây Ban Nha. Các linh mục đã thông qua phương thức truyền giáo để củng cố quyền lực của Tây Ban Nha tại đây.

Châu Mỹ La tinh là khu vực có sản vật dồi dào, tài nguyên phong phú, trong hơn 300 năm cai trị vùng đất này, Tây Ban Nha đã cướp đoạt 2.500.000 cân vàng, 100.000.000 cân bạc. Tây Ban Nha còn cấm nhân dân các nước thuộc địa trồng cây ô liu, dầu tẩm và nho để chiếm giữ thị trường tiêu thụ hàng hoá. Nước này còn ra

lệnh cấm các vùng thuộc địa thông thương với nhau cũng như giao lưu buôn bán với nước ngoài nhằm thu mua tất cả đặc sản từ châu Mỹ La tinh với giá thấp. Chính quyền Tây Ban Nha còn độc quyền bán thuốc lá, muối ăn và lương thực cũng như đánh thuế xuất nhập khẩu và thuế mậu dịch rất nặng.

Trước tình hình đó, nhân dân châu Mỹ La tinh đồng lòng mong mỏi lật đổ ách áp bức của thực dân Tây Ban Nha, giành quyền tự trị. Năm 1790, khởi nghĩa Haiti bùng nổ, kéo theo đó là hàng loạt các phong trào đấu tranh giành độc lập của nhân dân châu Mỹ La tinh. Họ mong muốn được độc lập và giàu mạnh!

Kênh đào Panama

Vùng Panama là nơi giao thoa giữa Bắc Mỹ và Nam Mỹ, phía Tây giáp Thái Bình Dương, phía Đông giáp Đại Tây Dương. Với địa thế vô cùng thuận lợi ấy, việc xây dựng kênh đào ở đây là vô cùng sáng suốt.

Năm 1878, công ty kênh đào Panama của Pháp xin được quyền xây dựng kênh đào từ chính phủ Colombia. Tháng 2 năm 1883, Pháp tuyên bố chính thức xây dựng kênh đào này. Kênh đào Panama được xây dựng trong 7 năm cùng với bao vất vả gian lao, hơn 20.000 người chết, trong đó có 70% là người da đen. Thêm vào đó, do quản lý không nghiêm nên tình trạng tham ô bớt xén xảy ra liên tiếp, thời gian thi công bị kéo dài, chi phí không ngừng tăng lên, công trình đào kênh của nước Pháp bị đình trệ vào năm 1889. Năm 1903, công ty bán quyền đào kênh Panama cho Mỹ.

Cùng năm đó, chính phủ Panama được thành lập, Mỹ và chính phủ này đã ký kết hiệp ước quy định nước Mỹ sẽ trả 10 triệu đô la Mỹ trong lần đầu tiên và trong 9 năm sau đó sẽ trả khoản tiền 250.000 đô la Mỹ để đổi lấy quyền sử dụng vĩnh viễn đối với kênh đào Panama, bao gồm cả quyền đóng quản trên kênh đào này. Có thể nói, đây

là một chính sách “sân sau” vô cùng tàn khốc.

Trên cơ sở nền móng xây dựng của Pháp, Mỹ đã đầu tư 387 triệu đô la Mỹ, thuê hơn mươi vạn công nhân tiếp tục đào kênh. Khoảng 7.000 công nhân đã chết trong thời gian thi công kênh đào.

Năm 1914, kênh đào Panama được xây dựng xong. Năm sau, tàu thuyền bắt đầu đi qua đây. Kênh đào dài khoảng 81.000 m, rộng 91 đến 304 m, mực nước sâu trung bình hơn 10 m, cho phép những tàu thuyền nặng tải trọng dưới 45.000 tấn đi qua. Từ năm 1920, kênh đào Panama trở thành con đường biển quốc tế nối Thái Bình Dương và Đại Tây Dương, giảm chiều dài quãng đường giữa hai đại dương này xuống còn 5.000 đến 10.000 dặm.

Hiệp ước giữa Mỹ và Panama khi đó không hề đại diện cho ý chí nguyện vọng của nhân dân Panama, bởi thế, người dân không ngừng đấu tranh yêu cầu Mỹ trả lại kênh đào. Ngày 7 tháng 9 năm 1977, hai bên ký kết một hiệp ước mới về kênh đào Panama, trong đó, đến ngày 31 tháng 12 năm 1999, chính phủ Panama thu hồi chủ quyền của kênh đào này.

Chương 4: Quá trình thống nhất nước Ý

Nội dung chính:

Quá trình thống nhất nước Ý

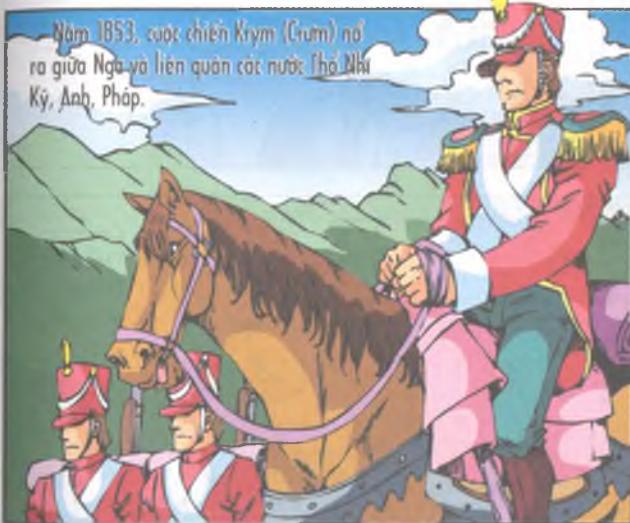
Giữa thế kỷ 19, nước Ý vẫn đang bị chia năm xẻ bảy, nhân dân khát khao một nước Ý thống nhất. Hai người có công lớn nhất trong quá trình thống nhất nước Ý này là thủ tướng Camillo Benso của vương quốc Sardinia phía Bắc và Giuseppe Garibaldi, người anh hùng có công giải phóng hai vương quốc Sicily ở phía Nam.

Bên cạnh tham gia vào đồng minh Anh, Pháp nhanh chóng cử quân đến Krym.

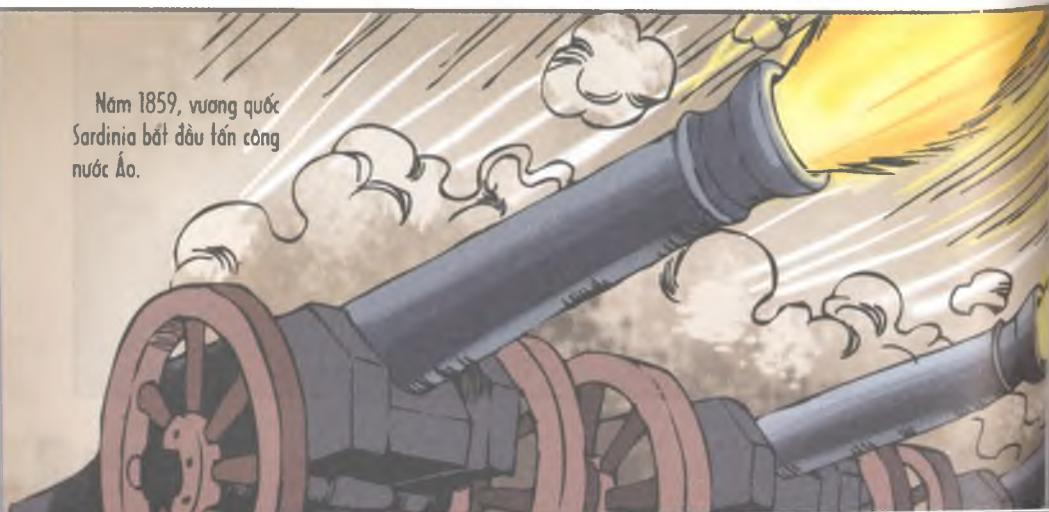
Giữa cuộc chiến Krym, Beno đã
gặp gỡ Napoleon III tại một thôn
trang nước Pháp.

NẾU VUA SARDINIA
MUÔN TẦN CÔNG
NƯỚC ÁO, PHÁP
XIN GIÚP MỘT TAY.

Năm 1859, vương quốc
Sardinia bắt đầu tấn công
nước Áo.

The nhưng Pháp lại nuốt lời, không đến trợ giúp.
Quân Sardinia đánh đòn độc trên chiến trường

BÙM!

NGÀI
GARIBALDI
ĐÃ DẪN
QUÂN ĐẾN
HỖ TRỢ
CHÚNG TA!

CÁC
NGƯỜI
NHẤT ĐỊNH
SẼ THUA
TRẬN! MÀU
ĐẦU HÀNG
ĐI!

DÁNH
LUI
QUÂN
ÁO,
THỐNG
NHẤT
NƯỚC Ý!

NHÌN KIA,
QUÂN ÁO BỎ
CHẠY RỒI!

TÀI CẨM
QUÂN CỦA NGÀI
GARIBALDI ĐÚNG
LÀ THẦN SẦU! HA
HA HA, CHÚNG TA
THẮNG RỒI!

ĐÚNG
DO DỰ,
HÃY NHẬP
VÀO QUÂN
ĐOÀN HÙNG
HẬU KIA ĐI!

Dưới sự chỉ huy của Garibaldi,
quân Sardinia thắng hết trận
này đến trận khác.

Chỉ trong một thời gian ngắn,
đội quân này đã chiếm được thành
Lombardi và miền Trung nước Ý.
Nhờ đó, lãnh thổ Sardinia cũng
được mở rộng.

CHÂN DUNG
BENSO

Ngày 10 tháng 5
năm 1860, Garibaldi
lãnh đạo đội quân tình
nguyện gồm 1089
người đổ bộ lên thành
phố Marsala thuộc đảo
Sicily, bắt đầu chiến
dịch giải phóng Sicily.

QUÂN
TA KHÔNG
ĐỒNG NÉN
PHÁI HÀNH
QUÂN THẦN
TỐC.

HÃY ĐÁNH
THẮNG ĐẾN
PALERMO ĐỂ
CHÚNG TRỎ
TAY KHÔNG
KÍP!

XUNG
PHONG!

Thủ đô của vương quốc Sicily, Naples.

MUÔN
TÂU BỆ
HẠ!

NGƯỜI HAY DẪN BINH
ĐOÀN SỐ 8 ĐÊN NÚI
PIANTO ROMANO CHẶN
QUÂN GARIBALDI
LẠI!

THỦ PHỦ
BẢO SICILY,
PALERMO

TUẦN
LỆNH!

HÙ, DẪN CÓ
NGẦN ẤY NGƯỜI
LÊN ĐẢO SICILY.
DỨNG LÀ KHÔNG
BIẾT TỰ LƯỢNG
SỨ!

RANDI
- TƯ LỆNH
GIỮ BẢO

Những binh lính dưới quyền Garibaldi đều mặc áo đỏ, bởi vậy họ được gọi là "đao quân áo đỏ".

NGHE NÓI
ĐỘI QUÂN
ÁO ĐỎ CỦA
GARIBALDI
ĐÃ ĐÁNH VÀO
ĐÂY RỒI.

ÔI, CUỐI
CÙNG HỌ
CŨNG TỐI!!

NHƯNG
NGHE NÓI
QUÂN
GARIBALDI
CHỈ CÓ 1.000
NGƯỜI,

YÊN
TÂM ĐỊ!
GARIBALDI
BẤT KHẢ
CHIỀN BAI
MÀ!

NÚI PIANTO ROMANO

BÙM!

BÙM!

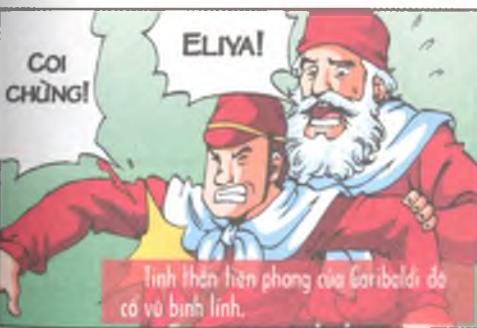
PĂNG PĂNG!

Địa hình hiểm trở cực kì
bất lợi cho quân triều đình,
Garibaldi dẫn đầu đội quân
giàng ca với kẻ thù.

HÃY BẮN VÀO KẺ ĐẦU TIÊN
TRONG HÀNG NGŨ BỘN
CHÚNG! HA HA! GARIBALDI
SẮP TRỞ THÀNH TẨM BIA
SỐNG RỒI!

ĐÚNG NHƯ
DỰ LIỆU, QUÂN
TINH NHUỆ TRONG
THÀNH PALERMO
ĐỀU ĐÃ BỊ ĐIỀU
ĐI, GIỜ ĐÚNG LÀ
THỜI CƠ THÍCH
HỢP ĐỂ TA
TẤN CÔNG!

ĐÃ ĐÊN LÚC LẬT
ĐỔ FRANCIS II RỒI!

CHÚNG TA HAY
SÁT CÁNH CÙNG
GARIBALDI!

XÔNG
LÊN!

Ồ!
DÂN TRONG
THÀNH NỐI
LOẠN RỒI!

MAU RA
CỔNG
THÀNH!

CÁC
NGƯỜI!

Khởi nghĩa nổ ra khắp thành Palermo, Randi bị vây khốn, không muốn tiếp tục chiến đấu, đành kí thư xin hàng.

RANDI ĐÃ
ĐẦU HÀNG
RỒI Ủ?

Á?

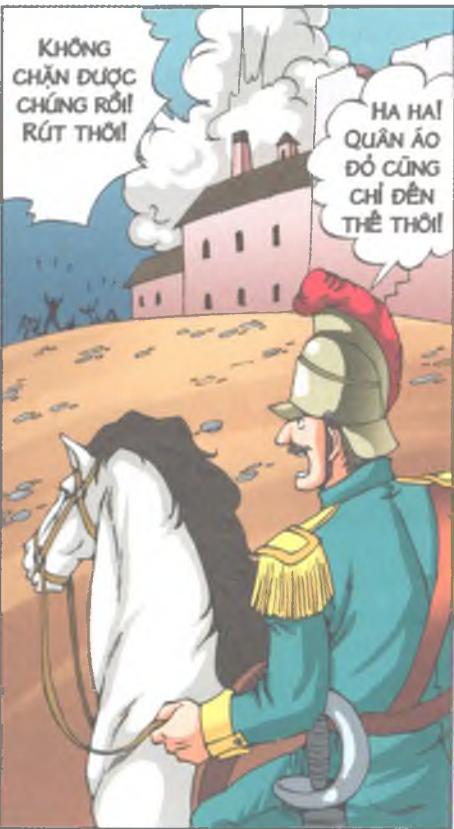
VẪN CÒN 20.000 LĨNH
Ở MESSINA, CHÚNG
TA VẪN KIỂM SOÁT
NHỮNG CỤ ĐIỂM
QUAN TRỌNG.

KHÔNG
CẢM QUÁ
LO!

Clairy dẫn 3.000 lính ra hiện tuyến,
giao chiến với Garibaldi ở làng Erice.

CHÚNG
TÔI CŨNG
KHÔNG
CHỒNG
CÙ NỐI
RỒI!

TẤT CẢ XÔNG
LÊN! ĐÃ ĐẾN
LÚC CHÚNG TA
PHẢN KÍCH!

QUÂN
TIẾP VIỆN
ĐỀN RỒI!

CÓ NGÀI
GARIBALDI
CHÍ HUY, NHẤT
ĐỊNH CHÚNG
TA SẼ CHIẾN
THẮNG!

Bị lực lượng của Garibaldi đánh tan, cuối cùng quân lính nguyên cảng giữ được làng Coriolo.

TRUY KÍCH
QUÂN THỦ,
DOẠT LẠI
LÀNG ERICE!

CHÚNG TA
THUA BỘN
ÁO ĐỎ
RỒI U...

RÂM!

TIẾP THEO
CHÚNG TA
SẼ TẤN
CÔNG VÀO
NAPLES!

LẬT ĐỔ
HOÀN TOÀN
NỀN THỐNG
TRỊ CỦA
FRANCIS II.

DÃ MẮT
SICILY RỒI
TUYẾT ĐỔI
KHÔNG THỂ
ĐỂ GARIBALDI
TẤN CÔNG
VÀO NAPLES!

Đêm 18 tháng 8, Garibaldi
đồn 3.600 quân cắp cảng Salerno
nước Ý. Nhận lúc đêm tối, ông
chia quân ra tấn công cứ điểm
quân sự quan trọng mang tên
Razou, bắt tướng trấn thủ nơi
này là Gallati.

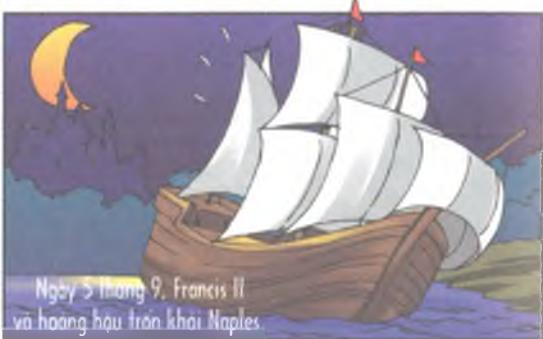

Sau đó, trong khoảng thời gian chưa đầy 12 ngày, Garibaldi đã dẫn quân chiếm đóng phần lớn lãnh thổ hai vương quốc Sicily, quân triều đình hầu hết đều đã đầu hàng. Danh tiếng của cuộc chiến này rúng động khắp châu Âu.

Cùng lúc đó, ông ta hạ lệnh cho số quân còn lại tiến hành bẻ phông trên sông Volturno, đánh trận cuối cùng.

DÂY LÀ
ĐỘI QUÂN
TINH NHIỆT
NHẤT CỦA
FRANCIS II.

TẤT CẢ
HÃY KIẾN
CƯỜNG, CÔ
GẮNG THẮNG
TRẬN CUỐI
CÙNG NÀY!

VÂNG!

DÃ CHIẾN
DẦU LIÊN
TỤC 10
TIẾNG ĐỒNG
HỒ RỒI!

MỆT
QUÁ

Sau hơn 12 ngày đêm không ngừng
chiến đấu, cuối cùng quân Garibaldi đã
thắng trận Volturno.

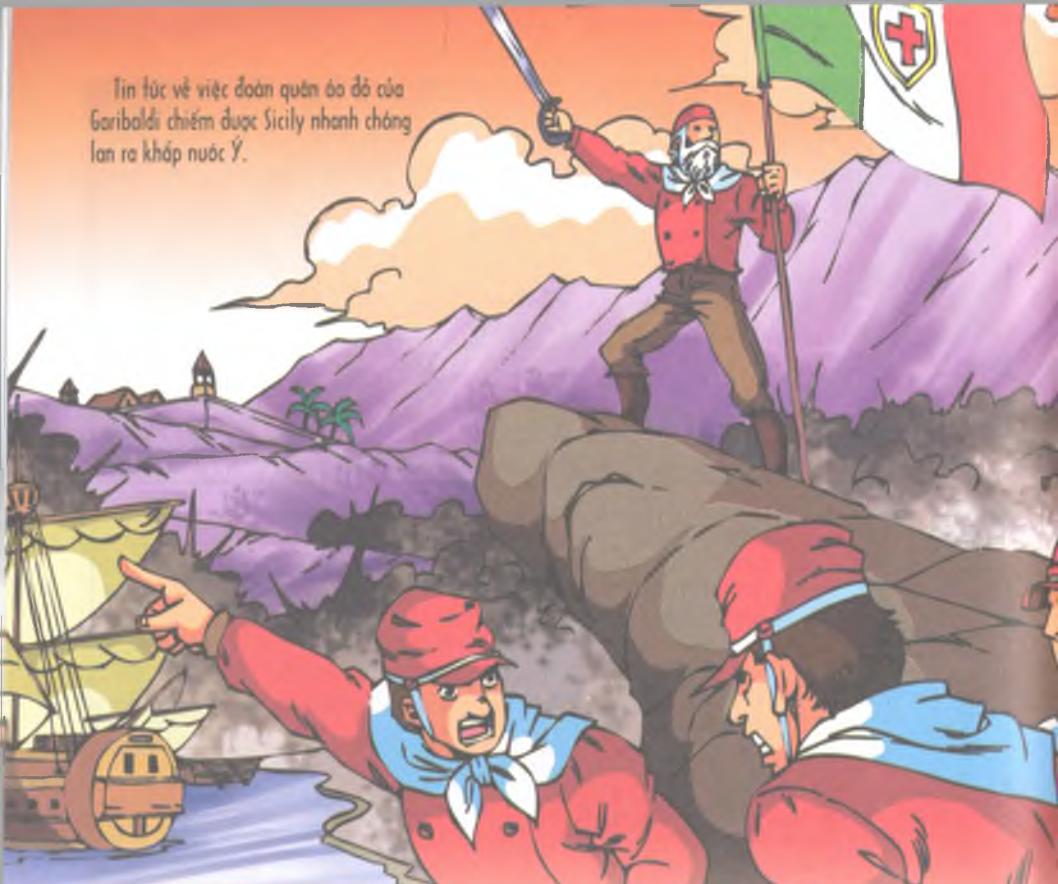
Hi vọng bảo vệ ngai vàng cuối cùng
của Francis II đã tan thành bột nước.
Hai vương quốc Sicily sụp đổ.

QUÂN
GARIBALDI
LẠI ĐƯỢC
TĂNG VIỆN
U?

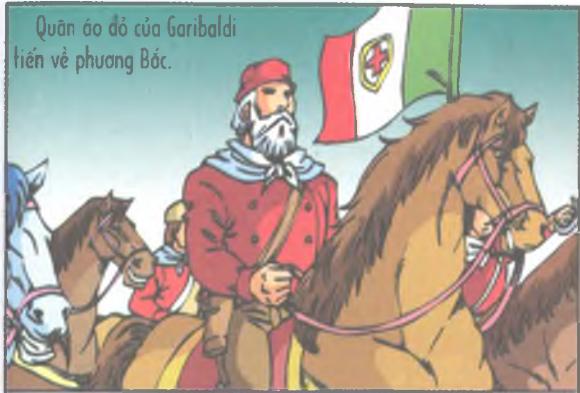
NHÀ VUA
CHẠY RỒI
CHÚNG TA
CŨNG CHUỒN
THÔI!

Tin tức về việc đoàn quân áo đỏ của Garibaldi chiếm được Sicily nhanh chóng lan ra khắp nước Ý.

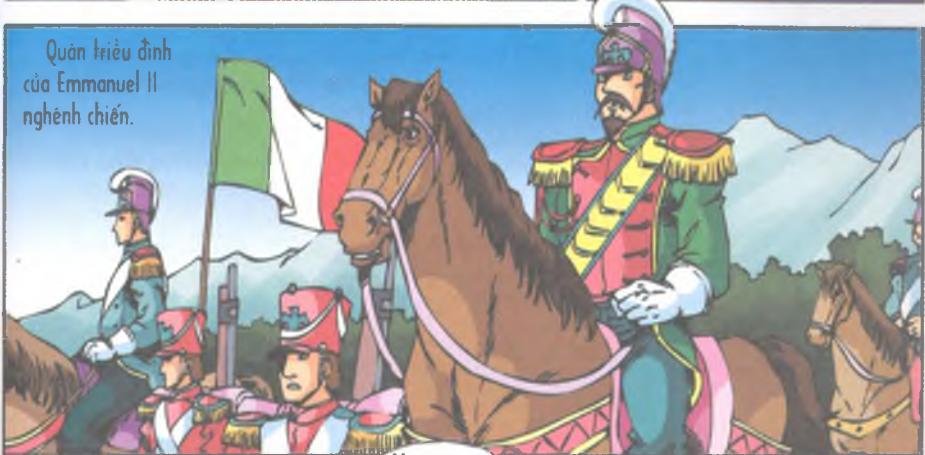
Quân áo đỏ của Garibaldi
tiến về phương Bắc.

Đảo Sicily nhìn từ vệ tinh

Quân triều đình
của Emmanuel II
nghênh chiến.

NHÌN KÌA,
QUÂN
GARIBALDI
ĐÂY!

XEM RA
NÊN QUÂN CHỦ
Ở PHƯƠNG BẮC
NƯỚC Ý CỦA
CHÚNG TA KHÔNG
GIỮ ĐƯỢC NỮA
RỒI.

TRẬN CHIẾN NÀY
LÀ KHÔNG THỂ
TRÁNH KHÓI! HẠ
LỆNH CHO TOÀN
QUÂN CHUẨN BỊ
SẴN SÀNG!

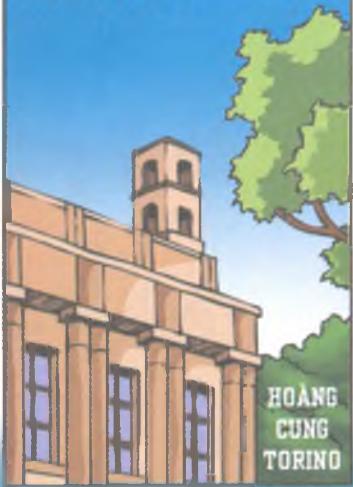
GARIBALDI

Người anh hùng hoàn thành đại nghiệp thống nhất nước Ý. Khi còn trẻ, Garibaldi đã bôn ba khắp nơi vì sự nghiệp kháng chiến của nước Ý.

Sau khi chiến tranh bùng nổ, ông dấy quân khởi nghĩa, đội quân áo đỏ của ông đã nhiều lần chiến thắng quân Áo hùng mạnh. Sau khi nước Ý thống nhất, ông đã từ bỏ binh quyền, trao lại đảo Sicily cho vua Emmanuel II rồi trở về đảo Caprera sống cuộc đời bình lặng.

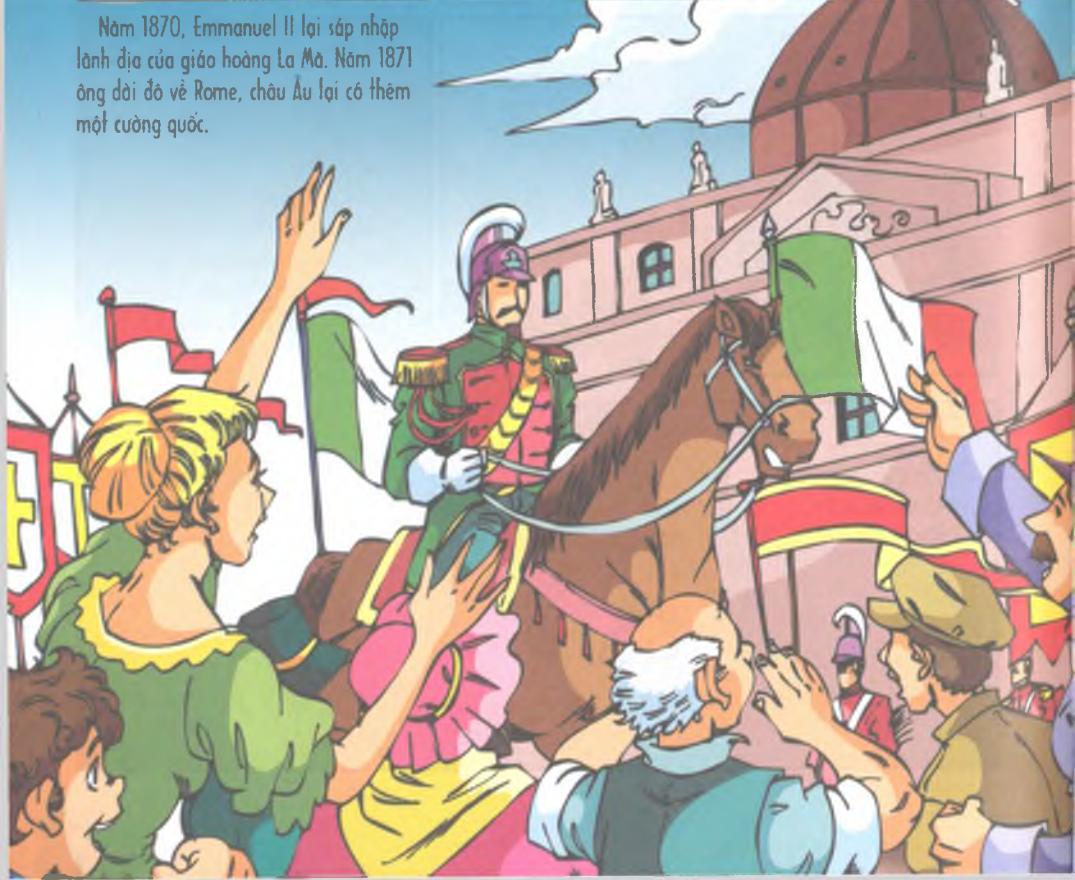

Năm 1861, Emmanuel II tuyên bố nước Ý độc lập, dựng lên vương quốc Ý.

CUỐI CÙNG NƯỚC Ý
ĐÃ ĐƯỢC THÔNG NHẤT,
CHÚNG TA HAY ĐOÀN
KẾT XÂY DỰNG MỘT
NƯỚC Ý HÙNG MẠNH.

Năm 1870, Emmanuel II lại sáp nhập lãnh địa của giáo hoàng La Mã. Năm 1871 ông dời đô về Rome, châu Âu lại có thêm một cường quốc.

Nước Ý và ước muốn độc lập

Trong thời đại của Napoleon, nước Ý chịu sự thống trị của Pháp. Hiện trạng đất nước bị chia cắt dài lâu cùng với nỗi căm phẫn của người dân đối với quân Pháp đã dấy lên trong lòng người dân Ý khao khát độc lập và thống nhất mãnh liệt.

Sau khi đế chế Napoleon sụp đổ, hội nghị Vienna lại phân chia nước Ý thêm lần nữa. Áo cai trị vùng Lombardi – Venezia, gián tiếp kiểm soát vùng Toscana, Parma và Modena, những đô thị quan trọng ở miền Trung và Rome bị quân Áo và Pháp chiếm đóng. Trừ vương quốc Sardinia do giới quý tộc tự do cầm quyền, duy trì hiến pháp thời kì cách mạng, còn các vùng khác đều đã khôi phục lại thể chế chính trị phong kiến như trước kia.

Công nghiệp Ý thời kì đó phát triển vô cùng nhanh chóng, các sản phẩm dệt may, len sợi, vải lụa đều tăng trưởng mạnh mẽ. Về nông nghiệp, nhiều nông trường tư bản chủ nghĩa cũng mọc lên ở các vùng phía Bắc, nhiều quý tộc địa chủ đã thuê lao động sản xuất lương thực và cây dầu. Thế nhưng, việc hàng hoá Áo ồ ạt

tràn vào cùng với sự bóc lột thẳng tay của các lãnh chúa phong kiến đã kim hãm sự phát triển của chủ nghĩa tư bản Ý.

Bởi thế, nhiệm vụ đánh đuổi quân xâm lược Áo và giải cấp phong kiến trong nước, thực hiện sự nghiệp thống nhất đất nước, phát triển đất nước theo con đường tư bản chủ nghĩa ngày càng trở nên cấp thiết.

Đặc biệt ở miền Nam nước Ý, nhiều cuộc khởi nghĩa quy mô nhỏ lần lượt nổ ra, thể hiện nguyện vọng giải phóng dân tộc, đánh đuổi quân Áo của người Ý. Tuy các cuộc khởi nghĩa đều bị chính phủ Áo trấn áp nhưng càng trấn áp, tư tưởng độc lập dân tộc của người Ý lại càng mãnh liệt.

Nước Ý khi ấy tuy bề ngoài vẫn phục tùng giải cấp thống trị Áo, nhưng kế hoạch thống nhất đất nước và cách mạng tự do dân tộc vẫn không ngừng tiếp diễn.

Mazzini và đảng nước Ý trẻ

Giuseppe Mazzini (1805-1872) là chính trị gia, văn hào nước Ý, một nhân vật quan trọng trong phong trào thống nhất nước Ý.

Mazzini sinh ra ở Genoa, cha ông là một giáo sư đại học. Thời còn trẻ, ông học luật và vô cùng yêu thích các tác phẩm nổi tiếng của các nhà tư tưởng dân chủ. Năm 1832, Mazzini thành lập đảng nước Ý trẻ, quyết định trao vận mệnh nước Ý vào tay thế hệ thanh niên. Không chỉ thế, Mazzini còn viết rất nhiều áng văn hào hùng cổ vũ nhân dân Ý đoàn kết đấu tranh, thống nhất đất nước và tạo được ảnh hưởng vô cùng to lớn. Garibaldi từng danh chính là một trong những người tin theo Mazzini.

Đảng nước Ý trẻ do Mazzini sáng lập nhanh chóng mở rộng ra miền Bắc và miền Trung nước Ý. Học sinh, thanh niên, trí thức và thương

nhân trẻ đều háo hức tham gia. Chỉ trong vòng hai năm ngắn ngủi, số thành viên của đảng này đã lên đến 5.000 người.

Tren lá cờ của đảng nước Ý trẻ có hai dòng chữ “đoàn kết và độc lập”, “tự do, bình đẳng, nhân đạo”, đại diện cho niềm tin và quan điểm của đảng. Các đảng viên không tiếc hi sinh tất cả tài sản và sinh mạng để truyền bá tư tưởng dân chủ. Dưới sự phát động của đảng nước Ý trẻ, niềm tin vào tự do và đoàn kết nhanh chóng lan ra khắp nước Ý, hoạt động chuẩn bị khởi nghĩa ở Ạt diễn ra ở các nơi.

Chiến tranh chống Áo năm 1859

Sau khủng hoảng công thương nghiệp ở châu Âu từ năm 1857, cuộc sống của người dân Ý rơi vào cảnh lâm than. Bắt đầu từ năm 1858, Lombardi, Toscana, Modena liên tiếp nổ ra các phong trào chống Áo với quy mô tương đối lớn.

Tháng 7 năm 1858, thủ tướng vương quốc Sardinia là Benso kết đồng minh với Napoleon III để chống lại nước Áo. Pháp hứa sẽ giúp Ý đánh đuổi thế lực Áo ra khỏi Lombardi-Venezia, đổi lại, Pháp sẽ được cai quản vùng Nice và Savoie.

Ngày 29 tháng 4 năm 1859, liên quân Sardinia và Pháp tuyên chiến với Áo, quân khởi nghĩa do Garibaldi lãnh đạo đóng vai trò cực kì quan trọng trong cuộc chiến này. Liên quân Sardinia và Pháp liên tiếp giành chiến thắng. Cuối tháng 6 năm đó, cuối cùng quân Áo cũng bị đánh đuổi khỏi Lombardi – Venezia, buộc phải lui về đóng tại Venice.

Vương quốc Sardinia

Vương quốc Sardinia nằm phía Bắc nước Ý, là quốc gia quân chủ lập hiến độc lập duy nhất của Ý thời bấy giờ. Đây cũng là vương quốc hùng mạnh nhất, kinh tế phát triển nhất trong các thành bang của Ý. Nền chính trị của vương quốc Sardinia khá cởi mở nên dân chúng rất ủng hộ giai cấp tư sản thuộc phái tự do. Cũng trong lúc đó, những cuộc khởi nghĩa vũ trang của phái dân chủ tư sản liên tiếp thất bại, bởi thế mà đối với người dân, vương quốc Sardinia là lựa chọn hàng đầu cho vị trí người dẫn dắt đại nghiệp thống nhất nước Ý.

Năm 1852, vua Sardinia bổ nhiệm Benso làm thủ tướng. Ông này đã nỗ lực sáp nhập các lãnh thổ miền Trung nước Ý như Toscana, Parma, Modena, Romagna vào Sardinia trong mùa thu năm 1859. Năm 1860, miền Nam Ý cũng đồng ý sáp nhập vào Sardinia.

Năm 1861, vương quốc Ý ra đời, vua Sardinia là Emmanuel II trở thành vua nước Ý.

Trong giai đoạn này, bão táp cách mạng nhanh chóng lan ra tại miền Trung và Bắc nước Ý. Parma, Romagna, Umbria lần lượt khởi nghĩa giành chính quyền. Phong trào cách mạng không những làm lung lay nền thống trị của Áo tại nước Ý mà còn khiến cho Napoleon III hoảng sợ. Ông ta lo rằng nước Ý thống nhất sẽ uy hiếp nước Pháp nên đã bội ước, giảng hòa với Áo. Ngày 11 tháng 7 năm 1859, hai bên ký kết hiệp ước đình chiến tại Villafranca, quân Áo đồng ý trả lại cho Sardinia vùng Lombardi nhưng vẫn sẽ chiếm đóng tại Nice, Toscana, Parma, Modena và Romagna, đồng thời khôi phục hoàn toàn đặc quyền phong kiến ở các vùng đất này. Hiệp định này trên thực tế đã thừa nhận quyền thống trị của Áo đối với nước Ý, nước Ý vẫn bị chia cắt.

Thủ tướng Benso

Camillio Benso (1810-1861) là lãnh tụ của phái tư sản tự do trong cuộc đấu tranh thống nhất nước Ý. Ông sinh ra trong một gia đình quý tộc, là một sĩ quan mang tư tưởng tự do. Năm 1830, do ủng hộ cuộc cách mạng tháng Bảy của nước Pháp nên ông đã bị xử tội. Benso rời quân ngũ, chu du các nước Pháp, Anh, Thụy Sĩ, nghiên cứu các vấn đề kinh tế, chính trị và xã hội. Từ đó, ông coi việc cải cách nước Ý là nhiệm vụ của chính mình.

Năm 1847, Benso sáng lập báo "Phục Hưng". Năm 1852, ông trở thành thủ tướng Sardinia, bắt tay vào thực hiện mục tiêu chính trị "biến Sardinia trở thành nước Ý thống nhất". Ông đã tiến hành những cải cách lớn về các mặt quân sự, giao thông, công nghiệp, thương nghiệp, tài chính, thuế quan... và chú ý nâng cao địa vị của vua Sardinia trên vũng đất ngoại giao. Với những đóng góp của Benso, Sardinia dần thống nhất được nước Ý. Tháng 3 năm 1861, vương quốc Ý ra đời, Benso trở thành thủ tướng Ý đầu tiên.

Garibaldi

Giuseppe Garibaldi (1807-1882) là nhà quân sự, lãnh tụ phong trào dân tộc thống nhất nước Ý.

Garibaldi sinh ra trong một gia đình nhiều đời làm nghề hàng hải. Thuở thiếu thời ông đã bộc lộ sự anh dũng và mưu trí hơn người, từng làm thủy thủ và thuyền trưởng khi tuổi đời còn rất trẻ. Năm 1832, ông gia nhập đảng nước Ý trẻ, rồi kế thừa ý nguyện của Mazzini, đấu tranh vì sự nghiệp thống nhất nước Ý. Năm 1834, Garibaldi lưu vong đến Nam Mỹ, xây dựng đội quân áo đỏ với thành phần chủ lực là những người Ý sinh sống tại Nam Mỹ. Ông trở thành lãnh tụ du kích lừng danh.

Năm 1848, cuộc cách mạng thống nhất nước Ý bùng nổ, Garibaldi dẫn đội quân áo đỏ về Ý, lần lượt đánh bại quân Áo và quân Pháp xâm lược, thể hiện tài năng quân sự tuyệt vời. Ông đã cùng thủ tướng Sardinia là Benso, người sáng lập đảng nước Ý trẻ, và Mazzini trở thành 3 anh hùng lập quốc của Ý.

Quân đoàn Ý

Năm 1834, Garibaldi tham gia cuộc khởi nghĩa Piemonte và thất bại, buộc phải lưu vong sang Nam Mỹ vào năm 1834. Bấy giờ, tại Uruguay có rất nhiều người dân nhập cư đến từ châu Âu, trong đó có hơn 4.000 người Ý. Bắt đầu từ năm 1841, Uruguay đối đầu với Argentina. Tháng 2 năm 1843, thủ đô của Uruguay bị quân Argentina chiếm đóng. Lo ngại quân Argentina sẽ tiến hành tàn sát đẫm máu nên những người nhập cư Ý đã tổ chức lực lượng tự vệ vũ trang để phản kháng. Tháng 4 năm đó, người Ý thành lập một đội quân tình nguyện gồm 700 người mà Garibaldi là một trong những người sáng lập.

Sau khi nhậm chức, Garibaldi tiến hành cải tổ triệt để đối với quân đoàn này. Ông áp dụng kí luật nghiêm khắc, chấn chỉnh bộ máy lãnh đạo, thiết kế lại quân kỵ, đồng phục để nâng cao quyết tâm chiến đấu của binh lính. Đồng phục của quân đoàn này là chiếc áo đỏ cùng với chiếc khăn nhô rực rỡ sắc màu, vô cùng phóng khoáng. Bởi đồng phục này mà quân đoàn Ý được mệnh danh là đội quân áo đỏ. Đây chính là tiền thân của đội quân áo đỏ uy hiếp quân châu Âu tại nước Ý sau này.

Khởi nghĩa của nhân dân hai vương quốc Sicily

Hai vương quốc Sicily nằm ở phía Nam nước Ý, gồm quốc đảo Sicily và vương quốc Naples.

Cuộc chiến giành độc lập toàn nước Ý bắt đầu từ Sicily. Người dân Sicily chịu ách áp bức tàn khốc của Tây Ban Nha. Do quý tộc địa chủ đã chiếm hết đất đai nên sau khi nộp tô thuế, nhân dân chẳng còn gì để sinh sống. Bởi thế, nhiệt tình cách mạng của dân chúng nơi đây lên rất cao. Ngày 4 tháng 4 năm 1860, người dân thủ phủ Palermo của Sicily vùng dậy khởi nghĩa, dân chúng ở các thành phố khác cũng cầm vũ khí đứng lên.

Tháng 5 năm 1860, Garibaldi bấy giờ đang ở Sardinia, nghe tin khởi nghĩa, ông đã dẫn đoàn quân áo đỏ gồm 1.000 người đến Sicily chi viện cho nhân dân. Quân áo đỏ được quần chúng Sicily ủng hộ nhiệt liệt, chỉ trong vòng

một tháng đã có hơn 5.000 người gia nhập đội quân này. Ngày 27 tháng 5, giải cấp tư sản và quý tộc phái tự do đã tiếp quản chính quyền, Garibaldi trở thành chấp chính. Người dân Sicily yêu cầu chính phủ xoá bỏ các đặc quyền của giới tăng lữ và quý tộc, tịch thu ruộng đất của hoàng tộc, miễn giảm các loại thuế.

Ngày 20 tháng 8 năm 1860, Garibaldi dẫn đội quân áo đỏ gồm 16.000 người vượt qua eo biển Messina tiến về Calabria. Nhân dân khắp các vùng trong vương quốc Naples nô nức gia nhập đội quân này. Quân đoàn Garibaldi hùng dũng tiến vào thủ phủ của Naples, thế thắng như chè tre. Ngày 1 tháng 10, Garibaldi đánh bại hoàn toàn quân đội của hai vương quốc Sicily, hoàn thành sự nghiệp thống nhất miền Nam nước Ý.

Chiến thuật tuyệt vời của Garibaldi

Garibaldi là nhà quân sự thiên tài nổi tiếng với biệt tài vận dụng các chiến lược và chiến thuật tuyệt vời.

Trong cuộc chiến giành độc lập cho nước Ý, Garibaldi cùng đội quân áo đỏ đi thuyền từ Genoa, định cập bến Marsala chỉ viện cho quân khởi nghĩa ở hai vương quốc Sicily.

Do sự chênh lệch lực lượng quá lớn giữa quân áo đỏ và lực lượng bảo vệ Marsala nên việc cập bến công khai cũng có nghĩa là tự tìm đường chết. Thế là Garibaldi đã nghĩ ra một cách rất hay. Trước khi xuất chinh, ông đã phái một toán quân nhỏ tiếp cận vùng đất của giáo hoàng rồi phô trương thanh thế, phao tin sẽ quyết một trận sống mái với quân của giáo hoàng. Còn quân viễn chinh của ông thì thẳng tiến về phía Đông, cập bến Tunisia gần lãnh địa của giáo hoàng. Thế là quân đội hai vương quốc Sicily không còn lo ngại Garibaldi sẽ đưa quân đến chỉ viện cho khởi nghĩa nữa, yên tâm diễu động

quân canh phòng tại Marsala đi nơi khác. Garibaldi nhân cơ hội ấy nhanh chóng quay thuyền trở lại, suôn sẻ tiến vào Marsala mà không gặp bất kì một trở ngại nào. Cuộc chiến giải phóng Sicily huy hoàng bắt đầu từ đó.

Đội quân viễn chinh 1.000 người

Tháng 4 năm 1860, khởi nghĩa bùng nổ ở thủ phủ của Sicily bị quân triều đình đàn áp dã man. Nghe tin ấy, Garibaldi đã thành lập đội quân viễn chinh 1.000 người vượt biển đến chỉ viện cho quân khởi nghĩa trên đảo Sicily.

Hai vương quốc Sicily có khoảng 100.000 quân, riêng trên đảo Sicily đã có 3 cánh quân gồm tổng cộng 25.000 người với 64 khẩu đại bác. Tình hình dường như rất bất lợi với Garibaldi. Thế nhưng ông lại có những người lính anh dũng và tài năng chỉ huy quân sự tuyệt vời. Ngày 15 tháng 5, Garibaldi dẫn quân vượt qua núi đèo, dấy tiếng tuyển về thành Catalafimi ở phương Bắc. Quân triều đình đã bố trí hơn 3.000 quân, kỵ binh và đại bác mai phục ở hẻm núi dẫn đến toà thành này. Thế nhưng quân triều đình hoang mang không địch nổi 1.000 quân Garibaldi dũng mãnh. Đội quân nghìn người tiến sâu vào đảo, đánh đến tận Palermo.

Được sự chào đón nồng nhiệt của người dân Sicily, quân số của đội quân nghìn người tăng

lên nhanh chóng, vua Sicily vội vàng điều tướng Alessandro Nunziante đến chỉ viện cho chiến trường. Tướng Alessandro Nunziante đã bố trí 3.000 quân bao vây quân áo đỏ nhưng lại trúng kế giương Đông kích Tây của Garibaldi và để mất thành Palermo. Khởi nghĩa cũng theo đó bùng nổ trong thành Palermo, quân triều đình buộc phải ký thư xin hàng.

Được cổ vũ bởi chiến thắng của đội quân 1.000 người, ngọn lửa khởi nghĩa bùng lên khắp Sicily, mơ ước về một nước Ý độc lập và thống nhất đang thành hiện thực. Garibaldi cùng đội quân 1.000 người của ông đã viết nên một trang huy hoàng trong lịch sử nước Ý.

Trận quyết chiến Volturno

Đêm 18 tháng 8 năm 1860, Garibaldi dẫn 3.600 quân cập cảng Salerno nước Ý, chuẩn bị tấn công vào Naples, lật đổ hoàn toàn nền thống trị của Francis II ở hai vương quốc Sicily.

Với lòng can đảm phi thường, Garibaldi đã một mình đến doanh trại quân địch chiêu hàng. Quân triều đình thi nhau đầu hàng, thậm chí còn giết cả những viên tướng không chịu đầu hàng. Chỉ trong 12 ngày, Garibaldi đã thu phục được phần lớn quân triều đình hai vương quốc Sicily, gần như không đánh mà thắng. Ngày 5 tháng 9, Francis II và hoàng hậu bỏ trốn khỏi Naples, trước khi di côn hạ lệnh cho đám tàn quân lập phòng tuyến ven sông Volturno, một cứ điểm quan trọng nơi có sương mù dày đặc bao phủ quanh năm. Chiến tuyến dài 65.000 m, có đường sắt chạy qua.

Ban đầu, Garibaldi chủ quan đánh giá thấp lực lượng quân triều đình. Hầu hết bọn họ là những binh sĩ vô cùng trung thành với triều đình, lực lượng lại hùng hậu (28.000 người) và

tinh nhuệ. Còn Garibaldi có 20.000 quân gồm nhiều thành phần phức tạp nén khó điều động. Ngày 21 tháng 9, quân triều đình bất ngờ tấn công, đoạt lại cứ điểm quan trọng Cazzaro rồi thừa thắng giành lại thành Naples.

Đêm 30 tháng 9, quân triều đình chia làm 2 đạo tổng tấn công quân tình nguyện của Garibaldi. Bên cánh trái, Garibaldi tận dụng đường sắt, kịp thời đưa binh lính bị thương đi, điều binh lính mới đến, chỉ huy quân tình nguyện chiến đấu anh dũng, cuối cùng đã đẩy lui được quân triều đình. Bên cánh phải, do tướng quân triều đình di sai nước cờ, bị Garibaldi đích thân cầm quân bao vây dụ hàng chỉ trong một thời gian ngắn. Thắng lợi cuối cùng thuộc về quân tình nguyện.

Trong chiến dịch Volturno ác liệt này, quân triều đình thương vong 3.420 người, quân tình nguyện tử thương 1.850 người, hi vọng bảo vệ ngai vàng cuối cùng của Francis II bị dập tắt.

Chiến dịch Vosges

Sau khi nước Ý thống nhất, chiến tranh Pháp - Phổ trở thành vấn đề được nước Ý quan tâm hàng đầu. Tuy Garibaldi (nay đã về hưu) vô cùng ngưỡng mộ thủ tướng Phổ Bismarck nhưng ông vẫn quyết định đưa quân đến chi viện cho nước cộng hoà Pháp.

Garibaldi dẫn đầu đội quân tình nguyện gồm 8.000 người tiến thẳng sang Pháp và đóng quân tại dãy núi Vosges miền Nam nước Pháp. Bấy giờ, sau khi giao tranh với quân Garibaldi, viên tướng nắm giữ binh đoàn số 14, một trong những đội quân tình nhuệ nhất của Phổ mới ý thức được mức độ khốc liệt của trận đánh.

Thế nhưng tướng Pháp lại từ chối hợp tác với Garibaldi, khiến cho Garibaldi phải đơn độc dẫn 6.000 quân tình nguyện chiến đấu với quân Phổ. Hai bên giao tranh tại Dijon, quân Phổ tung ra 6.000 lính, 260 chiến mã và 12 khẩu đại bác, tưởng rằng sẽ dễ dàng đè bẹp quân

Ý. Thế nhưng quân của Garibaldi chiến đấu vô cùng anh dũng. Tháng 1 năm 1871, quân Phổ tấn công như vũ bão vào Dijon mà vẫn không giành được thắng lợi, thậm chí quân kỵ của Phổ còn bị Garibaldi đoạt được. Phổ cảm thấy vô cùng mất mặt. Ngày 28 tháng 1 năm đó, Phổ và chính quyền lâm thời Pháp ký kết hiệp ước ngừng chiến ở các vùng trên đất Pháp, chỉ trừ vùng Dijon. Phổ tập hợp quân đội các nơi hòng quyết một phen sống mái với quân Garibaldi. Thế nhưng ngày 31 tháng 1, Garibaldi bắt đầu chiến bại dã ứng dung cùng quân sĩ lên tàu hỏa rút lui khỏi vùng chiến sự.

Đại nghiệp thống nhất nước Ý thành công

Ngày 17 tháng 3 năm 1861, nước Ý triệu tập kì họp quốc hội thứ nhất, tuyên bố thành lập vương quốc Ý, đế cử Emmanuel II của Sardinia làm vua, đặt kinh đô ở Florence.

Năm 1866, Ý tham gia chiến tranh Pháp - Phổ, đòi lại được vùng Venice. Thế nhưng Rome vẫn nằm trong tầm kiểm soát của giáo hoàng. Năm 1870 sau chiến tranh Pháp - Phổ, Ý xuất quân đến Rome, đoạt lại quyền lực từ tay giáo hoàng, công cuộc thống nhất nước Ý đã hoàn tất. Năm 1871, thủ đô của Ý chuyển về Rome.

Sau khi thống nhất, nước Ý vẫn duy trì rất nhiều tàn dư của chế độ phong kiến, dù vậy, sự thống nhất này vẫn tạo điều kiện cho chủ nghĩa tư bản Ý phát triển.

Mì Ý ngon tuyệt

Nhắc đến nước Ý, ta sẽ nghĩ ngay đến món mì Ý giàu dinh dưỡng. Một số cuộc khảo sát đã chỉ ra rằng, mỗi năm một người Ý sẽ ăn tối thiểu 28 kg mì này.

Mì Ý là món ăn có lịch sử lâu đời, các nhà khảo cổ đã phát hiện ra những tấm gỗ và dụng cụ nấu mì trong một di chỉ khảo cổ có từ thế kỷ thứ 4. Từ đó trở đi, món mì Ý đã trở thành một trong những món ăn được yêu thích nhất.

Nghề nồi lanh tụ có công thống nhất dân tộc Ý Garibaldi đã khao thưởng binh lính bằng món mì Ý sốt cá rô phi dầu ô liu, còn Napoleon I cũng từng dùng món mì Ý để tăng sĩ khí quân đội. Thậm chí chiếc nĩa rất phổ biến trong bữa ăn châu Âu ngày nay tương truyền cũng là một phát minh để ăn món mì Ý được tiện hơn.

Thành phố lớn thứ hai nước Ý, Milan

Milan là thành phố lớn thứ hai của Ý, có vị trí chiến lược về quân sự và kinh tế. Trong lịch sử, Milan từng là nơi đặt hoàng cung của hoàng đế Tây La Mã. Sau khi đế quốc La Mã diệt vong, Milan bị nước khác xâm chiếm, đến thế kỷ 12 mới được tự trị. Khoảng giữa thế kỷ 16, Milan lần lượt bị Pháp, Tây Ban Nha và Áo chiếm đóng. Vì độc lập tự do, người dân Milan không ngừng đấu tranh chống các thế lực ngoại xâm. Cuối năm 1847, dân chúng Milan phát động khởi nghĩa, đánh đuổi quân Áo ra khỏi biên giới vào tháng 3 năm 1848, rồi thành lập chính phủ lâm thời. Năm 1859, Milan bị sáp nhập vào vương quốc Ý.

Tháp nghiêng Pisa

Trước khi thống nhất, nước Ý nổi tiếng thế giới với nền văn hóa và lịch sử huy hoàng. Trong đó, tháp nghiêng Pisa nằm ở thành cổ Pisa miền Trung nước Ý là một trong những di tích lịch sử và công trình kiến trúc mang tầm thế giới.

Tháp nghiêng Pisa là một tháp chuông giản dị thanh nhã, một tác phẩm điển hình của kiến trúc La Mã cổ đại. Thế nhưng, lý do nó hấp dẫn hơn 800.000 du khách đến đây hàng năm là bởi tòa tháp này "nghiêng mà không đổ". Năm 1590, nhà khoa học vĩ đại người Ý Galileo đã tiến hành thí nghiệm vật thể rơi tự do từ tòa tháp này, đánh đổ nhận thức sai lầm tồn tại hàng nghìn năm qua rằng "vật nào nặng hơn sẽ rơi nhanh hơn". Tháp nghiêng Pisa từ đó lại càng thêm nổi tiếng.

NIÊN BIỂU SỰ KIỆN LỊCH SỬ

THỜI GIAN	PHÁP VÀ Ý	CÁC KHU VỰC KHÁC
1769	Napoleon ra đời tại đảo Corse.	
1770	Marie Antoinette và Louis XVI thành hôn.	Sự kiện vút trà xuống biển ở Boston (1773).
1774	Louis XVI lên ngôi.	Nước Mỹ đấu tranh giành độc lập (1775 đến 1783).
1789	Nước Pháp triệu tập hội nghị đại diện ba đẳng cấp; nước Pháp tổ chức hội nghị quốc dân, tuyên bố "Lời tuyên thệ Jeu de Paume"; thị dân Paris tấn công nhà ngục Bastille, cách mạng Pháp bùng nổ; nước Pháp tuyên bố "Tuyên ngôn Nhân quyền"; thị dân Paris tấn công cung điện Versailles.	"Tuyên ngôn độc lập" của nước Mỹ được tuyên bố năm 1776, Washington trở thành tổng thống Mỹ đầu tiên.
1791	Louis XVI bỏ trốn bất thành; Hiến pháp nước Pháp ra đời.	
1792	Pháp gây chiến với Phổ và Áo; Louis XVI bị cầm tù, nước Pháp tuyên bố thành lập nền cộng hòa.	
1793	Louis XVI bị xử tử.	Thành lập liên minh chống Pháp với nước Anh làm trung tâm.
1794	Cuộc chính biến Thermidor nổ ra tại Pháp.	
1795	Thành lập phái Thermidor.	
1796	Napoleon viễn chinh nước Ý (cho đến năm 1797).	
1798	Napoleon viễn chinh Ai Cập (cho đến năm 1799).	
1799	Cuộc đảo chính Brumaire nổ ra tại Pháp, Napoleon cầm quyền.	
1804	Ban hành "Bộ luật Napoleon"; Napoleon xưng làm hoàng đế.	Anh hợp nhất với Ireland (năm 1801).
1806	Napoleon ban hành sắc lệnh phong tỏa trên đất liền.	
1807	Napoleon chiếm đóng Tây Ban Nha.	
1810	Napoleon thành hôn với công chúa Áo Marie Louise.	
1812	Napoleon viễn chinh nước Nga và thất bại.	

THỜI GIAN	PHÁP VÀ Ý	CÁC KHU VỰC KHÁC
1813	Napoleon thua trận Leipzig.	
1814	Napoleon tuyên bố thoái vị, bị lưu đày lên đảo Elba.	Mở hội nghị Vienna.
1815	Napoleon trở lại Paris; Napoleon thua trận Waterloo, bị lưu đày ở đảo Saint Helena.	Liên bang Đức ra đời.
1830	Cách mạng tháng Bảy Pháp bùng nổ; Nền quân chủ tháng Bảy bắt đầu.	
1848	Cách mạng tháng Hai Pháp bùng nổ.	Bùng nổ chiến tranh Nha phiến ở Trung Quốc (bắt đầu từ năm 1840).
1852	Napoleon III (tức Louis Napoleon Bonaparte) của nước Pháp xưng đế; Benso nhậm chức thủ tướng vương quốc Sardinia.	Khởi nghĩa Thái Bình Thiên Quốc tại Trung Quốc (từ năm 1851 đến 1864).
1859	Cuộc chiến thống nhất nước Ý bắt đầu (cho đến năm 1862).	
1860	Garibaldi chiếm được hai vương quốc Sicily.	
1861	Nước Ý thống nhất; Emmanuel II trở thành vua nước Ý.	Nội chiến Mỹ bùng nổ.

